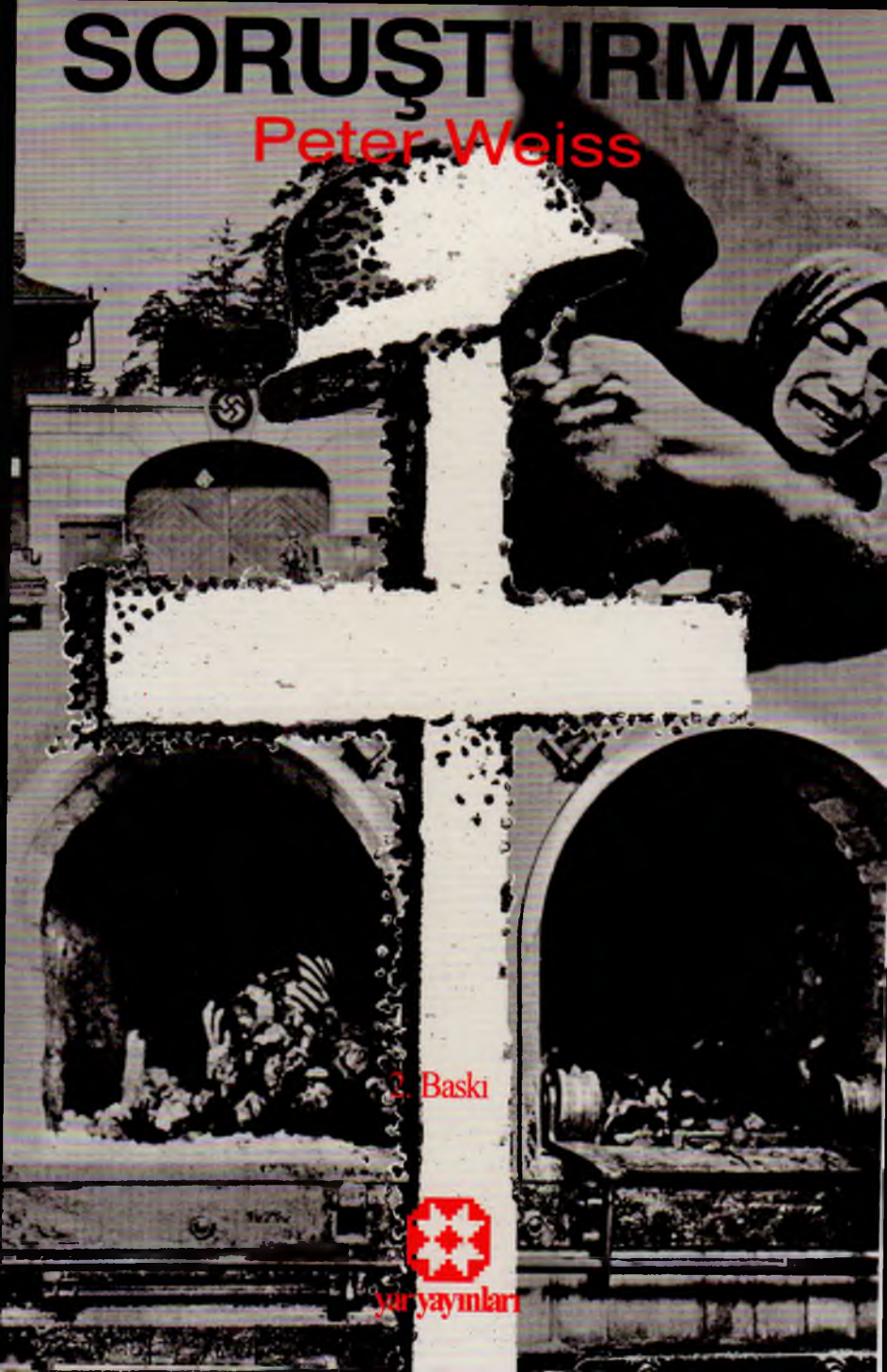
SORUŞTURMA

Peter Weiss

2. Baskı

yar yayınları

Orjinal adı:
THE IRON STREAM

Birinci Baskı:
Sinan Yayınları
Mart 1974- İstanbul

Üçüncü Baskı:
YAR YAYINLARI
Haziran 1996-İstanbul

Baskı:
Ceylan Matbaacılık

Kapak Fotografları:
1- Dachau Toplama Kampı'nın ana giriş kapısı
2- Getto'da bir yahudi kadın
3- Fırınlar

YAR YAYINLARI

Kuruluş: 1972

Yönetim:

Ankara Caddesi 54 Cağaloğlu-İstanbul

96.34.0159.01

ISBN 975-7530-28-X

Peter Weiss
SORUŞTURMA

3. baskı

Türkçesi:
Ülkü Tamer

BİRKAÇ SÖZ

Bu oyunu seyirci önüne çıkarırken, soruşturmanın yapıldığı duruşma salonunu sahnede aslına uygun bir biçimde canlandırmaya kalkışılmamalıdır. Bu, yazarın düşüncesine göre, kampı sahnede göstermek kadar olanaksızdır.

Soruşturmada yüzlerce tanık dinlendi. Tanıklarla sanıkların sözleri, savcının soruları, avukatların cevapları, duyguyla yüklüydü.

Sahnede bunların ancak bir özeti verilebilir.

Bu özet, gerçeklerden başka birşey taşımamalıdır. Kişisel deneyler ve düşünceler bir genellik kazandırmalıdır. Onun için, tanıkların adları yoktur; tanıklar, birer hoparlördür sadece. Dokuz tanık, yüzlerce tanığın söylediklerini özetlemektedir.

Tanıklar arasındaki değişiklikler, olsa olsa ses tonunda yada davranışlarda bazı ufak değişikliklerle belirtilebilir.

1 ve 2 numaralı tanıklar, kamp yönetimiyle çalışmış yada kamp yönetimiyle işbirliği yapmış tanıklardır.

4 ve 5 numaralı tanıklar kadındır; öteki tanıklar ise kamptan sağ kurtulabilmiş erkeklerdir.

Ama 18 sanığın herbiri, belirli bir kişiyi canlandırmaktadır. Soruşturma tutanaklarından alınmıştır adları. Herbirinin birer adı olması önemlidir, çünkü kampta tanıkların adlarını kaybettikleri sırada onların birer adı vardı.

Ama o adların sahipleri, bu oyunda bir kere daha suçlanmamalıdır.

Yazara göre, birçok suçlunun yargıç önüne çıkarılmadığı bir düzende onların adları sadece birer simge olarak kullanılabilir.

Gerekli görülürse, Altıncı Kanto'dan sonra bir ara verilebilir.

Birinci Kanto

RAMPA

Birinci Kanto : RAMPA

I

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz marşandizlerin geldiği
istasyonun şefiydiniz
İstasyon ne kadar uzaktaydı kamptan

TANIK 1 : Eski kışladan bir
asıl kamptan da üç mil kadar uzaktaydı

YARGIÇ : Kamplarda çalıştınız mı

TANIK 1 : Hayır
Ben sadece
rayların bakımından sorumluydum
bir de trenlerin
tarifelere göre gelip gitmesinden

YARGIÇ : Raylar ne durumdaydı

TANIK 1 : Çok iyi durumdaydı
hepsi sağlamdı

YARGIÇ : Tarifeleri düzenleyenler arasında
siz de var mıydınız

TANIK 1 : Hayır
Ben sadece
istasyonla kamp arasındaki
teknik ayrıntılarla
ilgileniyordum

YARGIÇ : Mahkemenin elinde bazı tarifeler var
sizin tarafınızdan imzalanmış

TANIK 1 : Belki bir kere
başkasının yerine imzalamışımdır

YARGIÇ : Güdülen amacın
farkında mıydınız

TANIK 1 : Beni ilgilendiren birşey değildi bu

YARGIÇ : Trenlerin insan dolu olduğunu biliyordunuz
TANIK 1 : Bir kere söylemişlerdi
Devletin kanatları altındaki
insanlar
başka yere yerleştirilecekler diye

YARGIÇ : Ya boş dönen trenler
Bu konuda hiç
düşünmediniz mi

TANIK 1 : Yerleştirmek için götürüyorlardı
insanları

SAVCI : Sayın Tanık
Bugün devlet demiryollarının yönetiminde
söz sahibisiniz
onun için
trenlerin bakımı ve yüklenişi konusunda
bazı soruları
cevaplandırabilecek durumdasınız
istasyonunuza gelen trenlerin
bakımları ve yüklenişleri
nasıl yapılıyordu

TANIK 1 : Yük vagonlarıydı bunlar
Her vagon aşağı yukarı
altmış kişi alabilirdi

SAVCI : Yük vagonları mıydı
yoksa hayvan vagonları mı

TANIK 1 : Hayvan taşımak için
kullanılan vagonlar da vardı
aralarında

SAVCI : Bu vagonlarda
sağlık kurallarına uyuluyor muydu

TANIK 1 : Bilmiyorum

SAVCI : Ne kadar zamanda bir
geliyordu trenler

TANIK 1 : Tam olarak hatırlamıyorum

SAVCI : Sık mı geliyorlardı

TANIK 1 : Evet tabii
önemli bir istasyondu çünkü

SAVCI : Trenlerin
Avrupa'nın aşağı yukarı her ülkesinden
geldiğine dikkat etmediniz mi

TANIK 1 : öyle çok işimiz vardı ki
bu gibi şeylerle
ilgilenemiyorduk

SAVCI : götürülen insanlara ne olacağını
kendi kendinize
hiç sormadınız mı

TANIK 1 : Çalışmaya götürülüyorlardı
diye biliyorduk

SAVCI : Ama sadece işçiler yoktu ki aralarında
aileler de vardı
ihtiyarlar çocuklar

TANIK 1 : Trenlerde kimlerin olduğunu
öğrenmeye vakit bulamadım

SAVCI : Nerede oturuyordunuz

TANIK 1 : Köyde

SAVCI : Köyde başka kimler vardı

TANIK 1 : Köylüler
başka yere gönderilmişlerdi
Kamp subayları vardı
bir de fabrikalarda çalışanlar

SAVCI : Hangi fabrikalarda

TANIK 1 : IG Farben Şirketi'nin
Krupp'un Siemens'in
fabrikalarında

SAVCI : O fabrikalarda çalışan
tutuklulara rastladınız mı hiç

TANIK 1 : İşe gelip gittiklerini gördüm

SAVCI : Ne durumdaydılar

TANIK 1 : Marşlar söyleyerek geçerlerdi
uygun adımla

SAVCI : Kamptaki şartlar hakkında
birşey öğrenmediniz mi

TANIK 1 : Bir sürü şey duyuyorduk
ama hangisine inanacağımızı bilmiyorduk

SAVCI : Öldürülenler hakkında
birşey duymadınız mı

TANIK 1 : Böyle birşeye nasıl inanılır

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz marşandizlerden sorumluydunuz
değil mi

TANIK 2 : Ben sadece
trenleri makasa kadar götürüyor
orada başkalarına bırakıyordum

YARGIÇ : O başkalarının görevi neydi

TANIK 2 : Lokomotifi değiştirip
treni kampa götürmek

YARGIÇ : Sizce
yük vagonlarında
kaçar kişi vardı

TANIK 2 : Bilmiyorum
trenleri araştırmak
kesinlikle yasaktı

YARGIÇ : Kim engel oluyordu buna

TANIK 2 : Nöbetçiler

YARGIÇ : Hiç belge imzalanmıyor muydu

TANIK 2 : Pek belge yoktu
sadece vagonların üstüne
bazı rakamlar yazılırdı tebeşirle

YARGIÇ : Nasıl rakamlar

TANIK 2 : Bazen 60
bazen 80

YARGIÇ : Trenler ne zaman gelirdi

TANIK 2 : Daha çok geceleri

SAVCI : O vagonlar sizde ne gibi bir etki bıraktı

TANIK 2 : Soruyu anlamadım

SAVCI : Sayın Tanık
siz demiryolu müfettişisiniz
yolculuk şartlarını biraz bilirsiniz
Gözünüze bir terslik ilişmedi mi hiç
yada yük vagonlarından
birşey duymadınız mı

TANIK 2 : Bir keresinde bir kadın gördüm
küçük bir çocuğu hava deliğine kaldırmış
bağırarak su istiyordu
Gidip bir tas su getirdim
kadına vermek istedim
Tası tam uzatmıştım ki
yanıma bir nöbetçi geldi
çekip gitmezsem
beni vuracağını söyledi

YARGIÇ : Sayın Tanık
istasyona aşağı yukarı
kaç tren gelirdi

TANIK 2 : Aşağı yukarı bir tren gelirdi günde
ama işler sıkışınca
bazen iki bazen üç

YARGIÇ : Trenlerin uzunluğu ne kadardı

TANIK 2 : 60 vagona kadar çıkıyordu

YARGIÇ : Sayın Tanık
Hiç kampa gittiniz mi

TANIK 2 : Bir kere gittim
bir belge için konuşmaya
Giriş kulesinin tam önünde
trenden inip büroya gittim
az kalsın bir daha çıkamıyordum
izin kağıdım yoktu

YARGIÇ : Kampta ne gördünüz

TANIK 2 : Hiçbir şey
çıktığıma o kadar seviniyordum ki
hiçbir şeye dikkat etmedim

YARGIÇ : Rampanın sonunda
bacaları gördünüz mü
ateş ve duman gördünüz mü

TANIK 2 : Evet
duman gördüm

YARGIÇ : Ne düşündünüz

TANIK 2 : Fırın sandım
gece gündüz ekmek yapılıyor
demişlerdi
Çok büyük bir kamptı

Birinci Kanto : RAMPA

II

TANIK 3 : Beş gün yolculuk ettik
İkinci gün
yiyeceklerimiz bitti
Vagonda bavullarla denklerle birlikte
89 kişi vardı
ihtiyaçlarımızı
samanların arasında giderdik
Çoğumuz hastalandık
8 kişi öldü
İstasyonlarda
hava deliklerinden bakardık
üniformalı kızlar
nöbetçilere yemek ve kahve verirlerdi
Çocuklarımız ağlamaz olmuşlardı artık
son gece ana yoldan ayrılıp
bir başka yola saptık
Işıldaklarla aydınlatılmış
bir düzlükte gittik
Ambara benzeyen
uzun bir binaya yaklaştık
Bir kulenin altında
üstü kemerli bir kapı vardı
Kapıdan geçmeden önce
düdük çaldı tren
Sonra durdu
vagon kapıları açıldı

Çizgili elbiseler giymiş tutuklular göründü
Hadi hadi çabuk olun
diye bağırdılar
Aşağısı birbuçuk metreden fazlaydı
çakıllar vardı aşağıda
Yaşlılarla sakatlar
sivri taşların üstüne düştüler
Ölülerle eşyalar
vagonlardan fırlatıldı
Sonra bir emir duyduk
Hiçbir şeye dokunmayın
Kadınlarla çocuklar buraya
erkekler karşıya
Gözümün önünde ailemi kaybettim
Herkes
ailesine sesleniyordu
Sopalarla dürtükleyerek
sıraya soktular bizi
Bekçi köpekleri havlıyordu
Üstümüze ışıldaklar
ve makineli tüfekler çevrilmişti
kulelerden
Rampanın sonunda kıpkırmızıydı gökyüzü
Hava dumanla doluydu
Yanık kokusu vardı havada
Zamanla neyin yandığını öğrendik

K. TANIK 4 : Bana seslenen
kocamın sesini duyabiliyordum hâlâ
Ama sıraya sokmuşlardı bizi
yer değiştirmemize de
izin yoktu
Kadınlarla çocuklar
yüz kişiydik

Beşer beşer sıra olmuştuk
Bir grup subayın önünden
geçirdiler bizi
İçlerinden biri elini uzatıp
sağı solu gösteriyordu
Yaşlı kadınlarla çocuklar
sola saptılar
Ben sağa saptım
Soldakiler rayların üstünden geçip
bir yolda ilerlediler
Bir an annemi gördüm
çocuklarla
Sevindim
yakında birbirimize
kavuşuruz sandım
Yanımdaki kadın
onların bakımevine
gönderileceğini söyledi
Yoldaki kamyonlarla
Kızıl Haç arabasını gösterdi
Onların
kamyona bindirildiklerini gördük
kamyonla gittiklerine sevindik
Biz yürümek zorundaydık çünkü
balçık gibi yollarda

K. TANIK 5 : Görümcemin çocuğunu elinden tutuyordum
En küçük çocuğunu kucağına almıştı
Tutuklulardan biri yanıma gelip
çocuğun benim olup olmadığını sordu
Benim değil dedim
Öyleyse annesine ver dedi
Belki daha iyi bakarlar diye görümceme
çocuğu verdim

Onlar sola saptı
ben sağa saptım
Bizleri ayıran subay
çok yakınlık gösteriyordu
Öteki grup nereye gidiyor diye sorduğumda
Banyo yapacaklar
diye cevap verdi
Bir saat sonra yine göreceksiniz onları
dedi

YARGIÇ : Bu subayın kim olduğunu
söyleyebilir miydiniz

K. TANIK 5 : Sonradan
adının Dr Capesius olduğunu öğrendim

YARGIÇ : Sanıklar arasında
Dr Capesius'u
gösterebilir misiniz

K. TANIK 5 : Yüzlerine bakıp
onların kim olduklarını çıkarmak
kolay değil şimdi
Ama bu bayı tanıyorum

YARGIÇ : Kimdir o

K. TANIK 5 : Doktor Capesius

SANIK 3 : Tanık beni başka biriyle
karıştırıyor herhalde
Rampadaki seçme işinde
hiç bulunmadım

TANIK 6 : Dr. Capesius'u
oturduğum şehirden tanırdım
Orada doktorluk yapıyordum
savaştan önce sık sık
ziyaretime gelirdi
Bayer Şirketi'nin temsilcisi olarak
ona selam verdim
bize ne yapacaklarını sordum
Merak etme
birşey olmayacak dedi
Karım pek iyi değil dedim
Öyleyse şurada dursun dedi
Biz ona bakarız dedi
Yaşlıların hastaların
bulunduğu yeri gösterdi
Git de sıraya geç
dedim karıma
Yeğeniyle akrabalarını
yanına alıp
hastaların arasına katıldı
Kamyona binip gittiler

YARGIÇ : O subayın
Dr. Capesius olduğuna
emin misiniz

TANIK 6 : evet
onu gördüğüme
sevinmiştim

YARGIÇ : Sanık Capesius
Bu tanığı daha önce
gördünüz mü

SANIK 3 : Hayır

YARGIÇ : Trenler geldiğinde
rampada mıydınız

SANIK 3 : Tutukluların eşyaları arasındaki
ilaçları almak için
bulunuyordum orada
O ilaçları dispanserde
sakladım

YARGIÇ : Sayın Tanık
başka hangi sanıkları gördünüz rampada

TANIK 6 : Şunu
adı Hofmann'dır
Tanırım

YARGIÇ : Sanık Hofmann
Rampadaki görevleriniz nelerdi

SANIK 8 : Düzeni korumakla görevliydim

YARGIÇ : Nasıl koruyordunuz düzeni

SANIK 8 : Herkesi sırada bekletiyorduk
Sonra doktorlar
kimin çalışıp
kimin çalışamayacağına
karar veriyorlardı
Bazen çok insana ihtiyaç oluyordu
bazen az
Onları seçiyorduk
Belli bir sayı veriliyordu bize
Bu sayı da
o sırada insan gücüne duyulan
ihtiyaca göre değişiyordu

YARGIÇ : Çalışmak için seçilmeyenler
ne oluyordu

SANIK 8 : Gazla öldürülüyorlardı

YARGIÇ : Çalışmak için seçilenlerin
sayısı ne kadardı

SANIK 8 : Her trenin
aşağı yukarı üçte birini
ayırıyorduk
Kamp çok kalabalıksa eğer
hepsi öldürülüyordu

YARGIÇ : Siz bu seçme işine
katılıyor muydunuz

SANIK 8 : Yalnız şunu söyleyebilirim
bazen çalışamayacak durumdakiler
arasından
üsteleyenler olursa
onları da çalışacakların arasına
alıyordum

YARGIÇ : Bunu yapmaya yetkili miydiniz

SANIK 8 : Hayır
yasaktı bu
ama o kadarına göz yumuyorduk artık

YARGIÇ : Rampada görevli olan tutuklulara
fazladan yiyecek veriliyor muydu

SANIK 8 : Evet
ekmek veriliyordu
sonra birer porsiyon sosisle
yarımşar bardak da şnaps veriliyordu

YARGIÇ : Hiç zor kullandınız mı

SANIK 8 : Her zaman büyük karışıklıklar olurdu
tabii biz de arasıra
sesimizi yükseltmek
yada birkaç kişiyi dövmek
zorunda kalırdık
Ben görevimi yapıyordum sadece
Bana verilen görev ne olursa olsun
o görevi yerine getiririm

YARGIÇ : Kampa nasıl geldiniz

SANIK 8 : Tesadüfen
Şöyle oldu
Kardeşimden kalma bir üniforma vardı
ben de onu giyiyordum
Hiçbir şeye para vermiyordum böylece
Babam bir han işletirdi
bir sürü Parti üyesi uğrardı bizim hana
Beni kampa gönderdiklerinde
ne biçim bir yere gittiğimin
farkında bile değildim
Kampa varınca sordum
Doğru yere mi geldim diye
Biri
Burada herkes yerli yerindedir
diye cevap verdi

SAVCI : Sanık Hofmann
ayırdığınız insanlara
ne olacağını biliyor muydunuz

SANIK 8 : Sayın Savcı
o insanlara karşı
özel bir düşmanlığım yoktu
Benim geldiğim yerde
öyle bir sürü insan vardı
Bakkalı götürmelerinden önce
bizimkilere hep derdim
Bu bakkaldan alışveriş edin derdim
Onlar da insandı

SAVCI : Rampada görev yaparken
hâlâ öyle mi düşünüyordunuz

SANIK 8 : Bana kalırsa
olağan birşeydi bu
düşünün bir kere
o kadar insan yakalanıp getirilmiş
ufak tefek aksamalar oluyordu
sonra tabii korkunç birşey olan
o gazla öldürmeler bir yana bırakılırsa
herkesin bir yaşama şansı vardı
Ben her zaman
dürüst hareket ettim
Ne yapabilirdim
Emirlere boyun eğmek gerekiyordu
Bakın şimdi de
sanık olarak bulunuyorum karşınızda
Sayın Savcı
Ben de herkes gibi
kendi halimde yaşayıp gidiyordum
sonra ansızın yakaladılar beni
bir Hofmann'dır başladı
Ne istiyorlar benden
anlamıyorum

TANIK 7 : Biz beklerken
nöbetçilerden biri yanımıza geldi
Hasta var mı içinizde
diye sordu
Birkaç kişi öne çıktı
hafif işlere ayrılacaklarını sanıyorlardı
herhalde
Nöbetçinin peşinden gidip
sola saptılar
Giderlerken bir karışıklık çıktı
nöbetçi de kalabalığa ateş edip
5 - 6 kişiyi öldürdü

YARGIÇ : Sayın Tanık
sözünü ettiğiniz kimse
burada mahkemede mi

TANIK 7 : Sayın Yargıç
Aradan çok zaman geçti
O zamandan beri görmedim yüzlerini
görmek de istemem
Ama şu sanık ona benziyor
Adı Bischof'dur

YARGIÇ : Emin misiniz
yoksa iyice bilmiyor musunuz

TANIK 7 : Sayın Yargıç
Dün gece hiç uyumadım

AVUKAT : Tanığın durumuna
dikkatinizi çekerim
Sanığı sadece fotoğraflarından tanıdığı
belli olmaktadır
Yorgun olduğu apaçık ortada
Söylediklerine
nasıl inanabiliriz

YARGIÇ : Sayın Bischof
Bu suçlama hakkında
bir diyeceğiniz var mı

SANIK 15 : Tanığın anlattıkları
benim için yepyeni şeyler
hiçbir şey anlamadım
Ayrıca niye 5 - 6 kişi dedi
onu da bilmiyorum
Hadi 5 kişi deseydi
yada 6 kişi deseydi
neyse

YARGIÇ : Rampada görevli miydiniz

SANIK 15 : Gelenleri sıraya sokmakla görevliydim
Kimseye ateş etmedim
Sayın Yargıç
alnım açık olsun istiyorum
Yıllardır içimi kemiriyor bu
Artık hasta bir adamım
Şimdi de
hayatımın son günlerini perişan eden
bu pisliğe bulaştım

SAVCI : Sanık ne demek istiyor
bu sözlerle

YARGIÇ : Sanık heyecanlandı
Pislik sözüyle bu soruşturmayı
kastettiğini sanmıyorum

Sanıklar gülerler

TANIK 8 : Ben tutukluyken
levazım subaylarının yanında çalışırdım
Yeniler geldiğinde
eşyalarını taşırdık
Sanık Baretzki
rampada görevlendirilmişti
Seçmelere o da katılırdı
Yakılacak olanları da
o götürürdü fırınlara

YARGIÇ : Sayın Tanık
Sanığı gösterebilir miydiniz bize

TANIK 8 : İşte
Baraka şefi Baretzki

SANIK 13 : Ben sadece bir nöbetçiydim
Benim rütbemde hiç kimse
seçmelere karışmadı
Bizler kimin çalışıp kimin çalışamayacağına
hiçbir zaman karar vermedik
Bu işi doktorlar yapıyordu yalnız

YARGIÇ : Seçmelerin amacını biliyor muydunuz

SANIK 13 : Sonradan öğrendik
öylesine tiksindim ki bu işten
Hatta bir keresinde izinli çıkınca
anneme de anlattım bunu
inanmak istemedi
İmkansız dedi
İnsanlar yakılamaz
çünkü insan eti yanmaz dedi

TANIK 8 : Baretzki'nin
elindeki sopayla
gelenlere nasıl işaret ettiğini gördüm

Onun istediği kadar hızlı olmak
imkansızdı
Herkesi koşturup duruyordu hep
Bir keresinde 3.000 kişiyle
bir tren geldi
Trendekilerin çoğu hastaydı
Baretzki bağırdı bize
Bunları trenden indirmek için
15 dakikanız var dedi
Biz trendekileri indirirken
bir çocuk doğdu
Kumaş parçalarına sardım çocuğu
annesinin yanına bıraktım
Baretzki sopasıyla yanıma geldi
beni de kadını da dövdü
Ne yapıyorsunuz
diye bağırdı
sonra bir tekme atıp
10 metre uzağa fırlattı çocuğu
Sonra da bana emir verdi
Git getir şu piçi dedi
Çocuk ölmüştü

YARGIÇ : Sayın Tanık
Yemin edebilir misiniz buna

TANIK 8 : Evet ederim
Özel bir vuruşu vardı Baretzki'nin
Herkes bilirdi

YARGIÇ : Özel vuruşla ne demek istiyorsunuz

TANIK 8 : Elinin kenarıyla vururdu
Şöyle
Kalbine vururdu adamın

Çoğu zaman da
vurduğunu
öldürürdü

SANIK 13 : Tanık biraz önce
sopam olduğunu söyledi
Sopam olsaydı
elimle vurmazdım ki kimseye
Elimle vursam
sopaya ihtiyacım olmazdı
Sayın Yargıç
düpedüz iftira bu
Benim özel vuruşum filan yoktu
Sanıklar gülerler

Birinci Kanto : RAMPA

III

YARGIÇ : Sayın Tanık
başka kimleri gördünüz rampada

TANIK 8 : Bütün doktorlar oradaydı
Gelenleri ayırmakla
görevliydiler
Dr. Frank oradaydı
Dr. Schatz'la Dr. Lucas da

AVUKAT : Sayın Tanık
Gelenler ayrılırken
siz neredeydiniz

TANIK 8 : Rampanın çeşitli yerlerinde
bulundum ben
Eşyaları topluyordum

AVUKAT : Bize rampanın nasıl bir yer olduğunu anlatabilir
misiniz

TANIK 8 : Rampa giriş kapısının arkasındaydı
erkekler kampı sağda
kadınlar kampı da solda bulunuyordu
Rampanın sonunda yeni fırınlar vardı
II numarayla III numara
Trenler makas başından
sağdaki yola saparlardı

AVUKAT : Rampanın uzunluğu ne kadardı

TANIK 8 : 800 metre kadar

AVUKAT : Trenlerin uzunluğu

TANIK 8 : Çoğu zaman
rampanın üçte ikisini bulurdu

AVUKAT : Getirilenler nerede ayrılırdı

TANIK 8 : Rampanın ortasında

AVUKAT : Nerede dururlardı

TANIK 8 : Ya yukarı bölümde
yada aşağıda

AVUKAT : Rampanın genişliği ne kadardı

TANIK 8 : 10 metre kadar

AVUKAT : Gelenler ikiye ayrılırdı demek
sonra beşer kişilik sıralar halinde
orada dururdu
Subaylarla göğüs göğüse
Sonra arkada eşyaları indiren
o insanlar da var
İmkansız birşey bu

YARGIÇ : Sanık Fran[illegible]
Siz gelenleri seçmekte
görev aldınız mı

SANIK 4 : Rampada görevliydim
ama hiç sorumluluk yüklenmedim
Görevim
gelen dişçilerden
dişçilik malzemelerini alıp
kamp kliniğine götürmekti
Sonra dişçilerle hastabakıcıları da kaydedip
önlük veriyordum onlara
Aralarından dişçi olmayıp da
dişçiyim diyenler çıksa bile
bırakmıyordum onları
Hademeye de ihtiyacımız vardı

YARGIÇ : Rampadaki görevinizden ayrılmak için
kimseye başvurdunuz mu

SANIK 4 : Bir keresinde
başhekim Dr. Wirth'e şikayet ettim
Kamp Hizmeti'nin
Cephe Hizmeti olduğunu söyledi
Ayrılanlar kaçak sayılırlar dedi.

YARGIÇ : Kimseyi
gaz odasına götürdünüz mü

SANIK 4 : Hayır
bu işi nöbetçiler yapıyordu
Ben tutuklulara yardım için
elimden geleni yaptım
Benim yanımdakilerin
iyi vakit geçirmelerini
sağlamaya çalıştım
Temiz elbiseler veriyordum onlara
saçlarını kestirmiyordum

YARGIÇ : Dr. Schatz
Gelenleri seçmekte
görev aldınız mı

TANIK 5 : Benim bu işlerle hiç ilgim yoktu
Tutukluların elinde bulunan
ilaçlarla doktorluk malzemelerini
almam için emir verirlerdi
Bu emri yerine getirmemek için
elimden geleni yapardım
Kampa zorla gönderdiler beni
Şunun iyice anlaşılmasını istiyorum
tutuklulara son derece dostça davrandım

YARGIÇ : Dr. Lucas
Rampadaki görevleriniz nelerdi

SANIK 6 : Ben bu işlere hiç karışmadım
Bin kere söyledim onlara
Ben doktorum
benim görevim insan hayatını

söndürmek değil
kurtarmaktır dedim
Katolik inancım bunu gerektiriyordu
Beni zorlamaya çalıştıklarında
yapamam dedim
kendimi hasta göstermeye kalktım
eski görevime dönmek istedim
hatta eski komutanımın yanına gittim
Dikkati çekmemek için
elimden geleni yapmamı söyledi bana
İzinli çıktığımda
arkadaşım olan
bir başpiskoposla bile konuştum
önemli bir avukatla da konuştum
İkisi de aynı şeyi söylediler
Kanunsuz emirler yerine getirilmeyebilir
dediler
ama ben de çok ileri gidip
kendi canımı tehlikeye atmamalıymışım
öyle dediler
ne de olsa savaşmış bu
bir sürü şey oluyormuş

SAVCI : Dr. Lucas
Size emir verdiklerinde
hasta olduğunuzu bahane etmişsiniz
Nasıl hastalıklardı bunlar

SANIK 6 : Safra kesemde taş varmış gibi yaptım
bazen de midem ağrıyor dedim

SAVCI : Rampaya ne zaman gidecek olsanız
taş sancıları çekiyordunuz demek
kimse şaşmaz mıydı buna

SANIK 6 : Hiçbir zaman mesele çıkmadı
benim bu şekilde direnişim
tek çözüm yoluydu
Böylece
işlerine mümkün olduğu kadar az bulaştım
Bugün bile
başka bir çözüm yolu düşünemiyorum

SAVCI : Ya rampada bulunduğunuz zamanlar
O zaman ne yapardınız

SANIK 6 : Sadece üç-dört keresinde
direnişim işe yaramadı
Hemen rampaya gideceksin
gizmezsen seni tutuklarız dediler
Emir verdiler
ben de gitmek zorunda kaldım
Gitmezsem başıma gelecekler belliydi

SAVCI : Siz de gelenleri ayırdınız

SANIK 6 : çalışabilecek durumda olanları
seçmekle görevliydim
Öylesine yaptım ki bu işi
çalışacak durumda olmayanlardan
bazıları bile
yakayı kurtardılar

SAVCI : Ötekiler

SANIK 6 : Ötekiler başka bir yere götürüldü

AVUKAT : Bu yüzden doktorları suçlamak
doğru değil
Onlar görevlerini yapıp
kampta kalacak tutukluları seçiyorlardı

Hepsi de
çok insan seçip
kurbanların sayısını azalttılar

SAVCI : Gelenler ayrıldıktan sonra
tutukluların eşyaları
ne oluyordu

TANIK 8 : Eşya deposuna götürülüp
depo ediliyorlardı

SAVCI : Deponun büyüklüğü ne kadardı

TANIK 8 : En aşağı 35 barakadan
meydana gelmişti

SAVCI : Depo edilen eşyaların
sayısı ve değerleri konusunda
bize bir fikir verebilir miydiniz

TANIK 8 : Yola çıkmadan önce
tutuklulara
mümkün olduğu kadar çok eşya almaları
söyleniyordu
Onlar da işe yarayacak ne varsa
getiriyorlardı
Yeni bir yere yerleşecekler diye
iç çamaşırı elbise para alet gibi
ne varsa getiriyorlardı
Bunların çoğuna
rampada elkonuyordu
Seçmeyi yapan doktorlar
sadece gerekli şeyleri değil
paraları mücevherleri de alıyorlardı
kendilerine tabii
Sonra nöbetçilerle
tren görevlilerine sıra geliyordu

Bazen bize bile birşeyler kaldığı olurdu
aldıklarımızı
sonradan kendi aramızda
değiş - tokuş ederdik
Yine de depoya kalan eşyaların değeri
milyonları buluyordu

SAVCI : Sayın Tanık
Tutuklulardan alınanların
kesin değeri konusunda
mahkemeye bilgi verebilir misiniz

TANIK 8 : 1 Nisan 1942'den
15 aralık 1943'e kadar
alınan eşyalar konusunda
bir rapor hazırlanmıştı
Bu rapora göre
tutuklulardan alınan paranın
taşların
mücevherlerin değeri
132 milyon markı buluyordu
Ayrıca
1900 vagon da elbise vardı
bu da 46 milyon ediyordu
Üstelik o tarihten sonra
çok daha fazla sayıda eşya geldi

SAVCI : Nereye gitti bu eşyalar

TANIK 8 : Eşyalar
Hazine'ye
bazen de Maliye Bakanlığı'na
gönderildi
Mücevherler eritildi
Saatler de
askerlere dağıtıldı

YARGIÇ : Rampada hiç direnme
olmuyor muydu
Tutukluların sayısı
nöbetçilere göre çok fazlaydı
Ailelerinden ayrılmışlardı
Eşyaları da alınmıştı
Hiç direnmediler mi

TANIK 9 : Hiç direnmediler

YARGIÇ : Niye direnmediler

TANIK 9 : Tutuklular açtı
bitkindi
Sonunda artık
dinleneceklerini sanıyorlardı

YARGIÇ : Başlarına gelecekleri
bilmiyorlar mıydı

TANIK 9 : Nasıl bilsinler
Yaşayacağını sanıyordu
hepsi

İkinci Kanto

KAMP

İkinci Kanto : KAMP

I

K. TANIK 4 : Raylardan geçtik
kampın girişinde beklemeye başladık
beklerken
tutuklulardan birinin
bir kadına
birşeyler söylediğini duydum
Kızıl Haç arabası
fırınlara gaz taşımak için kullanılır
dedi
aileniz öldürülecek dedi
Kadın haykırmaya başladı
Onun çığlığını duyan bir nöbetçi
geldi yanımıza
Hanımefendi dedi
tutukluların sözüne inanılır mı hiç
Bunlar caniden
akıl hastasından başka birşey değil
Şu sivri kulaklarına bakın
kazınmış şu kafasına bakın
Ne diye inanıyorsunuz bunlara dedi

YARGIÇ : Bu subayı
hatırlıyor musunuz
adını söyliyebilir misiniz

K. TANIK 4 : Sonra yine gördüm onu
Siyasi Şube'de
yanımda çalıştım
adı Broad'dur

YARGIÇ : Sanık Broad'u gösterebilir misiniz

K. TANIK 4 : işte Herr Broad

Sanık 16 başıyla tanığı dostça selamlar

YARGIÇ : Tutukluya ne oldu

K. TANIK 4 : Duyduğuma göre
asılsız dedikodu yapmaktan
kırbaç cezasına çarptırılmış
150 kırbaç yemiş
Bu yüzden öldü

YARGIÇ : Sanık Broad
Bu konuda söyleyeceğiniz birşey var mı

SANIK 16 : Böyle birşey hatırlamıyorum
Kimse tutukluları
o kadar dövmedi

TANIK 3 : Eşyalarımızı arkada bırakmıştık
ailelerimizden de ayrılmıştık
ama kapıdan
telörgülerin arasından
güven içinde geçtik
Karılarımızla çocuklarımıza
yemek verecekler sanıyorduk
yakında kavuşuruz onlara
diyorduk
Ama iskelete benzeyen
paçavralar içindeki
yüzlerce kişiyi görür görmez
bütün güvenimiz sarsıldı

TANIK 6 : İçlerinden biri
bağırarak yanımıza yaklaştı
Esirler diye bağırdı
Barakaların arkasından yükselen
şu dumanı görüyor musunuz

Karılarınızla çocuklarınız
onlar işte
Bu kampa bir kere girdiniz ya
sizin için de
bir tek çıkış yolu var artık
Duman olup
bacalardan süzülürsünüz ancak

TANIK 3 : Duşlara götürdüler bizi
Ellerinde kağıtlarla
nöbetçiler geldi
Soyunduk
üstümüzde ne kalmışsa
onları da aldılar
Yüzüklerimizi kimlik cüzdanlarımızı
fotoğraflarımızı
kayıt defterlerine geçirdiler
Sonra da dövmeyle
sol kollarımıza birer numara yazdılar

YARGIÇ : Nasıl yaptılar dövmeleri

TANIK 3 : Kollarımıza iğne batırarak
numaraları yazdılar
üstüne de mürekkep sürdüler sonra
Saçlarımız kazmdı
soğuk duşların altına soktular bizi
Daha sonra da elbise verdiler

YARGIÇ : Nasıl elbiselerdi bunlar

TANIK 3 : Delik deşik olmuş donlar verdiler
birer fanila
birer yırtık ceket
yamalar içinde birer pantalon
birer kasket
birer çift de tahta kundura
Sonra da
kalacağımız bloka götürdüler bizi

YARGIÇ : Nasıl bir yerdi sizin blok

TANIK 3 : Penceresiz bir tahta baraka
önde ve arkada birer kapı
çatının altında bir aydınlık deliği
Sağda ve solda üçer katlı ranzalar
en alttaki yatak yerdeydi
Katlar birbirinden
tuğlalarla ayrılmışlardı
Barakanın uzunluğu
aşağı yukarı 35 metre kadardı

YARGIÇ : Kaç tutuklu kalıyordu sizin barakada

TANIK 3 : 500 kişi için yapılmıştı
ama biz 1000 kişi kalıyorduk

YARGIÇ : Kaç baraka vardı

TANIK 3 : 200'den fazla

YARGIÇ : Tahta yatakların genişliği ne kadardı

TANIK 3 : Bir metre seksen santim kadar
Bir yatakta 6 kişi yatıyorduk
Sırtüstü yatmak imkansızdı
ya sağa dönüp yatıyorduk
yada sola

YARGIÇ : Döşekler nasıldı
battaniye veriyorlar mıydı

TANIK 3 : Döşeklerin çoğu
saman daldurulmuştu
Çürümüştü samanlar
üstteki döşeklerin samanı
alttaki yataklara dökülüyordu
Her yatak için
bir battaniye verilmişti
Kenarlarda yatanlar
çekiştirip duruyordu battaniyeleri
Kuvvetliler ortada yatıyordu

YARGIÇ : Baraka ısıtılıyor muydu

TANIK 3 : 2 soba vardı
Boruları ortadaki bacadan çıkıyordu
Sobaların pek yakıldığı yoktu

YARGIÇ : Sağlık şartları nasıldı

TANIK 3 : Yıkanmak için
tahta bir fıçı vardı barakada
Tepedeki demir bir borunun deliğinden
fıçıya su akıtılıyordu
Helada ise betondan yapılmış
uzun bir çukur vardı
Çukurun üstüne ortası delik
tahtalar koymuşlardı
200 kişi birden oturabiliyordu
tahtalara
Hela nöbetçisi
kimsenin uzun süre oturmasına
fırsat vermiyordu
Sopalarla dövüp kaçırıyorlardı
tutukluları
Çok kişi işini bitirmeden
kalkmak zorunda kalıyordu
Barsakları sarkarak
Bitkin bir halde kalkıp gidiyorlardı
Yeniden oturmak için
sıraya girmeleri gerekti
Kağıt yoktu
Çoğu elbisesinden kopardığı
kumaş parçalarını kullanıyordu
Bazen de geceleri
birbirlerinin üniformalarından
parça çalıyorlardı
yedek bulunsun diye
Helaya ancak sabahları gidebilirdi insan

Gündüz gitmek yasaktı
Gündüzleri helada yakalanan olursa
mahzene atılıyordu
Heladaki pislikler
barakalardan gelen pis suyla akıp gidiyordu
Su basıncı az olduğu için de
sık sık tıkanıyordu helalar
O zaman da çukurları temizlemek için
Bok Komandoları geliyordu
Helaların kokusu
duman kokusuna
karışıyordu

K. TANIK 4 : Birer çanak vermişlerdi bize
Çanaklar üç işe birden yarıyordu
Yıkanmak için
Yemek yemek için
Geceleri ihtiyacımızı gidermek için
Kadınlar kampında
sadece helaların yanında vardı su
Pisliklerin arasından akan
o suyun başına koşardı kadınlar
hem içer
hem de yıkanmak için
çanaklarını doldurmaya çalışırlardı
Yıkanmayı bırakanlar
yaşamaktan vazgeçmişler demekti

K. TANIK 5 : Yük vagonundan
rampadaki kalabalığın arasına
atlar atlamaz
birşey anladım
Burada herkes
kendi başının çaresine bakacaktı
Baştakilere boyun eğmek
onların üstünde iyi bir etki bırakmak
bir de hiçbir şeye karışmamak

gerekiyordu
İlk girdiğimiz odada
cinsel organlarımızı aradılar
değerli birşey sakladık mı diye
Odadan çıkarken
günlük hayatımızın
son kalıntılarını da
arkada bırakmıştık
Aile
ev
meslek
mal
gibi kavramlar
kollarımıza işlenen numarayla birlikte
kaybolup gitti
Yeni kavramlar içindeydik artık
yeni bir dünyada
yerlerimizi bulmaya çalışıyorduk
Yaşamak isteyenler için
normal dünya bu oldu çıktı
en önemli kural
sıhhatli kalabilmek
güçlü olabilmekti
Yemek yiyemeyecek kadar
bitkin olanların
yanlarından ayrılmadım
yemeklerini ilk kapan ben olayım diye
Ölmek üzere olanları kolladım
yatacak yerleri benimkinden iyiyse
Bu yeni toplumda ilerleyişimiz
artık evimiz olan
barakada başladı
Soğuk toprak üzerindeki döşeğimizden
çalışa çalışa üst katlara yükseldik
yukarısı daha sıcaktı çünkü

İki kişi aynı tastan yemek yiyorsak
birbirimizin lokmalarını sayardık
Bir tek amacımız vardı
en küçük bir fırsatı bile kaçırmamak
Herşeyimizi çalmaları
son derece normaldi
Bizim de çalmamız
son derece normaldi
Her yanda pislik yaralar hastalıklar
son derece normaldi
Her yanda ölülerin bulunması
normaldi
İnsanın ansızın ölüp gidivermesi
normaldi
Duygularımızın kaybolması
cesetler karşısında duyduğumuz
kayıtsızlık kadar normaldi
Aramızdan bazılarının
dayak yerken bizi tutmaları
normaldi
Blok Nöbetçisinin uşağı olan
aşağılarda kalmıyordu artık
gittikçe yükseliyordu
hatta Blok Şeflerinin bile
aralarına karışıyordu
Yalnız kurnazlar sağ kalıyordu
açıkgözlüğü bırakmayanlar
her gün birşeyler elde edenler
yaşayabiliyordu
Hastalar
sıkılganlar
nazik olanlar
şaşkınlar beceriksizler
kederliler kendilerine acıyanlar
ayak altında kalıp
eziliyordu

TANIK 6 : İlk sabah
yoklama için sıralanmıştık
Yağmur yağıyordu
Birkaç saat öyle dikildik
tel örgülerin arkasından
rampanın öteki yanında
kadınların dövülerek
kamyonlara bindirildiklerini gördük
Çıplaktı hepsi
bize doğru bağırıyorlardı
erkeklere
Bizden yardım bekliyorlardı
ama orada öyleye durduk
titreyerek
Yardım edemedik

K. TANIK 4 : Ölülerle dolu
bir barakaya girdim
Ölüler arasında
kımıldayan birşey gördüm ansızın
Genç bir kızdı
Dışarıya çıkardım onu
Kimsin sen
Ne kadar zamandır buradasın
diye sordum
Bilmiyorum
dedi
Niye ölüler arasında yatıyorsun
diye sordum
Diriler arasında kalamam artık
diye cevap verdi
Akşama doğru da öldü

K. TANIK 5 : Mezar kazdırıyorlardı bize
Birçok kadın

ellerinde balçık dolu kürekleriyle
bayıldı
Belimize kadar su içindeydik
Nöbetçiler başımızda bekliyordu
Çok gençti hepsi
Kadınlardan biri
komutanlarına gitti nöbetçilerin
Yüzbaşım
diye bağırdı
Dayanamıyorum artık
gebeyim
Nöbetçiler güldü
içlerinden biri
küreğiyle bastırıp
suyun altmda tuttu kadını
kadın boğuluncaya kadar

TANIK 7 : Bir nöbetçinin
tel örgüler arkasından
dokuz yaşında bir çocukla
konuştuğunu duydum
Yaşına göre çok şey biliyorsun
dedi adam
Çocuk
Evet çok şey biliyorum
artık başka birşey öğrenemeyeceğim
onu da biliyorum
dedi
Bir süre sonra
90 kadar çocukla beraber
bir kamyona bindirildi
Ötekiler tepinirken
Binin arabaya
diye seslendi çocuk
Ne diye bağırıyorsunuz öyle

Babalarınızı dedelerinizi görmediniz mi
nasıl gittiler
Binin arabaya
yine göreceksiniz onları
Kamyon uzaklaşırken
çocuğun sesini duydum yine
bu kere de nöbetçiye bağırıyordu
Bütün bunlar yanınıza kalmayacak
diye

İkinci Kanto : KAMP

II

TANIK 8 : Sabahları her tutukluya
içine kahveye benzer birşey karıştırılmış
birer tas su veriliyordu
beşer gram da şeker
Çoğumuzun elinde
birer parça kuru ekmek oluyordu
geceden kalma
Öğleleri de
birer tas kamp çorbası dağıtıyorlardı
Kamp çorbası
patates kabuklarından
şalgamdan
bir de lahanadan yapılıyordu
Neredeyse gözle görülmeyecek kadar
küçücük et ve yağ parçaları da
oluyordu içinde
nişastalı şeyler de
Kamp çorbasının tadını
bunlar veriyordu

Kağıt parçalarıyla paçavralar da
çıkıyordu çorbadan
Karavana dağıtılırken
hep birbirimize giriyorduk
kuyruğun önüne değil de
arkasına geçmek için
Çorbanın üstünde
sudan başka birşey olmuyordu çünkü
ancak dibine doğru
besleyici birşeylere raslanıyordu
Akşamları yoklamadan sonra
her tutukluya
300 gram kadar ekmekle
başka şeyler veriliyordu
20 gram kadar sosis
30 gram margarin
yada bir çorba kaşığı şalgam marmeladı
Bazen cuma günleri
beş - altı patates verdikleri de
oluyordu
Ama çoğu zaman
bu yiyeceklerin
ancak yarısını veriyorlardı bize
çünkü subaylar
nöbetçilerden komutanlara kadar hepsi
kamp deposundaki yiyecekleri
rahatça alıp götürüyorlardı

SAVCI : Sayın Tanık
Günde aşağı yukarı
kaç kalori alıyordunuz

TANIK 8 : 1000 - 1300 kalori kadar
İnsan vücudu hiç çalışmazsa
günde 1700 kalori harcar
Ağır işçilerin ise

günde 4800 kaloriye ihtiyaçları vardır
Biz hepimiz ağır işçilerdik kampta
son gücümüzü de
kısa zamanda harcadık
Açlıkla birlikte
hareketlerimiz de yavaşladı
ağırlaştı
Kendi gövdemizi bile taşıyacak
gücümüz kalmadı
Zayıflığın göze çarpan ilk belirtileri
duygusuzluk
ve uyuşukluktu
Sadece bedenlerimiz değil
kafalarımız da yıpranıyordu
hiçbir şeyle ilgilenmez olduk
Hiçbir şey düşünemiyorduk
Anılar öyle silikleşti ki
çoğumuz
kendi adlarımızı bile
hatırlamıyorduk
Tutuklular genellikle
3 - 4 aydan fazla yaşamıyorlardı

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz nasıl yaşadınız peki

TANIK 8 : Kamptan sağ çıkabilen tutuklular
ilk haftalarda
mesleklerini devam ettirme
fırsatını bulanlar oldu
bir de
kamp içinde
özel görevlere verilenler
Çıkarını kollayan bir görevli için
kampta aşağı yukarı herşeyi
elde etmek mümkündü

AVUKAT : Kampta
sizin göreviniz neydi

TANIK 8 : Ben önce karantina istasyonunda
sonraları da hastahanede
doktorluk yaptım

YARGIÇ : Doktorluk ettiğiniz yerlerde
şartlar nasıldı

TANIK 8 : Karantina istasyonunda fareler vardı
sadece ölüleri değil
ağır hastaları da kemiriyorlardı
Acı içinde yatan hastaların
ayaklarını kemiriyorlardı geceleyin
Karanlık basınca
tutukluların ceplerinden
ekmek çalıyorlardı
Herkes birbirini suçluyordu
bu yüzden
Ekmeğimi sen çaldın
diyordu
Ama fareler çalıyordu aslında
Milyonlarca pire
istila etmişti kampı
Çizmeleri olanlar çıkarıp attılar
çünkü pireler
böyle bir lükse sahip olmanın tadını
kaçırıyorlardı
Ayaklarında sadece çorap
yada paçavralar olanlar
hiç olmazsa kaşınabiliyorlardı
Hastahane biraz daha iyiceydi
Sargı olarak
tuvalet kağıdı vardı
biraz pamuk

bir fıçı merhem
bir fıçı da talk pudrası vardı
Bütün yaralara merhem sürüyorduk
kaşıntıya isiliğe karşı da
görünmesin diye
talk pudrası kullanıyorduk
İpe asılı
birkaç tane aspirin bile vardı
Ateşi 39 dereceden az olanlar
aspirinleri
birer kere yalayabiliyorlardı
ateşi 39'dan çok olanların ise
ikişer kere yalamalarına
izin veriliyordu

YARGIÇ : Belli başlı hastalıklar nelerdi

TANIK 8 : Genel zayıflığın
bir de
işkenceden meydana gelen
yaraların dışında
en çok görülen hastalıklar
sıtmayla paratifoydu
Ayrıca tifüse kızıla tüberküloza da
sık sık rastlanıyordu
Bir de tabii kamp hastalığı dediğimiz
o hastalık vardı
geçmek bilmeyen ishal
Herkesin bedeni çıbanlarla doluydu
Nöbetçiler
çıbanların üstüne vururlardı
sopalarıyla
Kemik görününceye kadar
vururlardı
Hiç görmeyeceğimi sandığım
hastalıklar gördüm kampta

sadece kitaplarda raslanan
hastalıklara rasladım
Noma diye bir hastalık vardı
artık kımıldayamayacak derecede bitkin olan
insanlarda görülen bir hastalık
Yanakları yiyip bitiriyordu
Bakınca karşısındakinin
dişlerini görüyordu insan
Bir de
Phemphicus diye bir hastalık vardı
çok ender görülen bir hastalık
Buna yakalananların
derileri soyuluyordu kendiliğinden
Birkaç gün içinde de
ölüp gidiyorlardı

TANIK 9 : Akşamları yoklamadan sonra
Blok Şefi
içimizden birkaç kişiyi seçiyordu
kendisini eğlendirelim diye
Kurbağa gibi sıçrıyorduk karşısında
Daha hızlı daha hızlı
diye bağırıyordu
Arkadaşlarına ayak uyduramayanlar çıkarsa
eline bir tabure alıp
bayıltıncaya kadar dövüyordu onu

YARGIÇ : Adı neydi bu subayın

TANIK 9 : Bednarek'di
İsterseniz gösterebilirim onu

SANIK 18 : Beden eğitimi sırasında
kimsenin dövüldüğünü
hatırlamıyorum

YARGIÇ : Bu beden eğitimi dediğiniz şeyin
ne olduğunu anlatabilir misiniz bize

SANIK 18 : Canı isteyen tutuklular
bazı basit hareketler yaparlardı
bir sola
bir sağa eğilirlerdi
O kadar

TANIK 9 : Kış gelince Bednarek
soğuk suyun altına sokardı tutukluları
yarım saat su altında tutardı
hepsi donuncaya kadar
Sonra da tutuklular
avluya atılırlar
orada ölürlerdi

SANIK 18 : Bu suçlamalar
aptalca bir yalandan başka birşey değil
Böyle birşey yapamazdım
Ben de tutukluydum kampta
Üstlerim vardı
Başmüfettiş de
Kamptaki başka subaylar da
hepsi benim üstümdüler
Bugün
gururla şunu söyleyebilirim ki
benim blokumda bulunan tutuklular
geceleri
rahat rahat uyuyabiliyorlardı
Bizim blokta akşamları
hepimiz eğlenirdik

TANIK 9 : Bednarek
bir tutukluyu dövmüşse eğer
kendi deliğine çekilip
dua ederdi

SANIK 18 : Doğru
ben Tanrıdan korkan bir adamım
Evet Tanrıdan korkarım
Ama hiç dua etmedim
Birsürü muhbir vardı çünkü
Kimseyi de
öyle öldürünceye kadar dövmedim
Kırk yılda bir
bir kavgayı bastırmak için
bir - iki kişiyi tokatlamışımdır belki

TANIK 3 : Kampta biri dövüldüğü
yada öldürüldüğü zaman
hep önde olan biri vardı
Adı Kaduk'du
Kaduk denince herkes titrerdi

YARGIÇ : Sayın Tanık
Buradaki sanıklar arasında
bize Kaduk'u gösterebilir misiniz

TANIK 3 : işte Herr Kaduk

Sanık 7 tanığa sırıtır

Tutuklular
Profesör
yada
Peygamber Kaduk
derlerdi ona
çünkü dilediği zaman dilediği tutukluyu
öldürtebilirdi
Bastonunun sapıyla
bir tutukluyu
boynundan yada bacağından
çekti mi
o tutuklunun işi tamam demekti

SANIK 7 : Sayın Yargıç
Tanık yalan söylüyor

TANIK 3 : Kaduk hastahaneden
yüzlerce tutukluyu getirttiği zaman
ben oradaydım
Hepsi banyoya gidip
elbiselerini çıkardılar
sonra sıra olup
Kaduk'un önünden geçtiler
Kaduk bastonunu uzatıp
yerden bir metre kadar yükseklikte tuttu
Tutuklular geçerken
bastonun üstünden atlamak zorundaydılar
Bastona değen olursa
hemen gaz odasına gönderiliyordu
Değmeden atlayanlar ise
bayılıncaya kadar dayak yiyorlardı
Bir daha atla
diye bağırıyordu Kaduk
tutuklu bir daha atlıyamıyordu tabii

SANIK 7 : Ben kimseyi böyle ayırmadım
Ben hiçbir şeye
kendi kendime karar vermedim
Ben sorumlu değildim bundan

YARGIÇ : Neden sorumluydunuz

SANIK 7 : Tutuklular ayrılırken
ben nöbet tutuyordum sadece
başlarında bekliyordum
Tilki gibi gözetlemek zorundaydım onları
ayırdıklarımız
ötekilerin arasına karışmasın diye

YARGIÇ : Rampada da görev aldınız mı

SANIK 7 : Evet
Herşeyi düzene sokuyordum

YARGIÇ : Nasıl yapıyordunuz bunu

SANIK 7 : Herkes dışarı
Eşyalar yere
Beşer beşer sıra olun
İleri marş

TANIK 3 : Kaduk herkese
gelişigüzel ateş ederdi

SANIK 7 : Ben hiç gelişigüzel
ateş etmedim şimdiye kadar
İstediğimi vurabilirdim
vurmak isteseydim tabii
Nişancılığım oldukça iyiydi
Ama ben
yapmam gerekeni yaptım sadece

YARGIÇ : Yapmanız gereken şey neydi

SANIK 7 : İşlerin yolunda gitmesini sağlamak
Çocuklar hemen gönderiliyordu
bir prensip meselesiydi bu
Çocuklarından ayrılmak istemeyen anneler de gönderiliyordu
Herşey yolunda gidiyordu
Gelenler sıralanıp
yola düşüyorlardı
sessizce
arka arkaya
fırından çıkarılmış ekmekler gibi
Kuvvet kullanmanın gereği yoktu
Her şeyi sessizce kabulleniyorlardı
Karşı koymuyorlardı bile
direnmenin saçma olduğunu
anlamışlardı

TANIK 6 : Bir keresinde
Kaduk bizim işçi taburunda
birini dövüyordu
Adamı yere yıktı
Elindeki bastonu
boğazına dayadı
Sonra bastonun iki ucuna
ayaklarıyla basarak
sallanmaya başladı
adam boğuluncaya kadar

SANIK 7 : Yalan yalan

YARGIÇ : Oturun Kaduk
Tanığa bağıramazsınız

SANIK 7 : Sayın Yargıç
Söylenenin
gerçekle ilgisi yok
Ben sadece gerçekleri dile getiriyorum
burada
Tutukluları
anlatıldığı gibi öldürmedik
hiçbir zaman
Usta işçilere iyi davranmamız için
emir verilmişti bize
İçlerinden birini hatırlıyorum
ne zaman elimi kaldırsam
yere düşüyordu hemen
Numara yapıyordu

Sanıklar gülerler

Sayın Yargıç
Kimseyi dövmek
aklımızdan bile geçmezdi
Sabahın beşbuçuğunda kalkardık

akşamlara kadar çalışır
sonra da rampadaki görevimize koşardık
Canımız çıkardı
Sayın Yargıç
Benim bütün isteğim
huzur içinde yaşamaktır
Geçmiş yıllarda da
bunu sağlamaya çalıştım
Bir hastahanede
hademelik ettim
bütün hastalarım beni sevdiler
İsterseniz hepsini dinleyin
Kaduk Baba derler bana
Bunun ne demek olduğunu bilirsiniz
Şimdi ise
eskiden yapmak zorunda kaldığım şeyler
için
yargılıyorsunuz beni
Herkes aynı şeyi yaptı
Ne diye sadece beni seçtiniz

İkinci Kanto : KAMP

III

K. TANIK 4 : Altınızdakileri
ne kadar aşağılarsanız
durumunuz o kadar sağlamlaşıyordu
Blok Şefi'nin yüzü
üst subaylardan biriyle konuşurken
nasıl değişiyordu hatırlıyorum
neşeliydi dostça konuşuyordu
ama çok korkuyordu aslında

Bazen müfettiş
candan bir arkadaş gibi davranıyordu ona
işte o zaman Blok Şefi'nin
yapamayacağı yoktu
Ama müfettiş o geceyi
uykusuz geçirmişse
bizim Blok Şefi'nin
bütün yetkileri bir anda
tehlikeye girerdi
Zaten herşeye katlanmıştı Blok Şefi
ailesi gözünün önünde öldürülmüştü
çocuklarının ölümünü
kendi gözleriyle görmüştü
Bizim gibi
bütün duyguları körleşmişti onun da
Biliyordu
elinden yetkileri alınmaya görsün
kimse yardım etmezdi ona
Onun yerine geçen
bizi dövmeye devam ederdi
Bu yüzden o dövüyordu bizi
çünkü ne olursa olsun
tepede kalmak istiyordu

K. TANIK 5 : Neyin doğru neyin yanlış olduğu diye
bir mesele yoktu artık
Bizim için önemli olan tek şey
o anda bize
neyin fayda sağlayabileceğiydi
Üzülmeye
duygularını belirtmeye
acımaya
hatta gelecek için plan kurmaya
sadece üstlerimizin hakkı vardı
Kamp doktoru Rohde

yanında çalışmama izin vermişti
Aynı şehirden olduğumuzu öğrendi
Seninle bir handa karşılaşıp
içki içmemiş miydik diye sordu
Madem öyle sanıyor
öyle olsun diye düşündüm
Gençliğini hatırlamasına yardım ettim
Savaştan sonra yine
o şehre gidip
içki içeriz seninle dedi
Dr. Mengele
gebe bir kadına çiçek yolladı
Komutanın karısı
bir bebek kazağı örüp
çocuklar barakasına gönderdi
Birinin aklına esti
o barakanın duvarlarına
cüce resimleri çizdirdi
Bir başkası da
kum havuzu yolladı çocuklara
Fırına giden yoldaki
yaban otlarını temizlediler
Çalılıkları düzelttiler
otların arasına
çiçek tarhları yaptılar
yeraltı odalarının üstüne
Dr. Mengele
başparmaklarını askılarına sokup
caka satarak gelirdi
Çocukları dostça selamlardı
Çocuklar da amca derlerdi ona
Tabii Dr. Mengele'nin laboratuarında
parça parça kesilmeden önce
Flacke adında biri vardı
onun koğuşunda kimse açlıktan ölmedi

hepsinin elbiseleri tertemizdi
Doktor bey
dedim
Kimin için yapıyorsunuz
bütün bunları
Nasılsa hepimiz öleceğiz
Bir tek tanık bile kalmayacak
Buna engel olmak için
elimden geleni yapacağım
dedi

SAVCI : Yani sizce
şartları değiştirmek
ellerinde miydi

K. TANIK 5 : Evet
ellerindeydi

TANIK 1 : Kamptaki ilk saatler boyunca
insanın davranışları
normal oluyordu
Ama biraz daha uzun kaldınız mı
bütün ölçüleriniz değişiyordu
Belli bir düzen vardı
O düzene uymak zorundaydınız
hapisteyken

SAVCI : Sayın Tanık
Doktor olarak
salgın hastalıklarla savaşmak için
görevlendirilmiştiniz

TANIK 1 : Kamp personeliyle aileleri arasında
kızamık ve tifüs olayları
görülmüştü
Ben
Sağlık Bakanlığı'mn emriyle
kampa gönderildim

SAVCI : Öyleyse
tutuklularla ilgilenmediniz

TANIK 1 : Hayır

SAVCI : Kamptaki şartlara
bir göz attınız mı

TANIK 1 : Kampa gelir gelmez
Laboratuar Şefi benimle konuştu
Bütün bunlar sizin için yeni
ama burası
sanıldığı kadar kötü değildir
dedi
Kimsenin öldürülmesiyle ilgimiz yok
hem zaten
bizi ilgilendiren birşey değil bu
Öyle dedi
İki hafta sonra
kamptan ayrılırım düşüncesiyle
göreve başladım
Birkaç gün sonra Başhekim
Dr. Wirth
rampadaki seçmelere katılmamı istedi
Katılmak istemediğimi söyledim
Yapılacak fazla birşey yok
dedi
ama reddettim

SAVCI : Reddettikten sonra
ne oldu

TANIK 1 : Birşey olmadı
Katılmak zorunda değildim zaten

SAVCI : İki hafta sonra
kamptan ayrıldınız mı

TANIK 1 : Kalmaya karar verdim
Salgın hastalıklarla savaşmak istiyordum
Kendimi ön plana çıkarmadan
birşeyler yapabilirdim belki
Doktordum
salgının yayılmasını önlemek
görevimdi

SAVCI : Kamp personeli arasında tabii
Tutuklular arasında değil

TANIK 1 : Evet
Bana verilen görev böyleydi

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz o sırada
gözcülerden
ve çalışma yerlerindeki nöbetçilerden
sorumluydunuz
Göreviniz neydi

TANIK 2 : Görevim
askerlerin
her an tetikte bulunmalarını
sağlamaktı

YARGIÇ : Uymanız gereken
bazı kurallar var mıydı

TANIK 2 : Tutuklulardan biri kaçmaya kalkarsa
nöbetçi üç kere bağıracaktı
tutuklu yine durmazsa
ihtar etmek için
bir kere ateş edecekti
yine durmazsa bu kere de tutukluya ateş
edecekti

YARGIÇ : Hiç tutuklu öldürüldü mü

TANIK 2 : Benim bölgemde öldürülmedi

YARGIÇ : Tutuklular
kampı çevreleyen
elektrikli tellere takıldı mı hiç

TANIK 2 : Benim bölgemde
hayır

YARGIÇ : Başka bölgelerde
böyle birşey oldu mu

TANIK 2 : Buna benzer şeyler duydum

YARGIÇ : Nöbetçiler
kurallara uyuyorlar mıydı

TANIK 2 : Benim bildiğim kadarıyla
evet
Şerefim üstüne yemin ederim

YARGIÇ : Kasket ateşi hakkında
birşey biliyor musunuz

TANIK 2 : Ne hakkında

YARGIÇ : Kasket ateşi

TANIK 2 : Böyle birşeyi
ben de duydum

YARGIÇ : Duyduklarınızı
anlatır mısınız

TANIK 2 : Kasketleri havaya fırlatır
sonra da onları vururlarmış

YARGIÇ : Kim fırlatırmış
Hangi kasketleri
Kim vururmuş

TANIK 2 : Ben birşey görmedim

YARGIÇ : Duyduklarınızı anlatın

TANIK 2 : Peki
Tutuklulardan birine emir verirlermiş
kasketini başından çıkarsın
fırlatıp atsın diye
Sonra da
Koş kasketini getir
derlermiş
Tutuklu koşarsa
ateş edip vururlarmış onu

YARGIÇ : Koşmazsa

TANIK 2 : Yine vururlarmış
emirlere karşı geldiği için

SAVCI : Kaçan tutukluları vuran askerlere
fazladan tayın
ve izin verildiği doğru mu

TANIK 2 : Ben böyle birşey bilmiyorum
Doğru olduğunu da sanmıyorum
Bu yüzden bir askerin
mükafatlandırılması
askerlik şerefine uygun düşmez

SAVCI : Mahkemenin elinde belgeler var
Bu belgelere göre
kaçan tutukluları vuran askerlerin
mükafatlandırıldığı anlaşılıyor
Ayrıca listeler de çıkarılmış
Bu listelerde
kaçarken vurulan tutukluların
adları yazılı

TANIK 2 : Şimdiye kadar
ben böyle birşey duymadım

SAVCI : Edindiğimiz bilgiye göre
siz şimdi
bir sigorta şirketinin müdürüsünüz

AVUKAT : İtiraz ediyoruz
Bunun
bizim konumuzla bir ilgisi yok

SAVCI : İmzanın
önemini ve sorumluluğunu
herhalde biliyorsunuz

TANIK 2 : Tabii

SAVCI : Bu listelerden birini
siz imzalamışsınız

TANIK 2 : Olabilir
belki de imzalamışımdır
Hatırlamıyorum

Üçüncü Kanto
SALINCAK

Üçüncü Kanto : SALINCAK

I

YARGIÇ : Tutuklu olarak
Siyasi Şube'de çalıştınız
Orada görevleriniz neydi

K. TANIK 5 : Daktilo odasında
steno-daktiloluk yapıyordum önce
sonra dil bildiğim için
tercüman oldum

YARGIÇ : Size bu görevi kim verdi

K. TANIK 5 : Herr Boger

YARGIÇ : Sanık Boger'i
tanıyor musunuz

K. TANIK 5 : İşte
Herr Boger

Sanık 2 tanığı dostça selamlar

AVUKAT : Siyasi Şube neredeydi

K. TANIK 5 : Tahta bir barakadaydı
giriş kapısının arkasında

AVUKAT : Giriş kapısının arkasında

K. TANIK 5 : Eski kampın kapısından girince
solda

AVUKAT : Eski kamp
öteki kamptan ne kadar uzaktaydı

K. TANIK 5 : Bir buçuk mil kadar

AVUKAT : Siz nerede kalıyordunuz

K. TANIK 5 : Kadınlar kampında

AVUKAT : Her gün
işe gittiğiniz yolu
bize anlatır mısınız

K. TANIK 5 : Her sabah
kamptan ayrılır
tarlaların yanından yürürdük
Yol
rayların üstünden geçerdi
Makasbaşının yanından
Bazen durup beklemek zorunda kalırdık
Rayların ötesinde
tarlalar vardı yine
birkaç tane de
terkedilmiş çiftlik vardı
Sonra demir bir kapıdan geçerdik
Eski fırınların yanında
ağaçlar vardı
Siyasi Şube
eski fırınların tam karşısındaydı

AVUKAT : Siyasi Şube
kampın içinde miydi

K. TANIK 5 : Toplama kampının dışındaydı
Önde idare binaları vardı
sonra çift sıra tel örgüler
gözcü kuleleri
Arkalarında da tutukluların kaldığı bloklar

AVUKAT : Siyasi Şube binası
nasıl bir yerdi

K. TANIK 5 : Tek katlı bir barakaydı
yeşile boyanmıştı

AVUKAT : Daktilo odası nasıldı

K. TANIK 5 : Pencere önlerinde saksılar vardı
Perdeler de vardı
Duvarlara resimler
ve atasözleri asılmıştı

YARGIÇ : Nasıl resimler
nasıl atasözleri

K. TANIK 5 : Şimdi hatırlamıyorum

AVUKAT : Kim vardı başınızda

K. TANIK 5 : Herr Broad
Biz daktilolar
hep güzel görünmek zorundaydık
Saçlarımızı uzatmamıza izin verilmişti
Başlarımıza eşarp bağlıyorduk
Elbiselerimiz sahici elbise
ayakkabılarımız sahici ayakkabıydı
Sabahları ayakkabılarımıza tükürür
ellerimizle parlatmaya çalışırdık

AVUKAT : Herr Boger nasıl davranırdı size

K. TANIK 5 : Herr Boger
bana her zaman iyi davrandı
Sık sık sefertasını verirdi
artan yemekleri
Bir keresinde hayatımı kurtardı
Ortalığın tozunu almayı

ihmal etmiştim
yüzbaşılardan biri
beni uzaklaştırmak istedi
Herr Boger araya girip
büroda bıraktırdı beni

YARGIÇ : Büroda kaç kişiydiniz

K. TANIK 5 : 16

YARGIÇ : Ne iş yapardınız

K. TANIK 5 : Ölülerin listesini çıkarırdık
Karalama derdik buna
İsimleri
ölüm tarihini
ölüm sebebini yazardık
Büyük dikkat isteyen bir işti bu
Biri bir daktilo yanlışı yaparsa
Herr Broad çok öfkelenirdi

YARGIÇ : Dosyalar nasıl tutuluyordu

K. TANIK 5 : İki masa vardı
Masaların birindeki kutularda
sağların numaraları saklanırdı
Öteki masadaki kutularda ise
ölülerin numaraları vardı
Trenlerle gelenler arasından
kaç kişinin sağ kaldığını
hemen bakıp anlamak mümkündü
Gelen her yüz kişiden
bir hafta sonra
Sadece
20 - 25 kişi kalırdı

YARGIÇ : Kamptaki bütün ölümleri
kaydeder miydiniz

K. TANIK 5 : Sadece
kendilerine numara verilmiş tutukluları
kaydederdik
Rampadan gaz odalarına gönderilen
tutuklular
hiçbir listede yer almadı

YARGIÇ : Ölüm sebebi olarak
neler yazardınız

K. TANIK 5 : Sebeplerin çoğu
uydurmaydı
Söz gelişi
Kaçarken vurulmuştur
diye yazardık
Kalp krizi
diye yazardık
Az beslenmeden ölmüştür
diye de yazamazdık
Dizanteri derdik
İki tutuklunun aynı anda ölmemesine
dikkat etmek zorundaydık
ölüm sebepleri de
yaşlarına uygun olmalıydı
Yani yirmi yaşında bir kimsenin
kalp krizinden öldüğünü yazamazdık
Başlangıçta
mektupla ailelerine de bildirirdik

SAVCI : Mektuplarda neler yazdığınızı
hatırlıyor musunuz

K. TANIK 5 : Bütün dikkatlere rağmen
maalesef tutuklunun hayatını kurtarmak
mümkün olamamıştır
Bu büyük kayıptan ötürü

en derin üzüntülerimizi bildiririz
Eğer isterseniz
küllerini
ödemeli olarak
onbeş marka gönderebiliriz

SAVCI : Küller
o ölülerin külleri miydi

K. TANIK 5 : Bütün ölülerin külleri
birbirine karışmıştı
Pencereden
eski fırınların önündeki
ceset yığınlarını görebiliyorduk
Kamyonlarla getirip atarlardı

SAVCI : Kaydettiğiniz ölüm olaylarıyla ilgili
bazı rakamlar verebilir miydiniz bize

K. TANIK 5 : Günde 12 saatle
15 saat arası çalışırdık
resmi ölüm olaylarını
kaydetmek için
Günde ortalama 300'ü bulurdu

SAVCI : Siyasi Şube'deki sorgular sırasında
ölenler de olur muydu

K. TANIK 5 : Her gün olurdu
Bazıları kurşuna dizilir
bazıları da işkenceden ölürdü

AVUKAT : Tanık
tutukluların nerede kurşuna dizildiğini
söyleyebilir mi

K. TANIK 5 : Kampta
Onbirinci Blok'da

AVUKAT : Sizin oraya gitmenize izin verilir miydi

K. TANIK 5 : Hayır
ama herşeyi bilirdik
Bütün yazışmalar
bizim elimizden geçerdi
Boger dedi ki bize
Burada hiçbir şey görmediniz
hiçbir şey duymadınız
Öyle dedi

YARGIÇ : Siyasi Şube'de
sorgular nasıl yapılırdı

K. TANIK 5 : Boger
hep sessizce başlardı sorguya
Tutuklunun yanına yaklaşıp
bazı sorular sorardı
ben de tercüme ederdim
Tutuklu cevap vermezse eğer
elindeki anahtar destesini sallardı
yüzüne doğru
Yine cevap vermezse
anahtarlarla yüzüne vururdu
Sonunda iyice sokulurdu yanına
Bende bir makine var
o senin dilini çözer
derdi

YARGIÇ : Nasıl bir makineydi bu

K. TANIK 5 : Boger
Konuşturma Makinesi
derdi ona

YARGIÇ : Neredeydi

K. TANIK 5 : Yan odada

YARGIÇ : Makineyi gördünüz mü

K. TANIK 5 : Evet

YARGIÇ : Nasıl birşeydi

K. TANIK 5 : Direklerden yapılmıştı

AVUKAT : Tanık
hafızasının kendisini yanıltmadığına
emin mi

K. TANIK 5 : Bir demir çubuk vardı
Ondan sallandırırlardı tutukluları
Vuruşları çığlıkları duyardık
Bir saat sonra
hatta bazen birkaç saat sonra
çıkarılırlardı odadan
Tanınmaz halde olurdu hepsi

YARGIÇ : Sağ mı çıkarlardı

K. TANIK 5 : Ölmeyenler
birkaç saat içinde ölürdü zaten
Bir gün Boger
ağladığımı gördü
Burada
kişisel duygulara yer yoktur
dedi

YARGIÇ : Tutuklulara ne sebeple
işkence edilirdi

K. TANIK 5 : Bazen
bir dilim ekmek çaldıkları için
yada
daha hızlı çalışın diye
verilen emirlere uymadıkları için
İhbar edilmek yeterdi bazen

Muhbirler için bir kutu konmuştu
O kutuya
bir not atmanız yeterdi

SANIK 2 : Benim
bu gibi şeylerle ilgim yoktu
Siyasi Şube'de
sadece
kamptaki direniş hareketleriyle ilgileniyorduk

YARGIÇ : Makineden indirildikten sonra
kaç kişinin öldüğünü gördünüz

K. TANIK 5 : En az 20 olay gördüm böyle

YARGIÇ : 20 kişinin öldüğünü
gözlerinizle gördüğünüze
yemin edebilir misiniz

K. TANIK 5 : Ederim

YARGIÇ : Nasıl işkence edildiğini de
gördünüz mü

K. TANIK 5 : Evet
Bir adamın
başaşağı asıldığını gördüm
bir keresinde
Bir keresinde de
bir kadının demir çubuğa bağlandığını
gördüm
Boger bizi içeri alıp
seyrettirdi

SANIK 2 : Tanığın bizim yanımızda
tercüman olarak çalıştığı doğrudur
Ama bu çeşit sorgulara hiç katılmadı
Hanımları içeri almazdık

K. TANIK 5 : Hanımları mı

SANIK 2 : Bugün artık Hanım diyebilirim

Sanıklar gülerler

YARGIÇ : Söyleyin
Sanıklardan kimsenin
tutukluları dövdüğünü gördünüz mü

K. TANIK 5 : Boger'i kolları sıvalı
elinde kamçısıyla gördüm
Dışarı çıktığında
üstü başı kan içinde olurdu hep
Bir keresinde Broad'un
Siyasi Şube'den Lachmann'la
konuştuğunu duydum
Gördün ya Gerhard'ı
kanı nasıl da fışkırdı
diyordu
Sonra ceketini verdi bana
temizlemem için
Temizliğe son derece önem veriyorlardı
hepsi
Broad hep aynada kendini seyrederdi
Sturmmann nişanını aldıktan sonra
daha da çok seyreder oldu
Nişanı ben diktim ceketine
Bir keresinde de
Boger'in çizmelerini sildim

YARGIÇ : Ne zaman

K. TANIK 5 : Bir kamyon dolusu çocuk getirmişlerdi
büronun önüne
Pencereden görüyordum
Çocuklardan biri aşağı atladı
Elinde bir elma vardı
Boger kapıdan çıktı

Çocuk elinde elmayla orada duruyordu
Çocuğun yanına gitti Boger
onu ayaklarından tutup
kafasını barakanın duvarına vurdu
Sonra yerden elmayı aldı
beni çağırdı
Duvardan sil şunu
dedi
Bir süre sonra
bir sorguya çağırdılar beni
baktım
elma yiyordu

AVUKAT : Tanık bu olayı
daha önceki ifadesinde
belirtmemişti

K. TANIK 5 : Söyleyemedim

AVUKAT : Niye söyleyemediniz

K. TANIK 5 : Özel sebepler yüzünden

AVUKAT : Ne gibi sebepler

K. TANIK 5 : O günden beri
çocuğum olsun istemedim

AVUKAT : Bugün nasıl söyleyebildiniz peki

K. TANIK 5 : Yine karşımda şimdi
Söylemem gerekiyor

YARGIÇ : Sanık Boger
Bu suçlamalara karşı
bir diyeceğiniz var mı

SANIK 2 : Hepsi yalan
Görüyorum ki
tanık
birzamanlar kendisine gösterdiğim güvene
layık değilmiş.

Üçüncü Kanto : SALINCAK

II

TANIK 7 : Bazı tutuklularla birlikte
Siyasi Şube'nin
sorgu odasına götürdüler beni

YARGIÇ : Nasıl bir odaydı bu

TANIK 7 : Yerde
Fransa'dan getirilmiş
değerli halılar vardı
Boger'in masası
kapının tam karşısındaydı
Ben içeri girdiğimde
masada oturmaktaydı
Arkasında da
tercüman oturuyordu

YARGIÇ : Başka kim vardı odada

TANIK 7 : Siyasi Şube'nin şefi
Grabner
bir de
Sanık Broad ile Dylewski vardı

YARGIÇ : Ne dediler size

TANIK 7 : Boger
Burası Siyasi Şube'dir
Biz soru sormayız
sadece dinleriz
Konuş bakalım
dedi

YARGIÇ : Siyasi Şube'ye
niye götürüldünüz

TANIK 7 : Bilmiyorum
Ne söyleyeceğimi de bilmiyordum
Ne söyleyeyim diye
sordum
Bayıltıncaya kadar dövdüler beni
Kendime geldiğimde
koridorda yatıyordum
Boger başucuma dikilmişti
Kalk ayağa dedi
Kalkamadım
Boger daha da yaklaştı
Ben de
duvara tutunarak doğruldum
Baktım
her yanım kan içinde kalmıştı
Yer de elbiselerim de
kan içindeydi
Başım yarılmış
burnum kırılmıştı
O gün geceyarısına kadar
yüzüm duvara dönük
dikilmek zorunda kaldım
Başkaları da duruyordu yanımda
Kim arkasına bakarsa
başını duvara vuruyorlardı
Ertesi gün yine sorguya çektiler beni
Öteki tutuklularla birlikte
odaya götürdüler

YARGIÇ : Öğrenmek istedikleri neydi

TANIK 7 : Hiç fikrim yoktu bu konuda
Birkaç kere

başıma birşeyle vurdular
Madeni bir çubuktu galiba
Sonra yine koridora bıraktılar
Boger geldi
yanımdaki adamı alıp
yan odaya götürdü
Adı Walter Windmüller'di
adamın

YARGIÇ : Kendisine ne olduğunu
biliyor musunuz

TANIK 7 : 2 - 3 saat kadar kaldı odada
Ben
yüzüm duvara dönük
bekledim
Sonra Windmüller çıktı
Yine yanıma bıraktılar onu
pantalonunun paçalarından
kan akıyordu
birkaç kere yere yığıldı
Dudaklarımızı kımıldatmadan
konuşmayı öğrenmiştik
Sorguda ne yaptılar
diye sordum
Hayalarımı parçaladılar
dedi
O gün öldü

YARGIÇ : Onun ölümünden
Boger mi sorumluydu

TANIK 7 : Eğer bu işi Boger yapmadıysa
mutlaka
yapanların başında bulunmuştur

YARGIÇ : Sanık Boger
diyeceğiniz birşey var mı

SANIK 2 : Sayın Yargıç
Bu olay
tanığın anlattığı gibi olmadı

YARGIÇ : Nasıl oldu

SANIK 2 : Sayın Yargıç
Ben kimseyi öldürmedim
Sadece sorguya çektim

YARGIÇ : Nasıl çektiniz

SANIK 2 : Sorgular bazen
sert bir hava içinde geçiyordu
Tüzüklere uyuyorduk

YARGIÇ : Bu tüzükler nasıl hazırlanıyordu

SANIK 2 : Kampın güvenliği
gözönünde tutularak hazırlanıyordu
Hainlere ve öteki alçaklara karşı
güçlü olmak zorundaydık

YARGIÇ : Sanık Boger
Bu şekilde sorguya çekilen bir insana
istenilen herşey söyletilebilir
Böyle konularda
ustalaşmış biri olarak
bunu bilmiyor muydunuz

SANIK 2 : Ben o fikirde değilim
Bizim şubeye
inatçı tutuklular geliyordu bazen
Bazı şeyleri itiraf ettirmek için
tek çare zor kullanmaktı

TANIK 8 : Sorgu odasma götürüldüğümde
Boger'in masasında
bir tabak sardalya gördüm

Grabner
aç olup olmadığımı sordu
Değilim dedim
Grabner
Çoktandır doğru dürüst bir yemek
yemediğini biliyorum
dedi
Bugün ne kadar iyi kalpli
olduğumu göreceksin
Al bunu ye
Boger senin için hazırladı
bu salatayı
dedi
Sonra yemem için emir verdi
Yiyemedim
çünkü kelepçeliydim
Boger başımı tabağa bastırdı
ben de yemek zorunda kaldım
Sardalya o kadar tuzluydu ki
dayanamayıp kustum
Kusmuğumu yalattılar bana
Son lokma ağzımdayken
Boger bağırdı
Sakın koridora kusmasın
dedi
Sonra Onbirinci Blok'a
götürdüler beni
Ellerimi arkadan bağlayıp
tavana astılar
İnsanın ayak uçları
zor değiyordu yere
Boger ileri geri itti beni
karnımı tekmeledi
Önümde bir kova su vardı

Su içer misin
diye sordu
Sonra tekmelemeye devam etti
Kendimden geçtim
Üstüme su boşalttılar
Kollarım uyuşmuştu
Bileklerim patlayacak gibiydi
Boger bazı sorular sordu bana
ama dilim o kadar şişmişti ki
cevap veremedim
Boger
Bir salıncağımız daha var
seni bir de orada sallandıralım
dedi
Sonra da beni
Siyasi Şube'ye götürdüler yine

AVUKAT : Sayın Tanık
Makinede işkence edildi mi
size

TANIK 8 : Edildi

AVUKAT : Demek ki
işkence edilenlerin hepsi
ölmemişler

Üçüncü Kanto : SALINCAK

III

TANIK 8 : Hatırlıyorum
1942 baharında
bir sabahtı
Bazı tutuklular sıra olmuş

bir barakaya götürülüyorlardı
Gittikleri yer
postahaneydi eskiden
şimdi Siyasi Şube olarak kullanılıyordu
Her tutuklunun elinde
ikişer sopa vardı
Ellerinde makineli tüfeklerle
muhafızlar geliyordu arkalarından
Şube şefleri de gördüm
onların ellerinde çantalar
ve boğa derisinden
özel olarak yapılı kurutulmuş
kırbaçlar vardı
Tutukluların taşıdığı sopalar
salıncakta kullanılıyordu

YARGIÇ : Makine
ilk olarak ne zaman kullanıldı

TANIK 8 : Daha önce de kullanılmıştı
ama o zaman
basit bir işkence aletiydi
İki masanın üstüne
demir bir çubuk yerleştiriyorlar
tutukluları da o çubuğa bağlıyorlardı
Ama çubuk durmadan
ileri geri oynadığı için
istenilen sonucu elde edemediler
ve çubuğu bir kaideye oturttular

AVUKAT : Tanık bu bilgiyi
nereden edindiğini söyleyebilir mi

TANIK 8 : Kamptaki herşeyden
haberimiz oluyordu
Eski kamp

zaten küçücük bir yerdi
200 metreye
300 metre kadardı boyu
28 blok vardı
Bu bloklardan her yer görülüyordu

YARGIÇ : Sizi niye
sorguya çektiler

TANIK 8 : Kamp dışında
lağım kazma işine vermişlerdi beni
Ben de bu arada
tutuklulardan birinin
kadınlar kampındaki annesiyle
buluşmasını sağlamıştım
Tutuklunun adı Janicki'ydi
Önce onu aldılar
sorgu odasına
Biraz sonra
çıkarıp koridora fırlattılar
Hâlâ sağdı
Ağzını açıp
dilini çıkardı
Yeri yalamaya başladı
O kadar susamıştı
Boger yanına gelip
çizmesiyle
kafasını tekmeledi onun
Sonra
Sıra sende
dedi bana
Doğruyu söylemezsen
senin başına da bunlar gelir
dedi
Sonra da
salıncağa yerleştirdiler beni

YARGIÇ : Ne yaptıklarını
anlatır mısınız

TANIK 8 : Tutukluyu yere oturtuyorlardı
Dizlerini büküp
ellerini bağlıyorlardı
Sonra ellerini
dizlerinin üstünden geçiriyorlardı
Dirsekleriyle dizlerinin arasından
bir çubuk geçiriyorlardı sonra
Çubuğu kaldırıp
kaidesine yerleştiriyorlardı
yükseğe

YARGIÇ : Kim yapıyordu bunları

TANIK 8 : Görevli tutuklulardan ikisi

YARGIÇ : Odada başka kimler vardı

TANIK 8 : Boger vardı
Broad ile Dylewski'yi de gördüm
Boger soru sordu
ama cevap veremedim
Başaşağı sarkıyordum
İki tutuklu da
durmadan sallıyordu beni

AVUKAT : Ne gibi sorular sordular

TANIK 8 : İsim vermemi istediler

YARGIÇ : Sorgu sırasında
dövdüler mi sizi

TANIK 8 : Boger'le Dylewski
sırayla kırbaçladılar

AVUKAT : Sizi kırbaçlayanlar
tutuklular değil miydi

TANIK 8 : Kırbaçlar
Boger'le Dylewski'nin ellerindeydi

YARGIÇ : Nerenize vurdular

TANIK 8 : Kalçalarıma
kaba etlerime
ellerime ayaklarıma
enseme
Ama çoğu kere
cinsel organlarıma vuruyorlardı
Özel olarak
cinsel organlarımı
hedef alıyorlardı
Üç kere bayıldım
üstüme su boşalttılar

YARGIÇ : Sanık Boger
Bu esire
işkence yapmış olduğunuzu
kabul ediyor musunuz

SANIK 2 : Bu soruya
bir tek kelimeyle cevap verebilirim
Hayır

TANIK 8 : İzlerini hâlâ taşıyorum

SANIK 2 : Benim yaptığım işkenceden değildir

YARGIÇ : Sanık Boger
Sorgular sırasında
anlatıldığı gibi
bir alet kullandınız mı

SANIK 2 : Bazı durumlarda
kullandırtmak zorunda kaldım
Ben başlarındaydım ama
söylenenleri tutuklular uyguladılar

YARGIÇ : Sanık Boger
Tanığın ifadesinin
doğru olmadığını mı söylüyorsunuz

SANIK 2 : Tanığın ifadesi
tamam değildir
Gerçeği bütün ayrıntılarıyla
dile getirmiyor

YARGIÇ : Gerçek neydi peki

SANIK 2 : Tutuklu itirafta bulunursa
işkenceyi hemen kesiyorduk

YARGIÇ : İtirafta bulunmazsa

SANIK 2 : Kan çıkıncaya kadar dövülüyordu
o kadar

YARGIÇ : Doktor da bulunuyor muydu odada

SANIK 2 : Doktor bulunması için
emir verilmedi bize
Ayrıca gereksiz birşeydi bu
Kan görür görmez
hemen duruyordum
Tutuklunun pantalonundan kan sızarsa
sorgu amacına ulaşmış demekti

YARGIÇ : Böyle birşey yapmaktan
vicdan azabı duymadınız mı

SANIK 2 : Bana verilen emirle
bu sorumluluğu yüklenmiştim
öyle sanıyorum ki
Ayrıca
bugün bile
bazı gençlik meselelerinde
kırbaç cezası uygulanabilir
Bu yolla
taşkınlıkları önlemek mümkündür

AVUKAT : Tanık
salıncaktan indirilen kimsenin
yaşamadığını söyledi
Bu ifadenin de
gerçek olmadığı ortada

TANIK 8 : Ben salıncaktan indirilince
Boger yanıma geldi
Bak
hazırladık seni
artık öteki dünyaya
rahat rahat gidebilirsin
dedi
Sonra
Onbirinci Blok'ta
bir hücreye götürdüler beni
Öldürüleceğim saati beklemeye başladım
Kaç gün kaldım orada
bilmiyorum
Kalçalarım cerahat içindeydi
Hayalarım mosmor olmuş
şişmişti
Hep yarı baygın yattım
Sonra
bir sürü esirle birlikte
beni banyoya götürdüler
Soyunduk
Göğüslerimize
kopya kalemiyle
numaralarımız yazıldı
Bunun
ölüm fermanı demek olduğunu
biliyorduk
Orada çırılçıplak beklerken
İrtibat Şefi geldi

kaç kişinin ölü diye
kaydedileceğini sordu
O çıktıktan sonra
bir kere daha saydılar bizi
içimizden biri fazlaydı
Kuyruğun hep sonuna girmeyi
öğrenmiştim
Beni bıraktılar
Elbiselerimi alıp çıktım
Bir sonraki grupla
öldürülürüm sanıyordum
Hücreme dönmek üzereydim ki
hastahanede çalışan
bir hademe beni gördü
O da tutukluydu
Alıp hastahaneye götürdü beni
Nasıl olduysa
bir - iki kişi yaşadı işte
Ben de
onlardan biriyim

Dördüncü Kanto

YAŞAMA İMKÂNI

Dördüncü Kanto : YAŞAMA İMKANI

I

K. TANIK 3 : Kampın havası
her gün değişiyordu
Bu
Kamp Komutanı'na
İrtibat Şefi'ne
Blok Şeflerine
ve onların keyiflerine bağlıydı
Onların keyfi de
savaşın gelişmesine göre değişiyordu
Önceleri hâlâ zaferler kazanılırken
gururluydular
bizi kırbaçlarken
hep şaka yaparlardı
Yenilgilerle birlikte
tutuklulara davranışları değişti
Ama kimse
başına neler geleceğini
kestiremiyordu
Bizi hep sıraya sokarlardı
birsürü anlamı olabilirdi bunun
boşu boşuna da beklenebilirdi sırada
ölüme de gidilebilirdi
Hastahanede bazen
iyi bakıyorlardı tutuklulara
hatta doğru dürüst
yemek bile veriyorlardı
ama iyileşir iyileşmez

yakılmaya da gönderilebilirlerdi
Hastabakıcı olarak çalışan bir tutuklu
hastalardan birinin sicilindeki
bir ayrıntıyı unutmuşsa
kamp doktorundan dayak yiyebilirdi
O hasta da oracıkta öldürülürdü
Ben gaz odasından
tesadüfen kurtuldum
çünkü o akşam
ocaklar tıkanmıştı
Fırın kapısından dönerken
başımızdaki doktor
benim de doktor olduğumu öğrendi
Beni yanma aldı

YARGIÇ : Doktorun adı neydi

TANIK 3 : Dr. Vetter'di
Çok nazik bir adamdı
Dr. Schatz'la Dr. Frank da
ölüme gönderdikleri tutuklulara
çok dostça davranıyorlardı
Nefretten
yada inançtan öldürmüyorlardı
öldürmek zorunda kaldıkları için
yapıyorlardı bu işi
Üstelik bu
konuşmaya değmez bir konuydu
Sadece birkaç kişi
keyifle adam öldürüyordu
Bunlardan biri de Boger'di
Boger'in yanına çağrılan
tutuklular gördüm
Aynı tutukluları
Boger'in yanmdan dönerken de gördüm

Öldürülmek için götürülürlerken
Boger'in gururla
Bu insanların hepsi benim
dediğini duydum
Bir keresinde
tutuklulardan biri vurulmuştu
ağır yaralıydı
Boger'in emriyle
hastahaneye kaldırıldı
Hayatının kurtarılmasını istedi Boger
sonradan asmak için
Ama tutuklu
kısa bir süre sonra öldü

YARGIÇ : Sanık Boger
Böyle bir olay hatırlıyor musunuz

SANIK 2 : Kaçarken vurulan tutuklular
hastahaneye kaldırılırdı
iyileştikten sonra
sorguya çekilsinler diye
Tanığın bu noktaya kadar
söyledikleri doğrudur
Emir verdim
tutuklunun kurtarılmasını istedim
sorguya çekebilmek için

YARGIÇ : Sorgudan sonra asılacak mıydı

SANIK 2 : Belki
Orasına ben karışmıyordum

TANIK 6 : Boger'le Kaduk
tutukluları kendi elleriyle asarlardı
Bir keresinde
bir kaçıştan sonra
misilleme olarak

12 tutuklu asıldı
Boger'le Kaduk
ipleri tutukluların boynuna
kendi elleriyle geçirdiler

AVUKAT : Tanık nereden biliyor bunu

TANIK 6 : Bizi avluya toplayıp
seyrettirdiler
Tutuklular durmadan bağırıyorlardı
Boger'le Kaduk
deliye döndüler
Çizmeleriyle tekmelediler onları
yüzlerini tokatladılar
sonra da ayaklarına yapışıp aşağı çektiler

SANIK 2 : Bu olayı hatırlıyorum
Tutuklulardan biri
zincirlerinden kurtuldu
Sıkı güvenlik tedbirleri altında
asılmaya götürülüyordu
Üstüme saldırıp
kaburga kemiklerimden birini kırdı
Güçlü bir adamdı
Yeniden bağladılar onu
Kararı yüzüne karşı okudum

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz kararın okunuşunu duydunuz mu

TANIK 6 : Hiçbir karar okunmadı

SANIK 2 : Okuduğumu duymak zordu
bağırıp duruyorlardı çünkü

SAVCI : Ne diyorlardı

SANIK 2 : Siyasi sloganlar

SAVCI : Nasıl sloganlar

SANIK 2 : Tutukluları
bize karşı kışkırtıyorlardı

AVUKAT : Öteki tutuklular nasıl davrandı

SANIK 2 : Beklenmedik bir olay olmadı
Kararlar yerine getirildi
bütün kararlar gibi
Ama ben kimseyi asmadım
Bu işi başka tutuklular yaptı

AVUKAT : Belki de tanık
kararın okunuşunu duyamamıştır

TANIK 6 : İdam cezaları
tutukluların kaçışından
hemen sonra uygulandı
Bu olayın
merkezdeki yetkililer tarafından
incelenmesine
ve karar alınmasına vakit yoktu

YARGIÇ : Kamp Komutanı
yada yardımcısı
orada mıydı

TANIK 6 : Herkesin gözü önünde uygulanan
ölüm cezalarında
yüksek rütbeli subaylar her zaman bulunurdu
Tören için
beyaz eldivenler giyerlerdi
Komutan yardımcısının
orada olup olmadığını hatırlamıyorum
Ama bütün emirlerin
yerine getirilmesinden
o sorumluydu

YARGIÇ : Sayın Tanık
Sanıklar arasında
Komutan Yardımcısı'nı
görebiliyor musunuz

TANIK 6 : Evet karşıda
Mulka

YARGIÇ : Sanık Mulka
Bu idamda
yada başka idamlarda
bulundunuz mu

SANIK 1 : Hiçbir zaman
hiçbir idamla
ilgim olmadı

YARGIÇ : Sözü geçen emirlerden haberiniz var mıydı
Aldığınız emirleri
başkalarına ilettiniz mi

SANIK 1 : Bazı emirlerden haberim vardı
ama ben
kimseye emir iletmedim

YARGIÇ : Nasıl davrandınız peki

SANIK 1 : İdam cezalarının
kanunlara uygunluğu konusunda
üstlerimi gereksiz sorularla
rahatsız etmemeye çalıştım
kendimin ve ailemin
sorumluluğunu taşıyordum çünkü

SAVCI : Sanık Mulka
Darağaçlarını gördünüz mü

SANIK 1 : Neleri gördüm mü

SAVCI : Darağaçlarını
görüp görmediğinizi
öğrenmek istiyorum

SANIK 1 : Görmedim
Adımımı bile atmadım kampa

SAVCI : Yani
hem Komutan Yardımcısı'ydınız
hem de kampa hiç girmediniz
öyle mi

SANIK 1 : Evet doğru
Ben sadece
idari işlerle ilgileniyordum
Günlerimi hep büroda geçirdim

SAVCI : Büro neredeydi

SANIK 1 : Kamp sınırları dışındaki
binalarda

SAVCI : Oradan
kamp görünmüyor muydu

SANIK 1 : Bildiğim kadarıyla görünmüyordu

SAVCI : Acaba tanık
bu binaların
toplama kampının neresine düştüğünü
anlatabilir mi

TANIK 6 : Büroların bulunduğu binaların
arka pencerelerinden
kamp rahatça görünebilirdi
Binaların tam arkasında
beton direkler yükseliyordu
direkler arasına
elektrikli teller gerilmişti

O blokun arkasında
10'ar metre aralıklarla
üç sıra blok daha vardı
Kampın görünmesine
engel olacak birşey yoktu

SAVCI : Darağaçları nereye kurulmuştu

TANIK 6 : Kamp mutfağının önündeki alana
Ana kapıdan girince
hemen sağa

SAVCI : Nasıl birşeydi darağaçları

TANIK 6 : Üçer sırık dikilmiş
tepelerine de
demir çemberler geçirilmişti

SAVCI : Sanık Mulka
Kampın hemen bitişiğinde
bulunuyordunuz
Tüzüğe göre
kamptaki bütün olayları
Komutan'a bildirmeniz gerekiyordu
Ayrıca
şifreli mesajları çözmek
ve nöbetçilerin
ideolojik eğitimlerini sağlamak da
sizin görevinizdi
Bu durumda
kampta verilen bütün cezalardan
haberiniz olması gerekmez miydi

SANIK 1 : Sadece bir kere
bazı ölüm cezalarının
onaylandığını belirten
eski bir belge gördüm

SAVCI : Asılmaların kurşuna dizilmelerin
sebeplerini hiç araştırmadınız mı

SANIK 1 : Benim görevim değildi bu

SAVCI : Neydi sizin göreviniz

SANIK 1 : Giderleri hesaplamak
iş bölümü yapmak
personelle ilgilenmek
Ayrıca
Komutan'la birlikte
bazı törenlere katılmak
ve Şeref Kıtası'nın başında bulunmak da
benim görevimdi

SAVCI : Ne zamanlar bulunuyordunuz
Şeref Kıtası'nm başında

SANIK 1 : Törenlerde
ve cenazelerde

SAVCI : Kimlerin cenazelerinde

SANIK 1 : Subayların biri ölürse
cenaze töreni yapıyorduk

SAVCI : Tutukluların ölümü
kime bildiriliyordu

SANIK 1 : Bilmiyorum
Belki Siyasi Şube'ye

SAVCI : Her gün
birkaç yüz kişinin öldüğüne dair
birşey duymadınız mı

SANIK 1 : İstatistiklerde
her gün 10 - 15 kişinin
öldüğü yazılıydı
Sizin söylediğiniz kadar
çok insanın
öldüğünü duymadım

SAVCI : Sanık Mulka
Gaz odalarındaki katliamlardan
haberiniz yok muydu

SANIK 1 : Yoktu

SAVCI : Fırın bacalarından yükselen
dumanlar da
dikkatinizi çekmedi mi
Kilometrelerce öteden görülüyordu
dumanlar

SANIK 1 : Kamp çok büyüktü
Doğal nedenler yüzünden ölenlerin
sayısı da ona göre fazlaydı
Ölüleri yakmak gerekiyordu

SAVCI : Tutukluların
içinde bulundukları şartları da
görmediniz mi

SANIK 1 : Bir toplama kampıydı bu
Kimse tatilini geçirmek için gelmemişti

SAVCI : Komutan Yardımcısı olarak
tutukluların yaşayışlarıyla
ilgilenmediniz mi

SANIK 1 : Kimseden bir şikayet duymadım

SAVCI : Kamptaki olaylar hakkında
Komutan'la hiç görüşmediniz mi

SANIK 1 : Hayır
Olağanüstü bir durum yoktu ortada

SAVCI : Kampın amacı neydi

SANIK 1 : Böyle bir kampta
devletin düşmanları

biraraya getirilir
ve başka türlü düşünmeleri
sağlanır
Bunun tartışmasına girmek
benim görevim değildi

SAVCI : Özel Davranış
diye bir terim vardı
Bu terimin ne olduğunu
biliyor muydunuz

SANIK 1 : Devlet sırrıydı bu
Bilmeme olanak yoktu
Bu sırrı birine söyleyen
ölüm cezasına çarptırılırdı

SAVCI : Ama biliyordunuz ne olduğunu

SANIK 1 : Cevap veremeyeceğim

SAVCI : Askerlere
nasıl davranıyordunuz

SANIK 1 : Oyunlar filmler gösteriliyordu
Gala geceleri yapılıyordu
Bu işlerle
Herr Knittel ilgileniyordu
Subaylar için
akşam kurslarını da o yönetiyordu

SAVCI : Bunları yapabilecek
bir insan mıydı

SANIK 1 : Öğretmendi
Eğer yanılmıyorsam
şimdi bir okulun müdürü olmuş
Demek ki
değerli bir öğretmenmiş

SAVCI : Askerlere
ideolojik dersler veriyordunuz

AVUKAT : Müvekkilime hatırlatmak isterim
Savcının sorularına
cevap vermek zorunda değildir

SAVCI : Bu sadece ve sadece
sanığı ilgilendirir
Avukat böyle davranmakla
yasayla belirlenmiş yetkilerini
aşmaktadır
Bu taktiklerle
gerçeğin ortaya çıkmasını
önlemeye çalışıyor

AVUKAT : Kendimizi
böyle dramatik sözlere
kaptırmayalım
Apaçık ortada
Savcı
usul hakkında birşey bilmiyor
kanunlardan da haberi yok
Bu duruşmaya
önyargıyla gelmişler
Sanıklar avukatı destekleyici bir
biçimde gülerler

Dördüncü Kanto : YAŞAMA İMKANI

II

TANIK 3 : Kamp personelinden
herhangi bir kimsenin
yetkileri sınırsızdı

Herkes dilediğini öldürmekte
dilediğini bağışlamakta serbestti
Bir sürü çocuğu sıraya sokmuşlar
fırına götürüyorlardı bir keresinde
Çitin yanında Dr. Flage'yi gördüm
gözleri yaş içindeydi
Öldürülmek üzere seçilmiş
tutuklulardan bazılarını
kurtarmak için
sicillerini yokettiğimi görür
ses çıkarmazdı
Kamp Doktoru Flage
birşey öğretti bana
binlerce insan arasından
bir tek kişinin bile
hayatını düşünebilmeyi öğretti
Onun gibi
yeteri kadar insan olsaydı
bu mekanizmayı değiştirmek mümkün
olabilirdi

AVUKAT : Sayın Tanık
bakımınız altında bulunan tutukluların
yaşamaları yada ölmeleri konusunda
sizin bir rolünüz oldu mu

TANIK 3 : Bazen
bir - iki kişinin hayatını
kurtarabiliyordum

AVUKAT : Ölüme gönderilen tutukluları bazen
size seçtiriyorlar mıydı

TANIK 3 : Kaç kişinin öldürüleceğine
Kamp idaresi karar veriyordu
Bu sayı kesindi
Ama listelerdeki isimlerde
değişiklik yapılabilirdi

AVUKAT : İki hasta arasında
seçme yapmanız gerekince
bu seçmeyi
neye dayanarak yapıyordunuz

TANIK 3 : Kendi kendimize
şunu sormak zorundaydık
Tıbbi açıdan
hastalardan hangisinin
yaşama ihtimali daha fazladır
Sonra
daha güç bir soruyla karşılaşıyorduk
Hastalardan hangisinin yaşaması
daha faydalıdır

AVUKAT : Belirli bir ölçünüz var mıydı

TANIK 3 : Tabii
Siyasi bakımdan faal olanlar
birbirlerine kenetleniyor
birbirlerini destekliyorlardı
Ben
Kamp Direniş Hareketi'nin
üyelerinden olduğum için
herşeyden önce
kendi arkadaşlarımın
hayatlarını kurtarmaya çalıştım

AVUKAT : Direniş Hareketi'nin
kampta yapmak istediği şeyler
nelerdi

TANIK 3 : İlk görevimiz
dayanışmayı sağlamaktı
Kamptaki olayları
yazdık
birer belge haline getirdik
Sonra bu belgeleri
madeni kutular içine koyup gömdük

AVUKAT : Dış dünyayla
yada partizan gruplarıyla
ilişkiniz var mıydı

TANIK 3 : fabrikalarda çalışan tutuklular
zaman zaman
partizanlarla ilişki kurabiliyorlardı
Savaş hakkında
bilgi alıyorlardı onlardan

AVUKAT : Silahlı bir ayaklanma için
hazırlık yapıldı mı

TANIK 3 : Bir süre sonra
kampa gizlice
patlayıcı madde getirmeyi
başarabildik

AVUKAT : Kamp içerden olsun
dışardan olsun
bir saldırıya uğradı mı

TANIK 3 : Savaşın son kışında
fırınlarda çalışan
Özel Birlik
bir ayaklanma düzenledi
Başarısızlıkla sonuçlandı
Bundan başka
bir ayaklanma olmadı
Dışardan da bir saldırı gelmedi

AVUKAT : İlişki kurduğunuz kimselerin
aracılığıyla
dışardan hiç yardım istediniz mi

TANIK 3 : Kamptaki durumu bildiren
raporlar veriyorduk boyuna

AVUKAT : Bu raporlarla
ne gibi bir sonuç almayı
umuyordunuz

TANIK 3 : Ya gaz odalarını
yada demiryolunu hedef alan
bir hava akını bekliyorduk

AVUKAT : Tanığa sormak istediğim bir şey var
Kampta tek başlarına bırakılmışlar
kimseden yardım görmemişler
Nasıl oluyor da bu şartlar altında
direnmeyi düşünebilmişler

TANIK 3 : Kamp şartları içinde
sağ kalmak
yeterli bir direnişti zaten
Hiçbir şeyi unutmamak gerekiyordu
Birgün gelecek
başımızdan geçenleri
herkese anlatacaktık

AVUKAT : Tanık
doktor olarak ettiği yemine
nasıl bağlı kaldığını
söyleyebilir mi

SAVCI : Bu soruya itiraz ediyoruz
Tanığı
sanıklarla bir tutmaya çalışıyorlar
Sanıklar kendi istekleriyle öldürdüler
Tanıklar ise
ölüm cezalarının uygulanışında
bulunmaya zorlandılar

TANIK 3 : Şöyle cevap vermek istiyorum
Tutuklular arasında
kendi özel durumlarından ötürü
ölümlerini geciktirmiş olanlar vardı
Bunlar
kamp yöneticilerine

ister istemez
daha yakınlaşmışlardı
Yaşama imkanını elde etmek için
onlarla işbirliği yapıyormuş gibi
görünmek zorundaydılar
Çalıştığım yerde
bunu iyice anladım
Çok geçmeden
kamp doktorlarına bağlanmıştım
Bu bağlılık
onlarla
aynı meslekten oluşumdan değildi sadece
kamp düzeninin yürümesi için
ben de işbirliği ediyordum
Biz tutuklular da
en önemli görevlerde bulunanlardan
ölmek üzere olan tutuklulara kadar
biz de
bu düzenin birer parçasıydık
Kamp personeline
dışardaki insanlara olduğumuzdan
daha yakındık

AVUKAT : Tanık
yöneticilerle tutuklular arasında
bir anlayış olduğunu mu
söylüyor

TANIK 3 : Bugün başımızdan geçenleri
kamplarda bulunmamış kimselere anlatı-
yoruz
akla hayale sığmaz şeyler olarak
kabulleniyorlar bunları
Ama kampta
tutuklu yada gardiyan olarak bulunanlar
aynı insanlardı

Pek çok kişiydik biz kamptakiler
bizi oraya kapatanlar da çoktu
Onun için
başımızdan geçenlerde
anlaşılmayacak birşey olmasa gerek
Tutuklu rolü oynamak üzere
getirilenlerin çoğu
gardiyan rolü oynamak üzere
getirilenlerle
Aynı değer ölçüleri içinde yetişmişlerdi
Dünya görüşleri aynıydı
Aynı ulus için
çalışmışlardı
Tutuklu olmasalardı
kolayca gardiyan olabilirlerdi kampta
Onun için
başımızdan geçenleri
akla hayale sığmaz şeyler olarak
düşünmeyelim
şaşırmayalım
Kampları yaratan rejimin
nasıl bir toplumdan çıktığım biliyorduk
Kampın düzeni de
o toplum düzeninin bir parçasıydı
Sonuç kaçınılmazdı
Sömürenler
büyük güçlerini
çekinmeden kullandılar
sömürülenler ise
herşeylerini verdiler
küllerine kadar

AVUKAT : Toplumu baştan başa karalayan
ve zararlı bir ideolojiyi yansıtan
bu düşünceyi
kesinlikle reddediyoruz

TANIK 3 : Rampaya gelenlerin çoğu
olup biteni anlamaya
vakit bulamazlardı artık
Şaşkınlık içindeydiler
Kendilerinin öldürülmelerine
boyun eğerlerdi
sessizce
hiçbir şey anlamıyorlardı çünkü
Kahraman diyoruz onlara
ama anlamsızdı ölümleri
O milyonları
sövgüler
ve havlayan köpekler arasında
ışıldakların altında görüyoruz bugün
Dışımızdaki dünya da soruyor
Nasıl oldu da
öldürülmelerine gözyumdular diye
Bizler
hâlâ o anılarla yaşayanlar
biliyoruz
Belki milyonlarca insan daha var
bugün dünyada
kendi ölümlerini bekliyorlar
Üstelik bu ölümler artık
eskisinden çok daha başka
ölçülere göre olacak

AVUKAT : Sayın Tanık
Kampa götürülmeden önce de
siyasi çalışmalarda
bulunmuş muydunuz

TANIK 3 : Evet
Bu yüzden de
neden kampta olduğumuzu

anlayabiliyorduk
Bizim gücümüz de bu bilinçti işte
Kimliğimizi korumamıza
yardım ediyordu
Ama bu güç
çoğumuzun ölmesine
engel olamadı
Böyle şeyler bile
yıkılıp gidiyordu

TANIK 7 : Fırına götürdüler bizi
1200 kişiydik
Uzun süre beklemek zorunda kaldık
bizden önce bir grup daha vardı çünkü
Biraz kenara çekilmiştim
Bir tutuklu geldi yanıma
çok gençti
Git buradan
diye fısıldadı
Ben de
tahta ayakkabılarımı alıp gittim
Bir köşeye geldim
Bir başkası çıktı karşıma
Nereye gidiyorsun
diye sordu
Beni gönderdiler
dedim
Öyleyse gel benimle dedi
Kampa böyle döndüm

AVUKAT : O kadar kolay mıydı bu
Canı isteyen kaçabiliyor muydu

TANIK 7 : Başkalarını bilmiyorum
Ben uzaklaştım oradan
hastahaneye geldim

Doktor
Yaşamak istiyor musun
diye sordu
Evet dedim
Bir süre bana baktı
ondan sonra da yanına aldı beni

AVUKAT : Sonra da ölmediniz
kamptan çıktınız

TANIK 7 : Evet
kamptan çıktım
ama kamp hâlâ orada

Dördüncü Kanto : YAŞAMA İMKANI

III

YARGIÇ : Kadınlar Bloku On Numarada
birkaç ay geçirdiniz
Bazı tıbbi deneyler yapılmış orada
Bize o deneyleri anlatır mısınız

K. TANIK 4 : **Susar**

YARGIÇ : Sizi anlıyoruz
Konuşmak istemiyorsunuz
Susmayı daha uygun buluyorsunuz
Ama
burada ele alınan konuyu
aydınlatabilecek bazı şeyleri
hatırlamanızı rica ediyoruz

K. TANIK 4 : Kadınlar Bloku'nda
600 kişiydik
Deneyleri Profesör Clauberg yönetti

Kamptaki öteki doktorlar da
deneylerde kullanılacak
insanları seçtiler

YARGIÇ : Neler yapıldı deneylerde

K. TANIK 4 : **Susar**

AVUKAT : Tanık
olanları hatırlamıyor mu

K. TANIK : Kamptan beri
hastayım

AVUKAT : Hastalığınızın
ne gibi belirtileri var

K. TANIK 4 : Başım dönüyor
midem bulanıyor
Biraz önce
tuvalette kustum
klorin kokuyordu çünkü
Cesetlerin üstüne
klorin dökerlerdi
kapalı odalarda
kalamıyorum

AVUKAT : Unutkanlık da var mı

K. TANIK 4 : Unutmak isterdim
ama hâlâ gözlerimin önünde
Kolumdaki numarayı
yoketmek istiyorum
Yazın
kolsuz elbise giydiğimde
herkes bana bakıyor
gözlerinde
hep aynı ifade var

AVUKAT : Nasıl bir ifade

K. TANIK 4 : Hor görme

AVUKAT : Size hâlâ
işkence edildiğini mi
hissediyorsunuz

K. TANIK 4 : **Susar**

YARGIÇ : Hatırladığınız deneyleri
lütfen anlatın

K. TANIK 4 : Kızlar vardı
17 - 18 yaşlarında
En sağlam tutuklular arasından
seçilmişlerdi
Röntgen deneylerini
onların üstünde yaptılar

YARGIÇ : Nasıl deneylerdi bunlar

K. TANIK 4 : Kızlar
röntgen makinesinin
önüne konurlardı
Karınlarıyla kalçalarına
Sonra da
yumurtalıklarına çevrilirdi ışınlar
yakmak için
Vücutları
yanıklarla kaplandı
çıban içinde kaldı

YARGIÇ : Ne oldu kızlara

K. TANIK 4 : 3 ay içinde
çeşitli ameliyatlar geçirdiler

YARGIÇ : Nasıl ameliyatlar

K. TANIK 4 : Yumurtalıklarıyla
cinsiyet guddelerini çıkardılar

YARGIÇ : Öldü mü hastalar

K. TANIK 4 : Ameliyat sırasında ölmeseler bile
kısa bir süre sonra öldüler
Birkaç hafta içinde
kızlar bütün bütüne değiştiler
ihtiyar birer kadın
olup çıktılar

YARGIÇ : Buradaki sanıklardan
herhangi biri
bu ameliyatlara katılmış mıydı
Hatırlıyor musunuz

K. TANIK 4 : Bütün doktorlar
her gün toplanıp konuşurlardı
Hiç olmazsa
bu ameliyatlardan
haberleri olmuştur

AVUKAT : Şiddetle itiraz ediyoruz
Müvekkillerimin
o sırada kampta bulunmaları
ameliyatlara katıldıklarını
göstermez

YARGIÇ : Başka ne gibi
ameliyatlar yapıldı

K. TANIK 4 : **Susar**

AVUKAT : Öyle sanıyoruz ki
tanık
hastalığından ötürü
doğru ifade verecek
durumda değildir

SAVCI : Görüp geçirdiğiniz
başka deneyleri de
anlatır mısınız

K. TANIK 4 : Kadınlık organlarına
bir tüp yerleştiriliyordu
Tüpün ucu bir hortuma bağlıydı
Hortumla
bir sıvı fışkırtılıyordu rahme

YARGIÇ : Nasıl bir sıvı

K. TANIK 4 : Çimento gibi bir sıvı
İnsanın içini yakıyordu
Doğum sancısı gibi
bir sancı veriyordu
Karnı patlayacak gibi oluyordu
insanın
Sonra da kadınlar
iki büklüm
röntgen masasma
götürülüyordu
orada film çekiliyordu

YARGIÇ : Bu deneyin amacı neydi

K. TANIK 4 : Yumurtalık yollarının tıkanıp
gebeliğin önlenmesini
sağlamaya çalışıyorlardı

YARGIÇ : Bu deneyler
aynı hasta üzerinde
tekrarlanıyor muydu

K. TANIK 4 : İlk sıvıdan sonra
bir başka sıvı daha fışkırtılıyordu
röntgen çekilmesi için
Röntgen çekildikten sonra
bazen ilk sıvıyı
yine fışkırtıyorlardı

3 - 4 hafta içinde
aynı şey birkaç kere tekrarlanıyordu
Ölümlerin çoğu
rahmin yumurtalıkların
iltihaplanması yüzünden oldu
Ameliyatlar arasında
tıbbi araçların
sterilize edildiğini
hiç görmedim

YARGIÇ : Aşağı yukarı
kaç ameliyat yapıldı böyle

K. TANIK 4 : Onuncu Blok'ta geçirdiğim
6 ay içinde
bu çeşit 400 ameliyat yapıldı
Bu arada
sun'i ilkaha (döllenme) da başvurdular
Hasta gebe kalırsa
çocuğu alıyorlardı

YARGIÇ : Gebeliğin kaçıncı ayında

K. TANIK 4 : Yedinci ayında
Gebelik süresince
sayısız röntgen çekiyorlardı
Yedinci ayda çocuk
ölü doğmazsa
öldürüp otopsi yapıyorlardı

AVUKAT : Tanık
duyduklarını mı anlatıyor
yoksa gördüklerini mi

K. TANIK 4 : Başımdan geçenleri anlatıyorum

AVUKAT : Peki
sizin ölümünüze
ne engel oldu

K. TANIK 4 : Kampın boşaltılması

Beşinci Kanto

LİLİ TOFLER'İN ÖLÜMÜ

Beşinci Kanto : LILI TOFLER'İN ÖLÜMÜ

I

YARGIÇ: Lili Tofler adı
size birşey hatırlatıyor mu

K. TANIK 5 : Evet
Lili Tofler
çok güzel bir kızdı
Bir tutukluya mektup yazdığı için
gözaltına alındı
Tutukluya verilmeden önce
ele geçirildi mektup
Lili Tofler sorguya çekildi
Tutuklunun adını vermesini istediler
Sorguyu Boger yönetiyordu
onun emriyle
Kömürlük dediğimiz yere götürdüler
Lili Tofler'i
Çırılçıplak soyup
duvarın önüne diktiler
Birkaç kere
kurşuna dizecekmiş gibi yaptılar
Yalancıktan emirler verdiler
ama öldürmediler
Sonunda Lili Tofler
diz çöküp
Öldürün beni
diye yalvardı

YARGIÇ : Öldürdüler mi

K. TANIK 5 : Evet

TANIK 6 : Kömürlükte bir hücreye kapatılmıştım
Mektup olayına karışan
2 tutukluyla birlikte
Lili Tofler de kömürlüğe getirildi
O günlerde
sadece bir kere gidebildim helaya
Bize bakan tutuklulardan
Jakob yardım etti
Giderken
Jakob ansızın bir başka odaya soktu beni
Kapıdaki çatlaktan
Lili Tofler'i gördüm
Boger helaya götürüyordu onu
İki el ateş edildiğini duydum
Boger çıktı
kızın yerde yattığını gördüm
ölmüştü
Öteki iki tutuklu da
daha sonra
Boger tarafından öldürüldüler
avluda

YARGIÇ : Sanık Boger
Bu olay hakkında bir diyeceğiniz
var mı

SANIK 2 : Lili Tofler'in öldürüldüğü
doğrudur
Siyasi Şube'de daktilo olduğu için
devlet sırlarını biliyordu
Bu yüzden

tutuklularla ilişki kurması
kesin olarak yasaktı
Öldürülmesine ben karışmadım
Jakob onun ölümünü duyunca sarsıldı
ağladı
Ben de onun kadar sarsıldım

YARGIÇ : Mektupta ne yazılıydı
Söyleyebilir misiniz

SANIK 2 : Hayır

YARGIÇ : Mektupta ne yazılıydı
Söyleyebilir misiniz

K. TANIK 5 : Lili Tofler
bütün o görüp geçirdiklerinden sonra
yaşamalarının
mümkün olup olmayacağını
soruyordu
Daha önce gönderdiği notu
alıp almadığını da soruyordu
arkadaşına
Ayrıca
duyduğu bazı iyi haberleri de
bildiriyordu

AVUKAT : Tanık bu bilgiyi
nereden edinmiş

K. TANIK 5 : Lili Tofler'le arkadaştım
Aynı blokta kalıyorduk
Bana bu mektubun sözünü etti
Zaten daha sonra gördüm mektubu
Kampta kayıt bürosunda çalışıyordum

Lili Tofler'in
ölüm belgesi büroya geldi
Mektup da o belgeye ekliydi

YARGIÇ : Mektubun kime gönderildiğini
biliyor muydunuz

K. TANIK 5 : Evet

YARGIÇ : Lili Tofler
adını açıkladı mı onun

K. TANIK 5 : Hayır
Tutuklular avluya toplandı
Lili'nin
o kimseyi göstermesi istendi
Çok iyi hatırlıyorum
Lili
arkadaşının önünde durdu
gözlerinin içine baktı
sonra tek kelime bile söylemeden
geçip gitti

AVUKAT : Siz de
yoklamalarda bulunmak
zorunda mıydınız

K. TANIK 5 : Evet

AVUKAT : Yoklama nerede yapılıyordu

K. TANIK 5 : Mutfak barakalarının önündeki
alanda

AVUKAT : Nasıl bir yerdi alan

K. TANIK 5 : Sağda
darağaçlarının ötesinde
İrtibat Şefi'ne ait olan
küçük gözcü kulesi vardı
Tahtadan yapılmıştı
ama boyayarak
taşa benzetmeye çalışmışlardı onu
Damında bir rüzgar gülü vardı
Tutuklular
blokların arasındaki
yolları doldurdular
Lili Tofler
hepsinin önünden geçirildi
O gün
mutfağın damına
koca koca harflerle yazılmış
yazıları okudum
ÖZGÜRLÜĞE BİR TEK YOLDAN
VARILIR
O YOLUN ÜSTÜNDE DE
İTAAT ÇALIŞMA TEMİZLİK
NAMUS DOĞRULUK
VE VATAN SEVGİSİ VARDIR

YARGIÇ : Mektubun gönderildiği tutuklunun
kim olduğu anlaşıldı mı

K. TANIK 5 : Hayır

Beşinci Kanto : LILI TOFLER'İN ÖLÜMÜ

II

Sayın Tanık
Siz o sırada
kampın tarım işlerine bakıyordunuz
Lili Tofler
tutuklu olarak
sizin yönetiminiz altında bulunan
bürolardan birinde çalışıyordu
Lili Tofler'in işi neydi

TANIK 1 : Hatırladığım kadarıyla
sekreterlik yapıyordu galiba

YARGIÇ : Siyasi Şube'den mi gelmişti

TANIK 1 : Şu anda hatırlamıyorum
Bizim işimizin
kampla doğrudan doğruya
bir ilişkisi yoktu
Biz iktisadi büroya bağlıydık
Kauçuğun
savaş endüstrisinde
önemli bir yeri vardı
Benim görevlerim
tamamen bilimseldi

YARGIÇ : Lili Tofler'in
gözaltına alınışı hakkında
neler biliyorsunuz

TANIK 1 : Bir mektupla
ilgiliydi galiba

YARGIÇ : Lili Tofler
bu mektup yüzünden mi
gözaltına alındı

TANIK 1 : Galiba mektubu
kampa gönderilen havuçların arasında
bulmuşlar

YARGIÇ : Havuçlar
ne amaçla yetiştiriliyordu

TANIK 1 : Tıbbi Şube için
yetiştiriyorduk

YARGIÇ : Ne amaçla

TANIK 1 : Herhalde
hastalara yiyecek olarak
verilsin diye
Profesör Clauberg emretmişti

YARGIÇ : Profesör clauberg'in
çalışmaları hakkında
ne biliyorsunuz

TANIK 1 : İlaç endüstrisi için
araştırmalar yapıyordu

YARGIÇ : Ne gibi araştırmalar

TANIK 1 : Bilmiyorum
Bütün bildiğim

kampın
çeşitli endüstrilerle
işbirliği yaptığıydı
Tutuklular
bazı fabrikalarda çalışıyordu

SAVCI : Sizin büro
hangi endüstriyle
işbirliği yapıyordu

TANIK 1 : Biz
IG Farben'in
Buna fabrikasına bağlıydık
Savaş üretimine
katkıda bulunuyorduk

SAVCI : O fabrikalar kurulurken
gerekli emeğin
tutuklular tarafından
karşılanacağı düşünülmüştü
Bunu biliyor muydunuz

TANIK 1 : Evet biliyordum

SAVCI : Fabrikalarda
çalışan tutuklulara
ücret veriliyor muydu

TANIK 1 : Tabii

SAVCI : Belli bir ücret veriliyordu
Ne kadar veriliyordu

TANIK 1 : Usta bir işçi
4 mark alıyordu günde
Ötekiler de 3'er mark alıyorlardı

SAVCI : Günde kaç saat çalışıyorlardı

TANIK 1 : Onbir saat

SAVCI : Ücretler kime ödeniyordu

TANIK 1 : Kamp idaresine
Tutuklulara bakmak da
kamp idaresinin göreviydi

SAVCI : Tutukluların beslenmesi nasıldı

TANIK 1 : Benim bulunduğum fabrikada
iyi besleniyorlardı

SAVCI : Tutukluların
son güçlerine kadar çalıştırılıp
sonra öldürüldüklerini
bilmiyor muydunuz

TANIK 1 : Ben onlar için
elimden geleni yapmaya çalıştım
Bizim fabrikadaki tutukluların
her gün
kamptan işe gelip giderken
kilometrelerce yol yürüdüğünü gördükçe
içim sızlardı
Yanımızda çalışan işçilerin
daha iyi şartlarla yaşaması için
elimden geleni yaptım
hepsine
sağlam kunduralar verdirttim

SAVCI : Fabrikanızda
kaç tutuklu çalışıyordu

TANIK 1 : 500 - 600 arası

SAVCI : İşçilerin
durmadan değiştiğini
farketmediniz mi

TANIK 1 : Ben hepsi için
elimden geleni yaptım

SAVCI : Hastalik olayları görüldü mü

TANIK 1 : Tabii bazı hastalıklar görüldü
Ayrıca
kamptaki salgın hastalıklardan da
haberim vardı

SAVCI : Viziteye çıkanların
bir daha dönmemesi
dikkatinizi çekmedi mi

TANIK 1 : Hayır
İşçi sayısında
bir azalma yoktu

SAVCI : Tutuklulara eziyet edildiği konusunda
birşeyler duydunuz mu

TANIK 1 : Evet duydum

SAVCI : Ne duydunuz

TANIK 1 : Dövüldüklerini duydum

YARGIÇ : Kimler tarafından

TANIK 1 : Bilmiyorum
Kendim görmedim
Sadece duydum

SAVCI : Kampta insanların
toptan yokedildiğini
biliyor muydunuz

TANIK 1 : İnsan orada 3 yıl kalınca
bazı şeyler duyuyor tabii
Evet
kampta neler olup bittiğini biliyorduk
Ama sonraları
rakamları duyunca
inanamadım

SAVCI : Ölüme gönderilenleri
gördünüz mü

TANIK 1 : Ya bir
ya iki kere gördüm

SAVCI : Buradaki sanıklar arasından
kimseyi tanıyor musunuz

TANIK 1 : Bazılarını tanıyorum
Daha çok yöneticileri
Bazen eğlenmek
vakit geçirmek için
klüpte otururduk

SAVCI : Bugün
Hükümet danışmanısınız
Savaştan sonra
sivil hayata dönüldüğünde
o insanlarla
yeniden karşılaşmadınız mı

TANIK 1 : Belki
bir-ikisiyle karşılaşmışımdır

SAVCI : Karşılaştığınızda
o zamanki olaylardan
söz açtınız mı

TANIK 1 : Sayın Savcı
Biz o zaman
savaşın kazanılmasıyla
ilgileniyorduk sadece

SAVCI : Mahkeme bu konuyla ilgili
üç tanık çağırmıştı
Bu tanıklar
kampla işbirliğinde bulunan
fabrikalarda
yöneticilik yapmışlardı
Tanıklardan biri
kör olduğuna dair bir belge gönderip
gelemeyeceğini bildirdi
İkinci tanık da
belkemiğindeki bir kırık yüzünden
gelemiyor
Sadece
yönetim kurulunda
başkanlık yapmış bir tanık
gelmiş bulunuyor
Sayın Tanık
Siz hâlâ
o zamanlar tutukluları
işçi olarak çalıştırmış
fabrikalardan birinde misiniz

AVUKAT : İtiraz ediyoruz
Bu sorunun bir tek amacı var
Endüstrimize karşı
güvensizlik yaratmak

TANIK 2 : Artık çalışmıyorum

SAVCI : Emekliye mi ayrıldınız

TANIK 2 : Evet

SAVCI : Aldığınız emekli maaşı
yılda
300.000 markı buluyor mu

AVUKAT : Bu soruya itiraz ediyoruz

SAVCI : Şatonuzda yaşıyorsunuz
Adını değiştiren şirketinizin
işleriyle de ilgilenmiyorsunuz artık
Vakit geçirmek için ne yapıyorsunuz

TANIK 2 : Porselen ve gravür
kolleksiyonu yapıyorum
ayrıca halk sanatından
örnekler de topluyorum

AVUKAT : Bu gibi soruların
duruşmamızla
en ufak ilgisi yok

SAVCI : Siz tutukluların işçi olarak
fabrikaya alınmasından sorumluydunuz
Çalışamayacak durumda olan
tutuklular konusunda
şirketinizle
kamp idaresi arasında
bir anlaşma yapılmıştı
Bu anlaşma hakkında ne biliyorsunuz

TANIK 2 : Hiçbir şey bilmiyorum

SAVCI : Mahkemenin elinde
bazı haftalık raporlar var
Bu raporlarda
çalışamayacak duruma gelmiş
tutukluların adları yazılı

TANIK 2 : Bu konuda
hiçbir şey bilmiyorum

SAVCI : Tutukluların fiziki durumları
ilginizi çekmedi mi

TANIK 2 : Ben zaten
o işçilerin fabrikaya alınmasına
karşı koymuştum
Hem toplumsal
hem de siyasal bakımdan
güvenilir insanlar değillerdi

SAVCI : Mahkemenin elinde bazı belgeler var
Bu belgelerde
kamp idaresiyle
sizin şirketiniz arasındaki
yararlı bağlılıktan sözediliyor
Raporlardan birinde şunlar yazılı
Yemekte kararlaştırıldığına göre
mükemmel kamp düzeninde
uygulanan ölçüler
bundan sonra
Buna şirketinde de uygulanacaktır
Sayın Tanık
Bu ölçüler nelerdi

TANIK 2 : Ben sadece görevimi yapıyordum
Devletin isteklerini
yerine getirmekten başka
bir amacım yoktu

SAVCI : Sayın Tanık
Neden daha açık konuşmuyorsunuz
Bir başka tanık
kamptaki sömürü düzenini
açıkça ortaya koydu
Bunun doğru olduğunu söylemekten
niye kaçınıyorsunuz
Sayın Tanık
Siz
ve büyük şirketinizin
öteki yöneticileri
sayısız kurbanlar vererek
sonsuz kârlar elde ettiniz

AVUKAT : İtiraz ediyoruz

SAVCI : Unutmayın
bu şirketlerin varisleri
büyük servetlere kondular
şimdi de
yayılma dönemi diye adlandırılan
yeni bir döneme
girmeye hazırlanıyorlar

AVUKAT : Bu itirafların
tutanaklara geçirilmesini
istiyoruz

Beşinci Kanto : LILI TOFLER'İN ÖLÜMÜ

III

YARGIÇ : Lili Tofler'in
gözaltına alınması konusunda
ne biliyorsunuz

TANIK 1 : Pek birşey bilmiyorum
Götürüldüğünü hatırlıyorum sadece
Ne olduğunu sordum
Sorguya çekilecek
dediler
Sonra da
öldürüldüğünü duydum

YARGIÇ : Kim öldürdü

TANIK 1 : Bilmiyorum
Orada değildim

YARGIÇ : Siz o sırada
tuğgeneraldiniz
Yanınızda çalışan işçilerin
biri götürülünce
duruma elkoymadınız mı

TANIK 1 : Niye götürüldüğünü
tam olarak bilmiyordum

YARGIÇ : Öğrenmek gereğini duymadınız mı

TANIK 1 : Karışmaya yetkim yoktu

YARGIÇ : Ama götürülen
işçilerinizden biriydi
Önemli savaş üretiminde
ihtiyacınız olan biri

TANIK 1 : Lili Tofler vasıfsız bir işçiydi

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siyasi Şube'dekiler
rütbece sizin altınızdaydılar
Bu saldırıya
niye izin verdiniz

TANIK 1 : Sayın Yargıç
O sırada
herkes için geçerli
bir kural vardı
Tutuklulara yardım ederken
dikkatli olmak
Bir noktadan ileriye gitmek
mümkün değildi

YARGIÇ : Lili Tofler'in
mektup yazdığı tutukluyu
tanık olarak çağırıyoruz
Sayın Tanık
Nasıl oldu da siz ölmediniz

TANIK 9 : Lili Tofler
kömürlüğe götürüldükten
birkaç gün sonra
beni de götürdüler
Lili'nin beni eleverdiğini sandım
ama başkalarıyla birlikte
rehine olarak götürmüşlerdi beni

Lili her sabah
ve her gün öğleden sonra
bir saat ayakta duruyormuş
Bu süre içinde Boger
tabancasını hep şakağında tutuyormuş
Lili'nin
4 gün sürdü bu
Sonra 50 tutukluyla birlikte
kurşuna dizilmeye götürüldüm
Bu arada hep
mektubun bana yazıldığını
öğrendiler sanıyordum
Bizi soyup
koridora aldılar
Daktilonun
listede
numaramın yanına
bir çarpı işareti koyduğunu gördüm
Kağıt üzerinde ölmüştüm bile
Tutuklular avluya götürülüp
kurşuna dizildiler
Yalnız nedense
iki kişi bırakıldı
Biri bendim
Koridordayken
ansızın Jakob geldi yanma
beni avluya götürdü
Kurşuna dizileceğim sandım
Ama Jakob
üstüste yığılmış
ölüleri gösterdi bana
Mektubu kampa getiren iki tutuklu
en üstte yatıyordu
Biraz ötede Lili vardı

kalbine iki kurşun yemişti
Jakob'a sordum
Kim öldürdü
diye
Boger
dedi

YARGIÇ : Sanık Boger
Söylemek istediğiniz birşey var mı

SANIK 2 : Hayır teşekkür ederim

YARGIÇ : Lili Tofler'in nereli olduğunu
biliyor musunuz

K. TANIK 5 : Lili'yi ne zaman görsem
Nasılsın Lili
diye sorardım
İyiyim derdi
Ben her zaman iyiyim

Altıncı Kanto

ONBAŞI STARK

Altıncı Kanto : ONBAŞI STARK

I

TANIK 8 : Sanık Stark
Kayıt Bürosu'nda şefimizdi
Orada çalışıyordum ben
O sıralarda yirmi yaşındaydı Stark
Boş zamanlarında
lise bitirme sınavlarına
hazırlanıyordu
Tutuklular arasında
üniversite mezunlarına raslayınca
sevinirdi
Onlara sorular sorar
kendi bilgisini yoklardı
Bir akşam
iki çocuğuyla birlikte
Polonyalı bir kadın getirildiğinde
Stark bizimle
Goethe'nin hümanizması üzerine
tartışıyordu

YARGIÇ : Kadınla çocukları
niye getirilmişlerdi

TANIK 8 : Onu sonradan öğrendik
Kadının elinden tutarak getirdiği
sekiz yaşındaki çocuk
kamptaki bürodan
küçük bir tavşan almış

Oynasın diye
iki yaşındaki kardeşine vermiş
tavşanı
Bu yüzden
üçü de öldürülecekmiş
Onları
Stark öldürdü

YARGIÇ : Siz gördünüz mü öldürüldüğünü

TANIK 8 : O sıralarda
tutukluları
eski fırınların orada
öldürüyorlardı
Kayıt Bürosu'nun tam arkasında
Pencereden
Stark'ın
fırınlara girdiğini gördük
Anneyle çocuklar yanındaydı
Tüfeğini omuzuna asmıştı
Sonra birkaç el ateş edildiğini duyduk
Stark tekbaşına çıktı

YARGIÇ : Sanık Stark
Bu olayın doğruluğunu
kabul ediyor musunuz

SANIK 12 : Şiddetle reddediyorum

YARGIÇ : Kamptaki göreviniz neydi

SANIK 12 : Blok Şefi'ydim

YARGIÇ : Kampa nasıl geldiniz

SANIK 12 : Başkalarıyla birlikte
gönderildim

YARGIÇ : Kampa gelir gelmez
Blok Şefliği mi yapmaya başladınız

SANIK 12 : Evet
o görevle gönderilmiştim kampa

YARGIÇ : Blok Şefliği yapabilecek
durumda mıydınız

SANIK 12 : Liderlik kursunu bitirmiştim

YARGIÇ : Uymanız gereken kurallar
size öğretildi mi

SANIK 12 : Kısaca bildirildi

YARGIÇ : Kampa gelişinizde ne oldu

SANIK 12 : Bizi karşıladılar

YARGIÇ : Kimler karşıladı

SANIK 12 : Komutan
Komutan Yardımcısı
Emniyet Şefi
İrtibat Şefi

YARGIÇ : Ne gibi işler verdiler size

SANIK 12 : Önce
tutukluların bulunduğu
bir bloka verdiler beni
Bu blokta daha çok
gençler vardı
öğrenciler

YARGIÇ : Niye tutuklanmışlardı

SANIK 12 : Direniş hareketiyle
ilgileri olduğu için galiba
Emniyet Müdürlüğü'nün emriyle
gönderilmişlerdi

YARGIÇ : Sevk kağıtlarını gördünüz mü

SANIK 12 : Hayır
O işlerle ilgim yoktu

YARGIÇ : Asıl işiniz neydi

SANIK 12 : Hepsini
gözaltında bulunduruyordum
Bir de
işe zamanında gitmelerini
sağlıyordum

YARGIÇ : Kaçmaya çalışan oldu mu

SANIK 12 : Ben oradayken olmadı

YARGIÇ : Tutuklulara
yeteri kadar yemek veriliyor muydu

SANIK 12 : Herkese
birer tas çorba veriliyordu

YARGIÇ : Tutuklular
çalışamayacak durumda olurlarsa
yada çalışmak istemezlerse
ne yapıyordunuz

SANIK 12 : Böyle birşey olmadı

YARGIÇ : Tutuklular
yasak birşey yaparsa
zor kullanıyor muydunuz

SANIK 12 : Böyle birşey olmadı
Kimseyi şikayet etmedim

YARGIÇ : Kimseyi dövmediniz mi

SANIK 12 : Dövmek için bir sebep yoktu

YARGIÇ : Siyasi Şube'nin
Kayıt Bürosu'na
ne zaman geldiniz

SANIK 12 : 1941 Mayısı'nda

YARGIÇ : Oraya gönderilmenizin
sebebi neydi

SANIK 12 : Bir gün atla gezinirken
Binbaşı Grabner'e rasladım
Siyasi Şube'nin şefiydi
Mesleğimi sordu
öğrenciyim
imtihanlara hazırlanıyorum
dedim
Senin gibilerine
ihtiyacımız var
dedi
Birkaç gün sonra da
Komutanlığın emriyle
Kayıt Bürosu'na atandım

YARGIÇ : Kayıt Bürosu'nda
ne iş yapıyordunuz

SANIK 12 : Gelen tutuklulara
birer numara veriyorduk
Sonra
sicillerini çıkarıp
özel dosyalarını hazırlıyorduk

YARGIÇ : Tutuklular neyle geliyordu

SANIK 12 : Yaya geliyordu bazıları
bazıları kamyonla
bazıları da trenle
getiriliyordu
Trenler
Salı Perşembe ve Cuma günleri
hiç aksamadan geliyordu

YARGIÇ : Siz mi karşılıyordunuz onları

SANIK 12 : Tutukluların geleceği bildirilince
hazır oluyorduk
Önce kamp kapısının önüne sıralıyorduk
onları
Başlarındaki sorumlu
evrakları bize teslim ediyordu
Tutukluları sayıp
hepsine birer numara veriyorduk
O günlerde
dövmeyle yazmıyorduk numaraları
Birer mukavva üstüne yazıp
üçer tane hazırlıyorduk
Numaraların biri
tutukluda kalıyor

biri elbiselerine
öteki de
değerli eşyalarına iliştiriliyordu
Tutuklu
kendisine verilen mukavvayı
saklamak zorundaydı
Daha sonra o mukavvayı alıp
kumaşa yazılmış numarayla
değiştiriyorduk

YARGIÇ : Sizin göreviniz neydi

SANIK 12 : Numaraları ben veriyordum
sonra soyunma odasına götürüyordum
tutukluları
Orada yıkanıp
üniformalarını giyiyorlardı
Saçları da kesiliyordu
Sonra
kayıtlara devam ediliyordu

YARGIÇ : Nasıl yapılıyordu kayıtlar

SANIK 12 : Sicilleri doldurulup
dosyalanıyordu
Sonra da bir liste hazırlanıyordu
Listede tutuklunun
siyasi mi
yoksa
başka ırktan mı olduğu
belirtiliyordu
Bu liste
çeşitli şubelere gönderiliyordu

YARGIÇ : Hangi şubelere

SANIK 12 : Emniyet Subaylığına
Komutanlığa
Siyasi Şube'ye
Başhekimliğe
Her gün
11 - 12 kopya hazırlanıp
dağıtılıyordu

YARGIÇ : Tutuklularla
başka ilişkileriniz de
oluyor muydu

SANIK 12 : Ben sadece
kayıt işleriyle uğraşıyordum

SAVCI : Sanık Stark
Bütün tutukluların gelişinde
siz de bulundunuz mu

SANIK 12 : Bana öyle emir verilmişti
Bulunmak zorundaydım

SAVCI : Göreviniz neydi

SANIK 12 : Ben sadece
kayıt işlerinden
sorumluydum

SAVCI : Neler yapıyordunuz

SANIK 12 : Tutukluların bazıları
alınıyordu
Ben de onların kaydını yapıyordum

SAVCI : Ötekiler

SANIK 12 : Ötekiler gönderiliyordu

SAVCI : Arada ne fark var

SANIK 12 : Alınan tutuklular
kampa giriyorlardı
Gönderilenler ise
giremiyorlardı

SAVCI : Gönderilenlere ne oluyordu

SANIK 12 : Hemen yokedilmek üzere
küçük fırına götürülüyorlardı

SAVCI : Büyük fırının
yapılmasından önce mi
oluyordu bu

SANIK 12 : Dış kamptaki büyük fırın
1942 yazında
hizmete açıldı
O zamana kadar
eski kamptaki fırın
kullanılıyordu

SAVCI : Tutukluların gönderilmesi
nasıl oluyordu

SANIK 12 : Listeler karşılaştırılıyor
isimler işaretleniyordu
Sonra
kampa alınmayanlarla birlikte
küçük fırına gidiyorduk

SAVCI : Ne diyordunuz tutuklulara

SANIK 12 : Dezenfekte edileceksiniz
diyorduk

SAVCI : Şüphelenmiyorlar mıydı

SANIK 12 : Hayır
Sessizce gidiyorlardı

Altıncı Kanto : ONBAŞI STARK

II

TANIK 8 : Stark'ın
adam öldürmekten gelip gelmediğini
halinden anlardık
Büroda herşeyin tertemiz
yerli yerinde olmasını isterdi
elimizde mendillerle
sinekleri kovalardık
Bir sinek görürse
kıyameti koparırdı
Öfkelenince gözü birşey görmezdi
Kasketini bile çıkarmadan
odacının bir tabureyi koyduğu
leğenin başına gider
ellerini yıkardı
Ellerini yıkadıktan sonra
kirli suyu gösterirdi
Odacı
koşup hemen temiz su getirirdi
Sonra temizleyelim diye
ceketini verirdi bize
elleriyle yüzünü yine yıkardı

TANIK 7 : Hep Stark'ın sesi çınlıyor
kulaklarımda
Hadi
orospu çocukları
odaya
Biz de odaya girerdik

YARGIÇ : Hangi odaya

TANIK 7 : Eski fırınların oradaki
ölüler odasına
Yüzlerce insan
çuval gibi uzanmış yatardı
erkekler kadınlar
çocuklar
Savaş esirleri de bulunurdu
aralarında
Hadi
ölüleri soyun
diye bağırırdı Stark
18 yaşındaydım
daha önce hiç ölü görmemiştim
Olduğum yerde kalakaldım
ilk keresinde
Stark gelip dövmeye başladı beni

YARGIÇ : Ölülerde yara var mıydı

TANIK 7 : Evet

YARGIÇ : Kurşun yaraları mı

TANIK 7 : Hayır
Gazla öldürülmüşlerdi
Kaskatı kesilmişti hepsi
Bazen elbiseleri yırtarak
çıkarmak zorunda kalıyorduk
O zaman yine dövülüyorduk

YARGIÇ : Öldürülmeden önce soymamışlar mıydı

TANIK 7 : Daha sonra
yeni fırınlara geçince
soymaya başladılar
Orada soyunma odaları vardı

YARGIÇ : Stark hep bulunuyor muydu
yanınızda

TANIK 7 : Hep bulunuyordu
Sesi hâlâ kulaklarımda çınlıyor
Hadi
Kaldırın şu paçavraları
Bir keresinde
ufak tefek bir adam
bir elbise yığınının altına
gizlenmişti
Stark onu gördü
gel buraya
diye bağırdı
sonra duvara dayadı onu
Ateş edip
önce bir bacağından
sonra da öteki bacağından vurdu
Adam bir sıraya çökmek zorunda kaldı
O zaman da Stark
ateş edip öldürdü onu
İnsanların önce bacağına
ateş etmekten hoşlanırdı
Bir kadının çığlığını duydum
bir keresinde
Ben birşey yapmadım
diye bağırıyordu

Stark
Duvara dayan Sarah
diye bağırdı
Kadın yalvarıp yakardı ama
Stark ateş edip öldürdü onu

YARGIÇ : Sanık Stark
bu insanları
ne zaman öldürdü

TANIK 7 : 1941 sonbaharında

YARGIÇ : Gaz
ilk olarak
o zaman mı kullanıldı

TANIK 7 : Evet

YARGIÇ : Eski fırın nasıl bir yerdi

TANIK 7 : Beton bir binaydı
Kocaman dörtköşe bir bacası vardı
Duvarları tuğladandı
Ölüler odası
20 metre uzunluğunda
5 metre genişliğinde bir yerdi
Küçük bir antreden giriliyordu odaya
Ölüler odasından
bir kapı ilk fırına
bir kapı da hole açılıyordu
Holde de iki kapı vardı
öteki fırınlara açılan kapılar

YARGIÇ : Sanık Stark
Fırına götürdüğünüz gruplar
kaçar kişilikti

SANIK 12 : 150 - 200 arasında değişiyordu

YARGIÇ : Aralarında
kadınlarla çocuklar da var mıydı

SANIK 12 : Evet

YARGIÇ : O gruplarda
kadınlarla çocukların bulunması
sizce doğru muydu

SANIK 12 : Evet
Sorumluluğu
bütün aile paylaşıyordu çünkü

YARGIÇ : Kadınlarla çocukların
suçlu olup olmadıklarını
araştırmadınız mı

SANIK 12 : Bize söylediklerine göre
kadınlarla çocuklar
su depolarına zehir katmışlar
köprüleri uçurmuşlar
başka sabotajlara da karışmışlardı

YARGIÇ : O insanlar arasında
savaş esirleri de gördünüz mü

SANIK 12 : Evet
Bize verilen emre göre
onlara
savaş esirleri gibi
davranılacaktı

SAVCI : Sanık Stark
1941 sonbaharında
birçok Sovyet esiri getirildi
kampa
Elimizdeki belgelere göre
o birliklerden siz sorumluydunuz

SANIK 12 : Verilen emirlere uydum ben

SAVCI : Nasıl emirlere

SANIK 12 : Onları ben götürecektim
Sicillerini de alacaktım yanıma
ölüm emri
sicillerine işlenmişti zaten
Sonra kimlik plakalarını
yokedecektim
Dosyaya sadece
numaralarını koyacaktım

SAVCI : O savaş esirleri
hangi sebeple
öldürüldü

SANIK 12 : Biz bir ideolojinin
yokedilmesine çalışıyorduk
Savaş esirleri
fanatik siyasi inançlarıyla
kampın güvenliğini
tehlikeye sokuyorlardı

SAVCI : Nerede öldürüldüler

SANIK 12 : Onbirinci Blok'un avlusunda

SAVCI : Ateş edenler arasında
siz de var mıydınız

SANIK 12 : Bir keresinde
evet

SAVCI : Nasıl oldu
anlatır mısınız

SANIK 12 : Esirlerin adları okundu
formaliteler tamamlandı
Teker teker
avluya götürüldüler
Nerdeyse kimse kalmamıştı artık
Grabner
Sıra Stark'da
dedi
O zamana kadar
bütün öteki onbaşılar
sırayla ateş etmişlerdi

SAVCI : Siz kaç kişiyi öldürdünüz

SANIK 12 : Hatırlamıyorum

SAVCI : Birden fazla mıydı

SANIK 12 : Evet

SAVCI : İkiden

SANIK 12 : Ya dört
ya beş kişiydi galiba

SAVCI : Ateş etmeyi
reddedemez miydiniz

SANIK 12 : Emirdi bu
asker gibi hareket etmek
zorundaydım

SAVCI : Başka öldürme olaylarına da
karıştınız mı

SANIK 12 : Hayır
İzinli olarak eve döndüm
okulu bitirmek için

SAVCI : Ne zaman ayrıldınız kamptan

SANIK 12 : 1941 Aralık'ında

SAVCI : Okulu ne zaman bitirdiniz

SANIK 12 : Sınavlarımımı
1942 baharında verdim

SAVCI : Sonra kampa mı döndünüz

SANIK 12 : Evet
Kısa bir dönem için

AVUKAT : Mahkemenin
gözönünde tutması gereken
birşey var
Müvekkilimiz
kamp hizmetine verildiğinde
20 yaşındaydı
Tanıkların da belirttiği gibi
aydın bir gençti
Kişiliği
kendisine verilen görevlerle
bağdaşmıyordu
Şunu da belirtmek isteriz ki
müvekkilimiz
okulu bitirdikten bir yıl sonra
bir izin daha aldı
hukuk öğrenimi yapmak için
Daha sonra da

savaşın son yılında
cephede yaralandı
Savaş biter bitmez
normal yaşama dönmek olanağını bulunca
öğrenimine devam etti
Tarım öğrenimi yaptı
üniversite imtihanlarını verdi
Tarım Bakanlığı'nda
uzman olarak çalıştı
Tutuklanmadan önce
bir tarım okulunda
öğretmenlik ediyordu

SAVCI : Sanık Stark
1941'de
Sovyet esirleri üzerinde
bir deneme yapılmıştı
Esirler
gazla öldürülmüşlerdi
Siz bu öldürmelere katıldınız mı

SANIK 12 : Hayır

SAVCI : Sanık Stark
Sovyet esirlerinin
toptan imhasına
1941 sonbaharında başlandı
25,000 kişi öldürüldü
Siz bu esirlerin
kayıt işlerine bakıyordunuz
öldürüleceklerinden haberiniz vardı
Hiç karşı koymayıp
gerekli hazırlıkların yapılmasına
izin verdiniz

AVUKAT : Müvekkilimize yapılan
bu saldırıları
şiddetle protesto ederiz
Bütün bu ithamların
hukuki bir dayanağı yoktur
Biz sadece
buradaki sanıkların
işlenen suçlara katılıp katılmadıklarını
araştırıyoruz
Hiçbir delile dayanmayan kuşkular
sanıkların lehine
değerlendirilmelidir

Sanıklar Avukat'ın sözlerini
gülerek desteklerler

Altıncı Kanto : ONBAŞI STARK

III

SAVCI : Sanık Stark
Gazla öldürülme olaylarına
katılmadınız mı

SANIK 12 : Bir keresinde katılmak zorunda kaldım

YARGIÇ : Sizin katıldığınız olayda
kaç kişi öldürüldü

SANIK 12 : 150 kadar
En aşağı
4 kamyon dolusu insan getirilmişti

YARGIÇ : Ne çeşit tutuklulardı bunlar

SANIK 12 : Karışıktı

YARGIÇ : Onları içeri soktuktan sonra
siz ne yaptınız
dışarda

SANIK 12 : Merdivenlerin önünde durdum
Gazı
ilkyardım ekibindekiler verecekti
kapıyı kapatmış
hazırlıklara başlamışlardı

YARGIÇ : Ne gibi hazırlıklardı bunlar

SANIK 12 : Bidonları çıkarıp
gaz maskelerini takmışlardı
binanın damına çıkmışlardı
dam düzdü
Genellikle 4 kişi yapardı bu işi
Bir kişi eksikti
Bir kişiye daha ihtiyacımız var
diye bağırdılar
Grabner beni gördü
Hadi
çık yukarıya
dedi
Hemen çıkmadım
Bir emniyet subayı geldi yanıma
Hadi bakalım çık
Çıkmazsan
sen de içeriye gidersin
dedi
Ben de çıkmak zorunda kaldım
Aşağıya gaz verdik

YARGIÇ : Gaz nereden verildi

SANIK 12 : Damdaki deliklerden

YARGIÇ : Aşağıdakiler
ne yaptılar

SANIK 12 : Bilmiyorum

YARGIÇ : Birşey
duymadınız mı

SANIK 12 : Bağrıştılar

YARGIÇ : Ne kadar

SANIK 12 : 10 - 15 dakika kadar

YARGIÇ : Kapıyı kim açtı

SANIK 12 : İlkyardım ekibinden biri

YARGIÇ : Ne gördünüz içerde

SANIK 12 : Yakından bakmadım

YARGIÇ : Yapılanı
doğru bulmuyor muydunuz

SANIK 12 : Hayır kesinlikle
Biçim olarak katılmıyordum sadece

YARGIÇ : Ne demek istediğinizi
anlayamadım

SANIK 12 : Kurşuna dizmeye
bir diyeceğim yoktu
Ama gaz kullanarak öldürmek
erkekçe birşey değildi
kalleşlikti

YARGIÇ : Sanık Stark
Üniversitede öğrenim yaptığınız sırada
hareketlerinizin doğruluğundan
hiç şüpheye düştüğünüz oldu mu

SANIK 12 : Sayın Yargıç
Açıklamak istediğim birşey var
İlkokuldan beri
bize söyleyen her üç cümleden biri
bütün bunlardan
sorumlu olanların
köklerinin kurutulmasına dairdi
Milletimizin çıkarları için
hepsinin öldürülmesi gerektiği
durmadan tekrarlanıyordu bize
Liderlik kursunda da
susmayı öğrendik
soru sormadan
kabullenmeyi öğrendik
Biri birşey sorarsa
Herşey
kanunlara göre yapılıyor
denirdi
Bugün kanunlar biraz değişik
ama bunun
hiç önemi yok
denirdi
Öğreniminiz

ekmekten daha önemli
denirdi
Sayın Yargıç
düşünmemize engel olunmuştu bir kere
Bizim yerimize
başkaları düşünüyordu

Sanıklar gülerler

Yedinci Kanto

KARA DUVAR

Yedinci Kanto: KARA DUVAR

I

TANIK 3 : Tutuklular
Onbirinci Blok'un avlusunda
kurşuna diziliyorlardı
Kara Duvar'ın önünde

YARGIÇ : Onbirinci Blok neredeydi

TANIK 3 : Eski kampın sonunda
sağdaydı

YARGIÇ : Avlu nasıl bir yerdi
tarif edebilir misiniz

TANIK 3 : Avlu onuncu Blok'la
Onbirinci Blok'un arasındaydı
40 metrelik bütün bloku
kaplıyordu
Önü ve arkası
tuğla bir duvarla kapatılmıştı

YARGIÇ : Avluya nereden giriliyordu

TANIK 3 : Onbirinci Blok'taki yan bir kapıyla
ön duvardaki bir başka kapıdan
giriliyordu

YARGIÇ : Avlu
dışarıdan görülüyor muydu

TANIK 3 : Sadece
Onbirinci Blok'un
zemin katındaki pencerelerden
görülüyordu
Avlu kapısı
ölüleri götürmek için açılınca
kampta
dışarı çıkma yasağı ilan ediliyordu
Onbirinci Blok'un öteki pencereleri
örülmüştü
tepede küçücük bir delik bırakılmıştı
sadece
Yandaki Kadınlar Bloku'nun pencereleri
tahtayla kapatılmıştı

YARGIÇ : *Duvarın yüksekliği ne kadardı*

TANIK 3 : Üç buçuk metre kadar

YARGIÇ : Kara Duvar nereye düşüyordu

TANIK 3 : Kapının karşısındaydı
arka duvar boyunca uzanıyordu

YARGIÇ : Nasıl birşeydi

TANIK 3 : Kalın kerestelerden yapılmıştı
iki tarafa açılan kanatları vardı
serseri kurşunlara engel olsun diye
Tahtaların üstüne
katranlanmış branda bezi çekilmişti

YARGIÇ : Büyüklüğü ne kadardı

TANIK 3 : Üç metre yüksekliğinde
üç buçuk metre genişliğindeydi

YARGIÇ : Tutuklular Kara Duvar'a
nereden getiriliyorlardı

TANIK 3 : Onbirinci Blok'un
yan kapısından

YARGIÇ : Nasıl getirildiklerini
anlatır mısınız

TANIK 3 : Her keresinde
yanında
çırılçıplak iki tutukluyla
Jacob gelirdi

YARGIÇ : Jacob kimdi

TANIK 3 : Jacob
Onbirinci Blok'a bakan
tutukluydu
iri yapılı
güçlü kuvvetli bir adamdı
eski bir boksör

YARGIÇ : Tutuklular nasıl getirilirdi

TANIK 3 : Jacob aralarına girip
kollarından tutarak getirirdi
onları

YARGIÇ : Tutukluların elleri
bağlı mı olurdu

TANIK 3 : 1942'ye kadar
elleri arkalarından
telle bağlanırdı
Sonra vazgeçtiler bundan
Tutukluların hepsi
hiç karşı koymadan
sessizce gidiyorlardı çünkü

YARGIÇ : Kara Duvar'ın yan kapıdan uzaklığı
ne kadardı

TANIK 3 : Kapıdan 6 basamak iniliyordu
oradan da
20 adımda varılıyordu Kara Duvar'a
Hiç vakit kaybedilmiyordu
Jacob tutukluları
duvara götürünce
yenilerini getirmeye koşuyordu

YARGIÇ : Tutuklular
nasıl kurşuna diziliyordu

TANIK 3 : Yüzleri
duvara dönük oluyordu
Birbirlerinden
1 - 2 metre arayla
duruyorlardı
Kim ateş edecekse
ilk tutuklunun yanına yaklaşıyor
silahını kaldırıp
ensesine nişan alıyor
sonra da
10 santimden ateş ediyordu
ikinci tutuklu
yanındakinin öldüğünü görüyordu
Birinci tutuklu yere düşer düşmez
sıra ona geliyordu

YARGIÇ : Ne çeşit silah kullanılıyordu

TANIK 3 : Susturucu takılmış
küçük saplı silahlar kullanıyordu

YARGIÇ : Kimler bulunuyordu orada

TANIK 3 : Kamp komutanı
Komutan Yardımcısı
Siyasi Şube Şefi Grabner
Başka subaylar da bulunuyordu
Broad'u Stark'ı Boger'i Schlage'yi de gördüm
Kaduk da sık sık geliyordu

AVUKAT : Komutan Yardımcısı'nın
orada bulunduğuna emin misiniz

TANIK 3 : Herkesçe bilinen bir kişiydi
Kamp Komutam'nı nasıl tanıyorsak
yardımcısını da tanırdık

AVUKAT : Siz ne sıfatla bulunuyordunuz orada

TANIK 3 : Tıp öğrencisi olduğum için
Ölüleri Taşıma Taburu'na verilmiştim

YARGIÇ : Sanıklardan kimin
ateş ettiğini gördünüz

TANIK 3 : Boger'in Broad'un Stark'ın Schlage'nin
bir de Kaduk'un
ateş ettiklerini gördüm

YARGIÇ : Sanık Boger
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı

SANIK 2 : Kampta bulunduğum süre boyunca
bir tek kere bile ateş etmedim

YARGIÇ : Sanık Broad
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı

SANIK 16 : Böyle birşey yapmak zorunda
bırakılmadım

YARGIÇ : Sanık Schlage
Onbirinci Blok'un sorumlusu olarak
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı

SANIK 14 : Katılmaya yetkim yoktu

YARGIÇ : Sanık Kaduk
Kara Duvar önündeki
bu olaylara katıldınız mı

SANIK 7 : Onbirinci Blok'a
adımımı bile atmadım
Benim için söylenenlerin
hepsi yalandır

YARGIÇ : Kurşuna dizilmelerden önce
tutukluların yüzlerine karşı
karar okunuyor muydu

TANIK 3 : Çoğu kez okunmuyordu
Okunduğu zamanlarda da
özel bir manga geliyordu
tutukluları kurşuna dizmek için
Ama sadece

bir - iki kere oldu bu
Genellikle tutuklular
Onbirinci Blok'taki
hücrelerden getiriliyorlardı

YARGIÇ : Tutuklular ne durumdaydı

TANIK 3 : Çoğu kötü durumdaydı
sorgudan
yada kömürlükten geliyorlardı çünkü
Hatta bazıları
duvarın önüne
sedyeyle götürülüyordu

YARGIÇ : Tanık olarak
buradaki sanıkların o zamanlar başında
bulunan
bir subayı çağırıyoruz
Siz Emniyet Müdürü'ydünüz
ayrıca mahkemeye de
başkanlık ediyordunuz
Siyasi Şube'nin
yürüttüğü bu infazlarla
ne gibi bir ilginiz vardı

TANIK 1 : Benim Siyasi Şube'yle
hiçbir ilgim yoktu
Baktığım davalar
partizanların direniş hareketiyle ilgili
[davalardı
Bu davalara
kamptaki bir duruşma salonunda
bakılıyordu

YARGIÇ : Duruşma salonu neredeydi

TANIK 1 : Barakaların birinde

YARGIÇ : Onbirinci Blok'ta değil miydi

TANIK 1 : Hatırlamıyorum

TANIK 6 : Onbirinci Blok'ta
katiplik yapıyordum
Onun için
mahkemenin işleyişini
inceleme fırsatını buldum
Duruşma salonu
Onbirinci Blok'ta
koridorun sonundaydı

YARGIÇ : Nasıl bir salondu

TANIK 6 : Avluya bakan
4 penceresi vardı
Ortada da koca bir masa duruyordu

YARGIÇ : Tanık hatırlamaya başladı mı

TANIK 1 : Hayır

YARGIÇ : Eski kampın içine
hiç girdiniz mi

TANIK 1 : Hatırlamıyorum

YARGIÇ : Kampın kapısından
hiç girmediniz mi

TANIK 1 : Belki girmişimdir
Bir bando vardı
orada çalardı

YARGIÇ : Onbirinci Blok'un avlusuna
hiç gitmediniz mi

TANIK 1 : Bir kere belki
Orada bir duvar da varmış galiba
ama hatırlamıyorum

YARGIÇ : Kapkara bir duvar
Herhalde hatırlarsınız

TANIK 1 : Hatırlamıyorum

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
askeri mahkemenin başkanıydınız
Sanıkların avukatları var mıydı

TANIK 1 : İsteyen avukat tutabilirdi

YARGIÇ : İsteyen oldu mu

TANIK 1 : Pek olmuyordu

YARGIÇ : İsteyen olursa

TANIK 1 : Bir avukat tutuluyordu

YARGIÇ : Kimdi bu avukat

TANIK 1 : Şube'deki subaylardan biri

YARGIÇ : Tutuklulara
işkence ediliyor muydu

TANIK 1 : Böyle birşey olmadı
Kimseye işkence edildiğini
duymadım
Duruşmalarda herşey
o kadar ortadaydı ki
işkence etmeye gerek yoktu zaten

YARGIÇ : Sanıklar
ne suçtan yargılanıyorlardı

TANIK 1 : Çoğu vatana ihanetten
yargılanıyordu

YARGIÇ : Sanıklar
itirafta bulunuyorlar mıydı

TANIK 1 : İtiraf etmekten başka
çareleri yoktu ki

YARGIÇ : Nasıl itiraf ediyorlardı

TANIK 1 : Sorguları sonunda

YARGIÇ : Sorguları kim yürütüyordu

TANIK 1 : Siyasi Şube

YARGIÇ : Siz yargıç olarak
bu itirafların alınış biçiminden
hiç rahatsız olmadınız mı

TANIK 1 : Herhangi biri
kendi yetkilerinin dışına çıkarsa
ben ne yapabilirdim ki
Ben
birlikte çalıştığımız kimseleri
bütün işlemlerde
dürüst davranmaları için
durmadan uyardım

YARGIÇ : Duruşmalara
tanık da çağırılıyor muydu

TANIK 1 : Çağrılmıyordu
Suçlamaları kabul ediyor musunuz
diye soruyorduk
Hepsi kabul ediyordu

YARGIÇ : Öyleyse size de sadece
ölüm kararlarını
bildirmek düşüyordu

TANIK 1 : Evet
Beraat eden yok gibiydi
Dava açıldığında
herşey kesinleşmiş demekti

YARGIÇ : Sanıkların vücudunda
hiç işkence belirtilerine
rasladmız mı

TANIK 1 : Hayır

YARGIÇ : Kadınlarla çocuklar da
Kara Duvar'ın önünde mi
öldürülüyorlardı

TANIK 1 : Bu konuda
hiçbir şey bilmiyorum

TANIK 6 : Onbirinci Blok'taki
askeri mahkeme önüne çıkarılan
tutuklular arasında
sayısız kadın ve çocuk vardı
Kaçakçılıktan
yada
partizanlarla ilişki kurmaktan
yargılanıyorlardı

Siyasi tutuklular
mahzene kapatılıyorlardı
ama adi suçlardan yargılananlar
Blokun zemin katında
göz altına alınıyorlardı
Duruşma salonuna
teker teker giriyorlardı
Yargıç kararı okunuyordu
Sanığın adını söylüyor
sonra da
Ölüm cezasına çarptırıldınız
diyordu sadece
Sanıkların çoğu
yargıcın konuştuğu dili
bilmiyorlardı
Niye göz altına alındıklarına dair de
hiç fikirleri yoktu
Mahkeme salonundan hamama götürülüyor
orada çırılçıplak soyunduruluyor
sonra da
avluya çıkarılıyorlardı

SAVCI : Tanık
askeri mahkemenin başkanı olarak
kaç ölüm kararı okuduğunu
söyleyebilir mi

TANIK 1 : Hatırlamıyorum

SAVCI : Mahkemeye başkanlık etmek için
ne kadar zamanda bir çağrılırdınız

TANIK 1 : Şimdi hatırlamıyorum

SAVCI : Bir duruşma ne kadar sürerdi

TANIK 1 : Bilemeyeceğim

SAVCI : Bugün
Büyük bir ticaret şirketinde
yöneticisiniz
Onun için
rakamlarla
ve zaman üniteleriyle
bir yakınlığınız var
Kaç kişiyi
ölüm cezasına çarptırdınız

TANIK 1 : Bilmiyorum

TANIK 6 : Askeri mahkemenin bir duruşmasında
aşağı yukarı
100 - 150 karar okunurdu
Duruşma
iki haftada bir yapılır
1,5 - 2 saat sürerdi

SAVCI : Sayın Tanık
Kara Duvar'ın önünde
aşağı yukarı kaç kişi
öldürüldü
dersiniz

TANIK 6 : Kayıtlara
ve ölüm belgelerine göre
Kara Duvar'ın önünde
aşağı yukarı
20.000 kişi öldürüldü

Yedinci Kanto: KARA DUVAR

II

TANIK 7 : 1943 sonbaharında
bir sabah erkenden
Onbirinci Blok'un avlusunda
küçük bir kız gördüm
Üstünde kırmızı bir elbise vardı
saçları örgülüydü
Tek başınaydı avluda
ellerini asker gibi
gövdesinin iki yanına yapıştırmıştı
Bir ara eğilip
ayakkabılarındaki tozu sildi
sonra yine doğruldu
Boger'in avluya geldiğini gördüm
elinde bir tabanca vardı
ama tabancayı arkasına saklamıştı
Kızı elinden tutup
Kara Duvar'a götürdü
Kız uslu uslu gitti
Boger
yüzünü duvara çevirdi onun
Kız dönüp arkasına baktı
Boger kızın yüzünü
yine duvara çevirdi
Tabancasını kaldırıp
onu vurdu

AVUKAT : Tanık bu olayı
nasıl görmüş olabilir

TANIK 7 : Ben o sırada
avlu kapısının tam karşısına düşen
helayı temizliyordum

YARGIÇ : Kız kaç yaşındaydı

TANIK 7 : 6 - 7 yaşlarında
Sonradan
ölüleri taşıyanların
söylediğine göre
annesiyle babası da
birkaç gün önce
aynı yerde öldürülmüşler

SANIK 2 : Sayın Yargıç
Ben hiç çocuk öldürmedim
Ben kimseyi öldürmedim

TANIK 3 : Boger'i
Kara Duvar'ın önünde
sık sık görürdüm
Tutukluya
Kaldır başım diye seslenirdi
sonra da ensesine ateş ederdi

YARGIÇ : Yanılıp
Boger'i bir başkasıyla
karıştırmıyorsunuz ya

TANIK 3 : Boger'i
yürüyüşünden hepimiz tanırdık
Tüfeği omuzunda
bisikletle Onbirinci Blok'a gittiğini
sık sık görürdük
Bazen tutukluların boynuna
bir ip geçirir
köpek gibi sürüyerek götürürdü

YARGIÇ : Sanık Boger
Kampta kimseyi öldürmediğinizi
söylemiştiniz
Bu ifadenizde direniyor musunuz

SANIK 2 : Direniyorum
bin yıl sonra da direneceğim
Öldürmek istesem rahatça öldürürdüm
kimse de birşey diyemezdi
görevimi yapmış olurdum sadece

TANIK 3 : Her Çarşamba ve Cuma günleri
tutuklular öldürülürdü
Boger'in
14 Mayıs 1943 günü
17 tutukluyu öldürdüğünü gördüm
Tarihi unutmadım
çünkü öldürülenler arasında
arkadaşım Berger de vardı
Öldürülmeden önce
salıncağa asılıp
işkence edildi ona
Boger ateş edeceği sırada
Berger
Katiller caniler
diye bağırdı
Berger'in yanında
dizlerinin üstüne çökmüş
biri daha vardı
Boger
onun yüzüne ateş etti
Boger'in geldiğini duyunca
neler olacağını
kolayca kestirirdik
Kendi aramızda
Boger'e
Kara Ölüm derdik

SANIK 2 : Başka adlar da takmışlardı bana
Hepimize adlar takmışlardı
Bu birşey isbat etmez

YARGIÇ : Sanık Boger
Duruşma boyunca
tanıklar hep aynı şeyi söylediler
İfadelere göre
kampta birçok tutukluyu
öldürmüşsünüz
Bütün bu ifadelerin
yalan olduğunu mu
ileri sürüyorsunuz

SANIK 2 : İnfazlarda
en çok bulunan kişi bendim
Şurası apaçık ortada ki
tanıklar beni
bir başkasıyla karıştırıyorlar
Beni
Boger'i gördüler burada
bütün kinlerini
üstüme boşalttılar

YARGIÇ : Bir kere bile olsun
kimseyi öldürmediniz mi

SANIK 2 : Bir kere
ateş etmek zorunda kaldım

YARGIÇ : Demek bir kere
öldürdünüz

SANIK 2 : Bu
istisnai bir durumdu
emirlere boyun eğmek
zorunda kaldım
İnfazların birinde bulundum

YARGIÇ : Nasıl olduğunu
anlatır mısınız

SANIK 2 : Kömürlüğü temizliyorduk
Grabner emir verdi
Yüzbaşı Boger
ateş edecek
dedi

YARGIÇ : Kaç kere ateş ettiniz

SANIK 2 : İki kere
Sonra
bu gibi olaylara karışmayı
reddettim
Ya burada çalışırım
yada kimlik bürosunda
dedim
İki işi birden yapamam
dedim

YARGIÇ : Kurşuna dizilenler
kimlerdi

SANIK 2 : İsimleri
kayıtlara geçirilmemiş kimselerdi

YARGIÇ : Kayıtlara geçirilmediğine göre
yaşayacaklarına
ihtimal verilmiyor muydu

SANIK 2 : Öyle sanıyorum

YARGIÇ : Sanık Boger
Şimdiye kadar niye
kimseyi öldürmediğinizi
söylediniz

SANIK 2 : Sayın Yargıç
Hakkımda
öylesine ithamlarda bulunuldu ki
böyle söylemeye mecbur kaldım

YARGIÇ : Şimdi de
sadece iki kere ateş ettiğinizi
sorgular sırasında da
kimsenin ölmediğini
söylüyorsunuz

SANIK 2 : Evet
Yemin ederim

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
Ölü Taşıyıcısı olarak
görev almıştınız
Onbirinci Blok'ta
ne zamanlar bulunuyordunuz

TANIK 3 : İnfazlardan
aşağı yukarı bir saat önce
orada bulunmak zorundaydık

YARGIÇ : Nerede kalıyordunuz

TANIK 3 : Cankurtaran blokunda

YARGIÇ : Cankurtaran bloku neredeydi

TANIK 3 : Kömürlüğün karşısındaydı
kampın sağına düşüyordu

YARGIÇ : Nasıl çağırırlardı sizi

TANIK 3 : Onbirinci Blok'tan
koşarak
bir katip gelirdi
Bir sedye
yada
İki sedye
diye bağırırdı
Bir sedye diye bağırırsa
çok kişinin öldürülmeyeceğini
anlardık
Birden fazla sedye istenirse
çok kişi ölecek demekti
Duruma göre
kaç taşıyıcının gideceğine
şefimiz karar verirdi

YARGIÇ : Nereye giderdiniz

TANIK 3 : Sirenler çalınıp
kampta dışarı çıkma yasağı
ilan edilince
Onbirinci Blok'un avlusuna
giderdik
Kapının karşısında
sedyelerle beklerdik

YARGIÇ : Nasıl sedyelerdi bunlar

TANIK 3 : İki tahta sırığın
arasına gerilen
branda bezinden yapılmıştı
madeni destekleri de vardı

YARGIÇ : İnfazlarda
doktor da bulunur muydu

TANIK 3 : Doktorlar
sadece
Çok kişi öldürüleceği zaman
gelirlerdi
Çok kişi öldürülmeyecekse
yalnız Siyasi Şube'dekiler
bulunurdu

YARGIÇ : Tutuklular nerede beklerdi

TANIK 3 : Helaların bulunduğu binada
koridorda

YARGIÇ : Ne gibi hazırlıklar yapılırdı

TANIK 3 : Tutuklular mahzenden çıkarılınca
elbiselerini
ya helada yada koridorda
bırakırlardı
Göğüslerine
ıslak kopya kalemiyle
numaraları yazılırdı
Katip numaraları
elindeki listeden kontrol eder
sırası gelip de
avluya götürülenlerin isimlerini
silerdi

YARGIÇ : Tutukluları getirmek için
nasıl bir emir verilirdi

TANIK 3 : Dışarı
diye bağırılırdı
Jacob
ilk iki tutukluyu getirirdi

Tutuklular duvarın önüne gidince
bize de
Dışarı
diye emir verilirdi
Biz de sedyelerimizi alıp
koşardık

YARGIÇ : Size kim verirdi bu emri

TANIK 3 : Ya doktor
yada subaylardan biri

YARGIÇ : Siz yanlarına vardığınızda
tutuklular
ölmüş mü olurlardı

TANIK 3 : Çoğu kez
ilk tutuklu ölmüş olurdu
öteki de
biz yanına varırken öldürülürdü
Ama bazen uzardı
o zaman da
ateş edenlerin arkalarında
beklerdik

YARGIÇ : Niye uzardı

TANIK 3 : Silahları
tutukluk yapardı bazen
Biz de doldurup ateş etmelerini
beklerdik

YARGIÇ : Ölmek üzere olan tutuklular
nasıl davranırlardı

TANIK 3 : Bazıları dua eder
bazıları da
marşlar ya da ilahiler söylerdi
Sadece bir keresinde
bir kadının bağırdığını duydum
Subaylardan biri emir verdi
Önce şu deliyi öldürün
dedi

YARGIÇ : Ölüleri nasıl götürürdünüz

TANIK 3 : Duvarın önüne serpilmiş
kumlara yığıldıkları zaman
kollarıyla bacaklarından tutup
sırtüstü sedyelere yatırırdık
sonra lağımların oraya atardık
ölüleri

YARGIÇ : Lağımlar neredeydi

TANIK 3 : Avlunun ucunda

YARGIÇ : Sonra ne olurdu

TANIK 3 : Biz sedyeyi götürürken
Jacob
öteki iki tutukluyla birlikte
duvarın önüne giderdi
İki sedyeci de
hazır beklerdi o sırada
Ölüleri üstüste koyardık
başlarından akan kanlar
lağım sularına karışsın diye

YARGIÇ : Tutuklular hemen ölür müydü

TANIK 3 : Bazen kurşun
kulağa yada çeneye saplanırdı
sedyeye yatırdığımızda hâlâ ölmediyse
başlarına
bir kurşun daha sıkılırdı
Zaman zaman
subaylardan Schlage
başımızda bulunurdu
üstüste yığdığımız cesetler arasında
hâlâ kıpırdayanlar varsa
onları çıkarttırır
bir daha ateş ederlerdi
Bir keresinde Schlage
ölmeyen tutuklulardan birine
Ayağa kalk
dedi
Tutuklu ayağa kalkmaya çalıştı
Schlage
Yat orada
dedi
sonra gidip
kalbine ve şakaklarına ateş etti
Ama adam yine ölmedi
Böyle şey görmedim
dedi Schlage
Kaç kez ateş ettiğini hatırlamıyorum
gırtlağına ateş etti
fışkıran kan simsiyahtı
Kedi gibi dokuz canlı bu herif
dedi Schlage

YARGIÇ : Sanık Schlage
Diyeceğiniz birşey var mı

SANIK 14 : Böyle birşey hatırlamıyorum
Ne diyebilirim ki

Yedinci Kanto: KARA DUVAR

III

TANIK 7 : Schlage'yi hamamda gördüm bir kere
yeni gelenlerden
bir ailenin yanındaydı
Adamı yere çömeltip
kafasma ateş etti
Sonra çocuğu
sonra da annesini öldürdü
Çocuğa birkaç kere ateş etti
Bağırıyordu çocuk
hemen ölmemişti

AVUKAT : Kara Duvar biraz ötedeydi
niye hamamda öldürsün

TANIK 7 : Öldürülecek insan çok olmayınca
kolaylık olsun diye
hamamda öldürüyorlardı
Sonra suları açıp
akan kanı yıkıyorlardı

AVUKAT : Nasıl bir yerdi hamam

TANIK 7 : Küçücük bir odaydı
penceresi
bir battaniyeyle örtülmüştü
Duvar yarıya kadar ziftlenmiş
üst kısımları da badana edilmişti
Köşelerde

kocaman kara borular vardı
Yerden iki metre kadar yükseklikte de
odanın tam ortasında
duşlar sıralanmıştı

YARGIÇ : Sanık Schlage
hâlâ kimseyi öldürmediğinizi
ileri sürüyor musunuz

SANIK 14 : Bu ithamların hepsini reddederim
Ben infazlarda hiç görev almadım

TANIK 7 : Hamama getirilen cesetlerden bazılarının
etleri kesilip alınmıştı

YARGIÇ : Bununla
ne demek istiyorsunuz

TANIK 7 : Buna ilk olarak
1941 yazında tanık oldum
Tutuklulardan biri
öldürülmek üzere soyunurken
dikkatimi çekmişti
Dev gibi bir adamdı
Sonra hamamda yattığını gördüm
ölüsünü uzatmışlardı
Başında da
beyazlar giyinmiş adamlar vardı
Ellerinde ameliyat aletleriyle
midesinin bir parçasını
kesip aldılar
Önce
birşey yuttu da çıkarıyorlar sandım
Ama sonra
sık sık rasladım böyle olaylara

Ölülerin gövdelerinden
parçalar kesip alıyorlardı
Daha çok
güçlü kuvvetli kadınlardan

TANIK 3 : Bir keresinde
70 kadının ölüsünü taşıdık
Göğüsleri kesilip alınmıştı
Karınlarıyla kalçalarında da
derin oyuklar vardı
İlkyardım ekibindekiler
bir motosikletin selesine
insan eti yüklüyorlardı
Ölülerin üstünü
tahtalarla kapamak zorunda kaldık

K. TANIK 4 : Deneylerin yapıldığı Onuncu Blok'taydım
Penceredeki bir aralıktan
aşağıda avluda ölüler gördüm
Bir vızıltı duyduk
Sürüyle sinek üşüşmüştü
Avlu kan içinde kalmıştı
Sonra cellatları gördüm
sigara içiyor
gülüyorlardı

Sanıkları gösterir

AVUKAT : Müvekkillerimize yapılan
bu büyük hakaretler
karşılıksız kalamaz
Bu sözlerin
tutanaklara geçmesini istiyorum

Sanıklardan nefret mırıltıları

Sekizinci Kanto

FENOL

Sekizinci Kanto : FENOL

I

TANIK 8 : Hastabakıcı Klehr'i
binlerce tutuklunun kalbine
fenol şırınga edip
öldürmekle suçluyorum

SANIK 9 : İftira ediyor
Sadece bir kere
böyle bir olayda bulundum
Onu da zorla yaptırdılar bana

TANIK 8 : Her gün hastahanede
en aşağı 30 tutuklu
öldürülüyordu
Bu sayı bazen
200'e kadar çıkıyordu

YARGIÇ : Enjeksiyon nerede yapılıyordu

TANIK 8 : Bulaşıcı Hastalıklar Bloku'nda
Yirminci Blok'ta

YARGIÇ : Yirminci Blok neredeydi

TANIK 8 : Orta sıradaki blokların
sağına düşüyordu
Tutuklular revirinin
Yirmibirinci Blok'un
tam karşısındaydı
Ben
görevli tutuklu olarak

seçilen hastaları
alıp avludan geçirir
enjeksiyona götürürdüm

YARGIÇ : Avlu kapalı mıydı

TANIK 8 : Üç tane alçak demir kapı
açılıyordu avluya

YARGIÇ : Götürülen tutuklular
ne durumdaydılar

TANIK 8 : Yürüyebilecek durumda olanlar
avludan
gömlekleriyle
yada yarı çıplak geçerlerdi
Battaniyeleriyle
tahta kunduralarını
başlarının üstünde tutarlardı
Yürürken
çoğunun yardıma ihtiyacı olurdu
Bazılarını da biz taşırdık
Yirminci Blok'a
yan kapıdan girerlerdi

YARGIÇ : Enjeksiyonlar
hangi odada yapılıyordu

TANIK 8 : Birinci Oda'da
Koridorun sonunda
doktorun odasıydı bu

YARGIÇ : Tutuklular nerede beklerdi

TANIK 8 : Koridorda
Ağır hastalar yerde yatardı
Doktorun odasına
ikişer ikişer girerlerdi
Doktor Entress

hastaların üçte birini
Klehr'e verirdi
Ama Klehr bu kadarla yetinmezdi
Doktor gider gitmez
yeni tutuklular getirtirdi

YARGIÇ : Siz kendiniz gördünüz mü bunu

TANIK 8 : Evet
kendi gözlerimle gördüm
Klehr yuvarlak hesabı severdi
Kurbanların sayısını yeterli bulmazsa
revirde yeni kurbanlar ararda
Ateş cetvellerine bakardı
Klehr'in emriyle
ateş cetvelleri
büyük bir titizlikle
hiç aksatmadan tutulurdu
Onlara bakıp seçeceklerini seçerdi

YARGIÇ : Klehr
yuvarlak hesaptan hoşlanırdı dediniz
Buna bir örnek verebilir misiniz

TANIK 8 : 23'den sonrasını
30'a tamamlardı
36'yı 40 yapardı
Yuvarlak hesap
Seçtiklerine
kendisini takip etmeleri için
emir verirdi

YARGIÇ : Ne derdi

TANIK 8 : Sen gel
sen
sen
bir de sen

SANIK 9 : Sayın Yargıç
Yalan söyleniyor
Benim kimseyi seçmeye
yetkim yoktu

YARGIÇ : Ne iş yapıyordunuz öyleyse

SANIK 9 : Seçilen hastaları
enjeksiyona götürüyordum

YARGIÇ : Peki niye enjeksiyon yapıyordunuz

SANIK 9 : Bunu ben de bilmek isterdim
Benim böyle birşey yaptığım yoktu
Herşeyi
görevli tutuklular yapıyordu
Ben hiçbir şeye karışmadım
zaten hastaydı hepsi
yanlarına bile yaklaşmak
içimden gelmiyordu

YARGIÇ : Sizin görevleriniz neydi

SANIK 9 : Ben
a) düzen ve temizlikten
b) kayıtlardan
c) tutukluların yiyeceğinden
sorumluydum

YARGIÇ : Yiyecek olarak
tutuklulara ne veriliyordu

SANIK 9 : Ameliyatlı hastalar için
diyet mutfağında
sütlü çorba hazırlanıyordu

YARGIÇ : Revirde kaç hasta vardı

SANIK 9 : 500 - 600 arası değişiyordu

YARGIÇ : Nerede yatıyorlardı

SANIK 9 : Üçer katlı ranzalarda

YARGIÇ : Hastaları nasıl kaydediyordunuz

SANIK 9 : Kartlara yazıyorduk
Ayrıca
sağlık durumları
tehlikeli olanları da
yazıp ayırıyorduk

YARGIÇ : Seçme işlemi
nasıl yapılıyordu

SANIK 9 : Kamp doktoru
bir tutukluya
bir de karttaki teşhise
bakıyordu
Kartı geri vermeyip de
katibe uzatırsa
o hasta
enjeksiyon için
seçilmiş demekti

YARGIÇ : Sonra ne oluyordu

SANIK 9 : Kartlar
işleme giriyordu

YARGIÇ : Nasıl işleme

SANIK 9 : Katip
bir liste çıkarıyordu
sicillerden
Liste
yetkili subaya veriliyordu
Hastaları
bu listeye göre götürüyorduk

TANIK 8 : 1942 Noel'inde
Klehr revire geldi

Bugün Kamp Doktoru benim
Hastaları ben seçeceğim
dedi
Piposunun ucuyla
hastalardan 40'ını gösterip
onları
enjeksiyona yolladı
Noel'den sonra
Klehr'e
fazladan tayın gönderildi
Belgeyi gördüm
24.12.1942'de yürütülen
özel görevden ötürü
adınıza çeyrek litre içki
5 sigara ve 100 gram sosis
gönderilmiştir

SANIK 9 : Saçma birşey bu
Ben Noel'de izinli olarak
evime gitmiştim
Karım
buna tanıklık edebilir

YARGIÇ : Sanık Klehr
Hastalardan kimseyi seçmeyip
fenolle öldürmelere
hiç katılmadığınız
konusunda
direniyor musunuz

SANIK 9 : Ben sadece
yapılan işlemlere
nezaret ediyordum

YARGIÇ : Bu işlemleri
akla yakın mı buluyordunuz

SANIK 9 : Hastalara

görevli tutuklular tarafından
enjeksiyon yapıldığını duyunca
çok şaşırmıştım
Ama sonra
akla yakın buldum bunu
Nasıl olsa iyileşmeyeceklerdi
üstelik kamptakilerin sağlığını da
tehlikeye sokuyorlardı

YARGIÇ : Enjeksiyonlar nasıl yapıldı

SANIK 9 : Görevli tutuklulardan Peter Werl
bir de Cankurtaran Bloku'ndan
Felix adında biri
yapıyordu enjeksiyonları
Önceleri
damardan yapılıyordu
ama kötü beslenme yüzünden
damarları bulmak
kolay olmuyordu
İşte bu yüzden
fenol sonraları
doğrudan doğruya
kalbe verilmeye başlandı
Şırınga boşalmadan
hasta ölmüş oluyordu

YARGIÇ : Bu enjeksiyonlara katılmayı
hiç reddetmediniz mi

SANIK 9 : Ben de kurşuna dizilirdim

YARGIÇ : Düşüncelerinizi
doktora hiç açmadınız mı

SANIK 9 : Birçok kez açtım
ama sadece
görevimi yapmam söylendi

YARGIÇ : Başka göreve atanmayı
isteyemez miydiniz

SANIK 9 : Sayın Yargıç
Hepimiz bir kapanın içindeydik
Biz de tutuklular gibi
birer rakamdan başka
birşey değildik
Diploması olmayanlar
insandan sayılmazdı
Böyle birşeyi istemeye
nasıl cesaret edebilirdik

YARGIÇ : Siz kendiniz
enjeksiyon yapmak zorunda
bırakılmadınız mı

SANIK 9 : Bir keresinde
şikayet ederken
kamp doktoru
ilerde enjeksiyonları
sen kendin yapacaksın
dedi

YARGIÇ : Siz de
hastaları ayırma
ve öldürme görevini
üstünüze aldınız

SANIK 9 : Bir-iki kere aldım
mecbur kalınca

YARGIÇ : Ne kadar zamanda bir
enjeksiyon yapıyordunuz

SANIK 9 : Genel olarak
haftada iki kere
Enjeksiyon yapılan hastaların
sayısı

12'yle 15 arasında değişiyordu
Ama ben orada
2-3 ay kaldım

YARGIÇ : Yani en aşağı
200 kişi öldürüldü

SANIK 9 : 250 - 300 de olabilir
Tam bilmiyorum
Emir emirdi
Benim elimden birşey gelmezdi

TANIK 8 : Klehr
en aşağı
16.000 tutuklunun
öldürülmesine karıştı

SANIK 9 : Bu da çok fazla artık
Herşeyin bir haddi var
16.000 kişiyi öldürmüşüm
Bütün kampta
ancak 16.000 kişi vardı zaten
Eğer 16.000 kişi öldürülseydi
kimse kalmazdı ortalıkta
askeri bandodan başka

Sanıklar gülerler

Sekizinci Kanto : FENOL

II

YARGIÇ : Sanık Klehr
Tutukluları nasıl öldürdünüz

SANIK 9 : Biraz önce anlatıldığı gibi
kalbe enjeksiyon yapıp

fenol vererek
Ama tek başıma yapmadım
bu işi

YARGIÇ : Kim vardı yanınızda

SANIK 9 : Hatırlayamayacağım

TANIK 9 : Fenolle öldürme olaylarına
Scherpe'yle Hantl da
karıştılar
Ama Klehr'in davrandığı gibi
davranmıyorlardı bize
Naziktiler
Bloka girerken
Günaydın
bloktan çıkarken de
Hoşça kalın
diyorlardı
Klehr sık sık öfkelenirdi
Ama Scherpe sessizdi
yumuşaktı
Herkese incelik gösterirdi
Scherpe'nin
kimseyi dövdüğünü
tekmelediğini
görmedim
Scherpe'nin yanına çıkanlar
güvenirlerdi ona
hastalıklarının tedavi edileceğini
sanırlardı

YARGIÇ : Siz
tutuklular arasındaki
doktorlardan biriydiniz
Fenol enjeksiyonlarının
nasıl başladığını
anlatabilir misiniz

TANIK 9 : Enjeksiyon yapmaya
ilk başlayan
Dr. Entress oldu
Önceleri
benzin kullanıyordu
Ama sonradan bıraktı bunu
çünkü hastanın ölmesi
45 dakika sürüyordu
Daha çabuk öldürme yolları
aradılar
Hidrojen kullandılar
Daha sonra da
fenol kullanıldı

YARGIÇ : Enjeksiyonları
kimler yapıyordu

TANIK 9 : önceleri Dr. Entress
Sonra da Scherpe'yle Hantl
Hantl pek az kimseyi öldürdü
Namuslu bir adama benziyordu

YARGIÇ : Klehr'in kimseyi öldürdüğünü
gördünüz mü

TANIK 9 : Ben kendim görmedim
Enjeksiyon yapılan hastaları
tutmakla görevli olan
Schwarz'la Gebhard'dan duydum
Ama bu konu üzerinde
pek kafa yormadık
Olağan işlerdendi çünkü

AVUKAT : Tanık
görevli tutukluların
Werl'le Felix olduklarını
söylemişti

TANIK 9 : Bu görevi yapan
birçok tutuklu vardı

AVUKAT : Görevli tutuklular da
adam öldürmüyorlar mıydı

TANIK 9 : Başlangıçta öldürüyorlardı
Mecbur kalıyorlardı buna

AVUKAT : Öyleyse tutukluları
kendi içlerinden insanlar
öldürdü

SAVCI : Protesto ederiz bunu
Bu taktiklerle tutuklular
zorlanarak yaptıkları
hareketlerden ötürü
suçlanmak isteniyor
Ölüm tehdidiyle karşı karşıyaydılar

AVUKAT : Kamp personeli de
aynı şekilde
tehdit ediliyordu

SAVCI : Bugüne kadar
bu cinayetlere
bulaşmayı reddedenlerin
başlarına birşey geldiğini
hiç duymadık

AVUKAT : Ceza kanununa göre
ast
Üstünün verdiği emri
uygulamaktan
sadece bir tek durumda
sorumlu tutulabilir
Üstünün verdiği emrin
suç olduğunu biliyorsa

Müvekkillerimiz
inançla
kayıtsız şartsız bir itaatle
görev duygusuyla
hareket ettiler
ettikleri bağlılık yemininin
dışına çıkmadılar
idari kadronun
mahkemelerin
ordunun
yaptığını yaptılar
o zamanki
ulusal hükümetin
amaçlarını
gerçekleştirmeye çalıştılar

SAVCI : Tekrar ediyoruz
Verilen emirlerin
suç olduğunu bilen
sanıklar
isteselerdi
başka göreve
atanabilirlerdi
Bunu niye istemediklerini
biliyoruz
Cephede
kendi hayatları
tehlikeye girecekti çünkü
onun için kampta kaldılar
kamptaki düşmanları silahsızdı

YARGIÇ : Kampın kıdemli doktorlarından birini
tanık olarak
çağırıyoruz
Sayın Tanık

Sizin
karşımızda
sanık olarak bulunan
Klehr
Scherpe
ve Hantl'la
bir ilişkiniz oldu mu

TANIK 2 : Bu baylarla
bir ilişkim olmadı

YARGIÇ : Siz onların
üstü değil miydiniz

TANIK 2 : Onların üstü
kampın başhekimiydi
Ben sadece
büro işlerinden sorumluydum

YARGIÇ : Kampa çağrıldığınızda
ne iş yapmaktaydınız

TANIK 2 : Üniversitede profesördüm

YARGIÇ : Sizin gibi bir profesör
bir uzman
demek sadece
büro işlerinde kullanıldı

TANIK 2 : Bir süre
patolojiyle de uğraştım

YARGIÇ : Sizden
Sanık Klehr için
tutuklu seçmeniz de
istenmedi mi

TANIK 2 : Böyle bir seçme yapmayı
reddettim

YARGIÇ : Seçmelerde
hiç bulunmadınız mı

TANIK 2 : Görevli doktorun
yanında bulundum

SAVCI : Tanık
bazı işlere karışan kimselere
hediyeler verildiğini
biliyor mu

TANIK 2 : Fazla mesai yapanlara
içki ve sigara hediye etmek
güzel birşeydi bence
Savaştaydık
içki de sigara da
pek bulunmuyordu
Herkes
bunların peşindeydi
Fazla mesai yapanlar
kendilerine verilen
kuponları biriktirip
sigara ve içki alıyorlardı

SAVCI : Siz de aldınız mı

TANIK 2 : Evet
Herkes aldı

SAVCI : Seçmeler hakkındaki
düşünceniz neydi

AVUKAT : İtiraz ediyoruz
Bu tanık
suçunun cezasını
çekmiş bulunmaktadır
Onu yeniden yargılar gibi
sorular sorulamaz

TANIK 2 : Bugün bile
kendimi suçlu bulmuyorum
Seçilenler
artık iyileşmesine
imkan olmayan hastalardı

SAVCI : Sayın Tanık
Siz
bir doktor olarak
başka bir çözüm yolu
görmüyor muydunuz

TANIK 2 : O zamanki şartlar içinde
hayır
Kendi askerlerimizden binlercesi
cephede ölüyor
bombardıman edilen şehirlerde
insanlar acı çekiyordu

SAVCI : Biz burada
suçsuz oldukları halde
zindanlara atılan
ve öldürülen insanlardan söz ediyoruz
Herhalde
bunun farkındaydınız

TANIK 2 : Benim yapabileceğim birşey yoktu

SAVCI : Enjeksiyonlarda
siz de bulunuyor muydunuz

TANIK 2 : Evet
Bazen bulunmak zorunda
kalıyordum

SAVCI : Neler gördünüz

TANIK 2 : Bir keresinde Klehr
doktor önlüğü giyip

bir kızın yanına gitti
Kalbinden hastasın
iğne olacaksın
dedi
Sonra enjeksiyonu yaptı
ben kaçtım

SAVCI : Klehr yalnız mıydı

TANIK 2 : Evet

SAVCI : Kızı tutmadılar mı

TANIK 2 : Hayır

SAVCI : Tanık
kampta tuttuğu günlüğün
elimizde olduğunu biliyor mu
Bu günlükten
bazı parçalar okuyorum
Bugün öğle yemeğinde
tavşan kızartması vardı
kocaman bir but
bol garnitürle
kırmızı lahana da verdiler
Şöyle devam ediyor
Klehr 6 kadının icabına baktı

TANIK 2 : Herhalde
birinden duymuş olacağım

SAVCI : Devam ediyorum okumaya
Hava güzeldi
Bisikletle dolaştım
Sonra
11 kişinin öldürülmesinde
hazır bulundum
3 kadın

canlarının bağışlanması için
yalvarıp yakardı
Dalaklarından
ve pankreaslarından
canlı parçalar alındı
Ne demektir bu

TANIK 2 : Otopsi yapmam için
emir verilmişti bana
Amaçlarımız
sadece ve sadece
bilimseldi
Adam öldürmelerle
bir ilgim yoktu benim

SAVCI : Organlarından
parçalar kestiğiniz
o insanları
otopsi için
canlıyken mi seçiyordunuz

AVUKAT : İtiraz ediyoruz
Mahkemenin dikkatini
bir kere daha çekmek isteriz
Tanık
cezasını bitirmiş bulunmaktadır

SAVCI : Deneylerde
niye insan eti kullanıldığını
söyleyebilir misiniz

TANIK 2 : Nöbetçiler
bize bu amaçla verilen
bütün sığır ve at etlerini
yiyorlardı

YARGIÇ : Bu enjeksiyonlarda kullanılan
fenol
nerede duruyordu

SANIK 3 : Fenol eczahanede saklanıyordu

YARGIÇ : Eczahane neredeydi

SANIK 3 : Kampın bir ucunda

YARGIÇ : Eczahaneye kim bakıyordu

TANIK 2 : Dr. Capesius

YARGIÇ : Fenolü kim alıp getiriyordu

SANIK 3 : Klehr'in doldurduğu
istek fişi
bir görevliyle
hastahaneden eczahaneye
Dr. Capesius'a gönderiliyordu
Fenol
o görevliye veriliyordu

YARGIÇ : Sanık Capesius
Bize bu konuda
ne gibi bir bilgi verebilirsiniz

SANIK 3 : Benim
böyle birşeyden haberim yok

YARGIÇ : Tutukluların
fenolle öldürüldüklerini
biliyor muydunuz

SANIK 3 : İlk olarak
şimdi duyuyorum

YARGIÇ : Eczahanede
fenol bulunduruyor muydunuz

SANIK 3 : Pek az bulunduruyorduk

TANIK 3 : Fenol
ilaç deposunun köşesindeki
sarı bir kutuda saklanıyordu
Sonraları kutuya sığmaz oldu

mahzende
koca damacanalarla
saklamaya başladılar

AVUKAT : Siz bunları
nereden biliyorsunuz

TANIK 3 : Eczahanede çalışıyordum
istek fişlerini gördüm
O fişleri
Dr. Capesius doldurup imzalamıştı
üstlerinde
PRO INJECTIONE
yazılı mıydı
değil miydi
hatırlamıyorum

YARGIÇ : Ne kadar fenol istenmişti

TANIK 3 : Önceleri az istediler
Sonraları ise
aylık ihtiyaç
3 kiloyla
6 kilo arasında
değişmeye başladı

YARGIÇ : Fenol normal olarak
tıpta ne amaçla kullanılır

TANIK 3 : Gliserinle karıştırılıp
kulak damlası yapılır

SANIK 3 : Biz de bu amaçla kullanıyorduk

YARGIÇ : Ayda 3 kiloyla
6 kilo arası fenol
O kadar kulak damlasıyla
bütün Alman ordusunun kulakları
tedavi edilebilirdi

Sanıklar gülerler

Sanık Capesius
Eczahanede
fenol bulundurmadığınız konusunda
hâlâ direniyor musunuz

SANIK 3 : Elimde
büyük ölçüde fenol yoktu
Fenolle adam öldürüldüğünü de
bilmiyordum

YARGIÇ : Fenol kime veriliyordu

TANIK 3 : Nöbetçi doktora
O da
doktorlar odasındaki
ilkyardım ekibine veriyordu

Sekizinci Kanto : FENOL

III

YARGIÇ : Doktorlar odası nasıl bir yerdi

TANIK 6 : Beyaz bir odaydı
Duvarları da
avluya bakan pencereleri de
beyaza boyanmıştı

YARGIÇ : Odada ne gibi eşyalar vardı

TANIK 6 : Bir - iki dolapla sandıklar
Ayrıca
odayı ikiye bölen
bir de perde vardı

YARGIÇ : Nasıl bir perde

TANIK 6 : İki metre yüksekliğindeydi
neredeyse tavana değiyordu
Rengi gri - yeşildi
Perdenin önünde bir görevli oturur
giren hastaların
adlarını işaretlerdi

YARGIÇ : Perdenin arkasında ne vardı

TANIK 6 : Küçük bir masayla
birkaç tabure
Duvardaki çengellerde
lastik önlükler
lastik pembe eldivenler
asılıydı

AVUKAT : Sayın Tanık
Bunları nereden biliyorsunuz

TANIK 6 : Ölü Taşıyıcılar'dan biriydim ben
Yan odada beklerdik
Kapı açıktı
Herşeyi görebiliyorduk

YARGIÇ : Enjeksiyon için seçilen
tutuklulara ne oldu

TANIK 6 : İkişer ikişer
koridordan
doktorlar odasına alınırlardı
iki tane görevli tutuklu bulunurdu
odada
Biri perdenin arkasında durur
ilk tutukluyu içeri alırdı
İkinci tutuklu
perdenin önünde
sırasını beklerdi
Öteki görevli ise
bu arada
şırıngayı hazırlamış olurdu

YARGIÇ : Ne tip şırınga kullanılırdı

TANIK 6 : Başlangıçta
damardan yaptıkları için
5 santimetre küplük kullandılar
ama sonra
doğrudan doğruya
kalbe yapmaya başlayınca
2 santimetre küp yetiyordu
Şırıngaların ucuna
kabadan enjeksiyon yaparken kullanılan
iğnelerden takılırdı
İğneler bir çantada saklanırdı

YARGIÇ : Fenol
nasıl bir kapta saklanırdı

TANIK 6 : Termosa benzeyen
bir şişede
Küçük bir leğene boşaltılırdı
Şırıngaya o leğenden çekilirdi
İğne pek az değiştirildiği
ve ucunda hep kan bulunduğu için
leğendeki fenolün rengi
kırmızılaşmıştı
YARGIÇ :
Hastalar
başlarına gelecekleri
biliyorlar mıydı

TANIK 6 : Çoğu bilmiyordu
Aşı olacakları söylenmişti
onlara

YARGIÇ : Bu enjeksiyonlara
boyun eğdiler
öyle mi

TANIK 6 : Çoğu söyleneni yaptı
Zaten aşağı yukarı hepsi
son derece zayıf düşmüştü

YARGIÇ : Kimin
enjeksiyon yaptığını
gördünüz

TANIK 6 : Klehr'i gördüm
Şırıngayı doldurdu
Lastik bir önlük giymişti
ellerinde lastik eldivenler
ayaklarında
uzun lastik çizmeler vardı
Beyaz gömleğinin kolları
sıvalıydı

YARGIÇ : Tutukluya ne yapılıyordu
bu arada

TANIK 6 : Sırtında gömleği varsa
çıkarılıyordu
Sonra
belden yukarısı çıplak bir durumda
tabureye oturtuluyordu
Sol kolunu kaldırıp
elini ağzına bastırıyorlardı
Böylece
hem kalbine enjeksiyon yapmak
kolaylaşıyor
hem de bağırması önleniyordu
Görevli tutuklular
kımıldamasına
engel oluyorlardı

YARGIÇ : Görevli tutuklular kimlerdi

TANIK 6 : Adları Schwarz ile Weiss'di
Schwarz
hastayı omuzlarından tutuyor
Weiss de
hastanın elini ağzına bastırıyordu
Daha sonra Klehr
şırınganın iğnesini
hastanın kalbine saplıyordu

YARGIÇ : Hemen ölüyor muydu hasta

TANIK 6 : Çoğu
son nefesini verirken
belli belirsiz
birşeyler mırıldanıyordu
ama bazen
içlerinden biri
hamamın bir köşesine
fırlatılıncaya kadar
can çekişiyordu
Bazıları
acılar içinde
bizimle birlikte
yürüyorlardı
Ötekileri
bileklerine bağladığımız
kayışla sürüklüyorduk
Çok çabuk oluyordu bunlar
Dakikada
2 - 3 hastanın
işi bitiriliyordu

YARGIÇ : Hemen ölmeyenlere
ne oluyordu

TANIK 6 : İriyarı
güçlü kuvvetli
bir adamı hatırlıyorum

Kalbine enjeksiyon yapılmıştı
hamama attık
birdenbire doğruldu
Çok iyi hatırlıyorum
Bir lavabo
lavabonun karşısında da
bir sıra vardı
Adam
lavaboyla sıraya yaslanarak
doğruldu
Klehr yanına gidip
bir enjeksiyon daha yaptı
kalbine
Enjeksiyon
bazılarının kalbine girmiyordu
ciğerlerine sızıyordu fenol
onlar da hemen ölmüyorlardı
Klehr
işini bitirdikten sonra
hamama gelirdi hep
yere yığılmış gövdelere bakardı
Hâlâ ölmemiş olanlar varsa
enselerine iğne yapardı
Zararı yok
ölmeyen ölmesin
nasıl olsa fırına gidecekler
derdi

YARGIÇ : Ölülerle birlikte
diri diri gönderilenler
oldu mu

TANIK 6 : Oldu

YARGIÇ : Diri diri mi yakıldılar

TANIK 6 : Evet
yada fırına verilmeden önce
kürekle öldürüldüler

YARGIÇ : Tutuklulardan
hiç direnen olmadı mı

TANIK 6 : Bir keresinde
bir çığlık duydum
Görevli tutuklulardan ikisi
her yanı kan içinde kalmış
yarı çıplak bir adamın
üstünde oturuyorlardı
Adamın başı yarılmıştı
Yerde bir maşa duruyordu
Klehr elinde iğneyle
adamın üzerine eğildi
İğneyi
hâlâ debelenen adamın
kalbine sapladı

YARGIÇ : Sanık Klehr
Bu suçlamalara
bir diyeceğiniz var mı

SANIK 9 : Sözü edilen
bu olay hakkında
hiçbir şey bilmiyorum

YARGIÇ : Tanıkla
daha önce karşılaşmış mıydınız

SANIK 9 : Sayın Yargıç
Bu çok önemli tanıkla
daha önce hiç karşılaşmadım
Ölü taşıyıcılık görevi yapmış
bütün tutukluları
tek tek tanırdım

TANIK 7 : 28 eylül 1942 günü
sıra babama geldi
Bir başka tutukluyla birlikte
içeri getirildi babam
Klehr
şimdi size
tifüs aşısı yapılacak
dedi
Hemen enjeksiyonlarını yaptı
ikisinin de
Acelesi vardı
Yetiştirdiği tavşanlara gidecekti
Babamı ben tuttum
dışarıya da ben taşıdım

YARGIÇ : Sanık Klehr
Bu tanığı biliyor musunuz

SANIK 9 : Adı Weiss'dir
O sırada ağlıyordu
Niye ağladığını sordum
Babası olduğunu söyleseydi
öldürmezdim

YARGIÇ : Niye söylemediniz

TANIK 7 : Sen de yanına otur
der diye
korktum

YARGIÇ : Öldürülenler arasında
çocuklar da var mıydı

TANIK 7 : Vardı
1943 yılının başlarında
bir kerede
100'den fazla çocuk öldürdüler

YARGIÇ : Kim öldürdü

TANIK 7 : Hantl ile Scherpe

YARGIÇ : Sayın Tanık
Öldürülen çocukların sayısını
kesin olarak biliyor musunuz

TANIK 7 : 119

YARGIÇ : Tarihi hatırlıyor musunuz

TANIK 7 : Şubatın 23'üydü

AVUKAT : Nereden biliyorsunuz

TANIK 7 : Görevli katip bendim
o gün
Listeden
çocukların isimlerini sildim
Yaşları
13'le 17 arasında
değişiyordu
Anneleriyle babaları
daha önce öldürülmüşlerdi

YARGIÇ : Çocuklar nereden geliyordu

TANIK 7 : Zamosc bölgesinden geliyorlardı
Zamosc
Almanlara yer açmak için
boşaltılmıştı

YARGIÇ : Sanık Scherpe
Siz
bu olayda
yer aldınız mı

SANIK 10 : Sayın Yargıç
Şunu önemle belirtmek isterim ki
ben kimseyi öldürmedim

YARGIÇ : Sanık Hantl
Siz ne diyorsunuz buna

SANIK 11 : Çocuklarla ilgilendiğimizi
ilk olarak duyuyorum
Siz söyleyin Scherpe
Ne siz
ne de ben
hiç çocukları karıştırdık mı
bu işe

YARGIÇ : Sanıkların
birbirlerine soru sormaları
yasaktır
Biz
sizden öğrenmek istiyoruz
Enjeksiyon olaylarında
sizin de bir rolünüz oldu mu

SANIK 11 : Bu suçlamaların
gerçekle hiçbir ilgisi yoktur

YARGIÇ : Enjeksiyonlarda bulundunuz mu

SANIK 11 : Başlangıçta reddettim
Bütün bu pisliğe
benim de bulaşmam şart mı
dedim
Sonra da ancak
8 - 10 kere bulundum

YARGIÇ : Her keresinde
kaç kişi öldürüldü

SANIK 11 : 8 kişiden fazla öldürülmedi

TANIK 7 : Hantl
tutukluların
seçilip öldürülmelerine de

yardımcı oldu
Aşağı yukarı
her gün enjeksiyon yapılıyordu
Pazar'ları hariç

SANIK 10 : Bu suçlamalara gülüp gececeğim
Böyle saçma şey duymadım
Bu tanık
niye benimle uğraşıyor
anlamıyorum
Üstelik
sabotaj yaptığında
kendisini bir kere kurtarmıştım

YARGIÇ : Nasıl sabotaj

SANIK 11 : Yatak çarşafı çalmıştı
Hem zaten ben
tutuklular için
elimden geleni yaptım
Onlara gizlice
kömür ve turp verdim

YARGIÇ : Öldürmelere
hiç karışmadınız mı

SANIK 11 : Tekrar ediyorum
Hayır

YARGIÇ : Sayın Tanık
çocuklara ne olduğunu
anlatmaya devam eder misiniz

TANIK 7 : Çocuklar
hastahanenin avlusuna
getirildiler
Bütün sabah oynadılar
Topları bile vardı

etraftaki tutuklular
çocukların başlarına ne geleceğini
biliyorlardı
ellerinden geldiği kadar
iyi davrandılar onlara
neleri varsa verdiler
Çocuklar açtı tedirgindi
Çok dayak yediklerini söylediler
Hep sordular
Bizi öldürecekler mi
diye
Öğleden sonra
Scherpe'yle Hantl geldi
O olayın geçtiği saatler boyunca
Yirminci Blok'ta
bir ölüm sessizliği
hüküm sürdü

YARGIÇ : Çocuklar
başlarına gelecekleri
anladılar mı

TANIK 7 : Baştakiler bağırdılar
Onlara
aşı olacakları söylendi
Onlar da sessizce gittiler
Bir de sondakiler ağladılar
çünkü arkadaşları
geri gelmemişti
İkişer ikişer
benim yanıma alındılar
birer birer
perdenin arkasına geçtiler
Sadece
çocukların yere düşerken

çıkardıkları sesi duyuyordum
Ansızın
dışarı fırladı Scherpe
Artık dayanamıyorum
dediğini duydum
Koşup bir yere gitti
Ötekilerin icabına da
Hantl baktı
Bu olaydan sonra
kampta
Scherpe'nin çıldırdığına dair
söylentiler çıktı

YARGIÇ : Sanık Scherpe
Diyeceğiniz birşey var mı

SANIK 10 : Tanığın ifadesi
bana biraz
abartılmış gibi geliyor
Zaten
bu olayların
hiçbirini hatırlamıyorum

YARGIÇ : Sayın Tanık
fenolle
aşağı yukarı kaç kişi
öldürüldü dersiniz

TANIK 7 : Kamp belgelerine
ve bizim kendi hesaplarımıza göre
30.000 kişi öldürüldü

Dokuzuncu Kanto
KÖMÜRLÜK

Dokuzuncu Kanto : KÖMÜRLÜK

I

TANIK 8 : 30 gün
hücre cezasına çarptırıldım
O kadar küçüktü ki hücre
insan yatamıyordu
Gündüzleri
ağır işte çalışıyor
geceleri de
hücrede geçiriyordum

YARGIÇ : Bu cezanın sebebi neydi

TANIK 8 : Yemek kuyruğuna
iki kere girmiştim

YARGIÇ : Hücreler neredeydi

TANIK 8 : Onbirinci Blok'taki
bodrumun sonunda
Dört hücre vardı

YARGIÇ : Hücrelerin büyüklüğü
ne kadardı

TANIK 8 : Bir metre kareydi
yüksekliği de
bir metre seksen santim kadar

YARGIÇ : Penceresi var mıydı

TANIK 8 : Hayır
Yukarıda köşede

bir hava deliği vardı sadece
3 santimetre kare
Hava deliğinin öteki ucuna
delikli bir madeni kapak
takılmıştı

YARGIÇ : Kapı

TANIK 8 : 50 santim yüksekliğindeki kapıdan
insan ancak sürünerek
girebiliyordu hücreye
Kapı tahtadan yapılmıştı
Ayrıca
bir de
sürgülü demir kapı vardı

YARGIÇ : Hücrede yalnız mıydınız
Son hafta
4 kişi olduk

YARGIÇ : O hücrelerde
gece gündüz kalan
tutuklular da var mıydı

TANIK 8 : En çok verilen ceza buydu
Uygulamada bazı değişiklikler
oluyordu bazen
Bazılarına 2 - 3 günde bir
yemek veriliyor
bazılarına da hiç verilmiyordu
Bunlar
açlıktan ölüme mahkum edilenlerdi
Arkadaşım Kurt Pachala
benim karşımdaki hücrede öldü
15'inci gün
ayakkabılarını kemirmeye başladı
14 ocak 1943'de öldü

Doğumgünüm olduğu için
hatırlıyorum
Açlığa mahkum edilenler
hücrelerinde
istedikleri kadar
bağırıp
ağızlarına geleni söyleyebilirlerdi
Kapıları hiç açılmazdı
ilk 5 gece boyunca
bağırırlardı
Sonra açlık sona erer
susuzluk başlardı
İnler
yalvarırdı
Kendi sidiğini içip
duvarları yalardı
Susuzluk dönemi
13 gün sürerdi
Sonra hiçbir şey duyulmazdı
hücresinden
2 haftadan önce ölmezdi
Cesedi
demir çubuklarla
kazınırdı yerden

YARGIÇ : Kurt Pachala
niye hücre cezasına çarptırıldı

TANIK 8 : Kaçmaya kalkışmıştı
Hücreye götürülmeden önce
akşam yoklamasında
tutukluların önünden geçirildi
Boynuna da
YAŞASIN YİNE ARANIZDAYIM
yazılı

bir tabela asılmıştı
Trampet çalarak
bağıra bağıra
bu sözleri söylettiler ona
Hücrede en çok yaşayan tutuklu
Bruno Graf oldu
Bağırdığı zamanlar
Schlage
hücresinin önüne giderdi onun
Gebersene artık
diye seslenirdi
Graf ancak bir ay sonra ölebildi

YARGIÇ : Sanık Schlage
Tutukluları
hücrede aç mı bıraktınız

SANIK 14 : Sayın Yargıç
Bir noktaya
dikkatinizi çekmek isterim
Ben Onbirinci Blok'ta
bir gardiyandım sadece
Üstlerimden aldığım emirleri
yerine getirirdim
Kömürlük'te olanlardan
ben sorumlu değildim
başımızdaki subay sorumluydu

YARGIÇ : Tutuklulara
kim yemek veriyordu

SANIK 14 : Görevli tutuklular

YARGIÇ : Hücreleri
kim açıyordu

SANIK 14 : Bu da
görevli tutukluların işiydi
Biz sadece
Siyasi Şube'dekiler gelince
dış kapıyı açıyorduk

YARGIÇ : Bu hücrelerde
ölen tutuklu oldu mu

SANIK 14 : Belki olmuştur
Hatırlamıyorum

YARGIÇ : Kayıtlarını işleyip
ölüm sebeplerini kim yazıyordu

SANIK 14 : Hepsini
görevli tutuklular yapıyordu

YARGIÇ : Demek sizin bu işlerle
hiç ilginiz yoktu

SANIK 14 : Ben
yukarıdaki hücrelerde bulunan
kamp personeline
bakmakla görevliydim
Bazen 18 kişi oluyordu yukarıda
İntihar etmesinler
yada başka bir saçmalık yapmasınlar
diye
onlara gözkulak oluyordum

YARGIÇ : Yani
kamp personelinden
bazı kişiler de mi
hücreye atılıyordu

SANIK 14 : Tabii
Adaletin önünde
herkes eşitti
Her çeşit zayıflığa
karşı koymak gerekiyordu

Dokuzuncu Kanto : KÖMÜRLÜK

II

YARGIÇ : Kömürlük'teki
öteki hücrelerin büyüklüğü
ne kadardı

TANIK 9 : Eni 2.5
boyu 3 metreydi bu hücrelerin
Bazılarında ışık yoktu
Ötekilerde
pencere yerine
küçük birer delik vardı
avuç içi kadar bir delik
Hava oradan giriyordu

YARGIÇ : Kaç hücre vardı böyle

TANIK 9 : 28

YARGIÇ : Bir hücreye
kaç tutuklu kapatılıyordu

TANIK 9 : Bazen 40'ı buluyordu

YARGIÇ : Ne kadar kalıyorlardı

TANIK 9 : Çoğu kez birkaç hafta
Tutuklulardan Bogdan Glinski
13 Kasım 1942'den
9 Mart 1943'e kadar kaldı
17 hafta

YARGIÇ : Odada eşya var mıydı

TANIK 9 : Sadece
bir tabureyle
bir oturak

YARGIÇ : Tutuklular bu hücrelere
niye kapatılıyorlardı

TANIK 9 : Çeşitli sebeplerden
Bir gece kalan da oluyordu
daha çok kalan da
Bu hücrelerde de
tutukluların
aç bırakıldığı oluyordu

YARGIÇ : Siz ne kadar kaldınız

TANIK 9 : İki gece

YARGIÇ : Gördüklerinizi
anlatır mısınız

TANIK 9 : Akşamleyin saat 9'da
38 tutukluyla birlikte
Onbirinci Blok'a götürüldük
Görevli tutuklu

numaralarımızı
Blok Şefi'ne verdi
Sonra aşağıya indirdiler bizi
20 numaralı hücreye kapadılar
Saat 10'da
odanın havası iyice azalmıştı
Birbirimize yaslanarak
ayakta durabiliyorduk ancak
Ne oturabiliyor
ne de yatabiliyorduk
Isı o kadar yükseldi ki
ceketlerimizle pantalonlarımızı
çıkarmaya başladık
Geceyarısına doğru
ayakta duramıyorduk artık
Bazılarımız yere yığıldı
üstüste
bazılarımız da
birbirinin koluna asıldı
Çoğumuz sinirliydik
yanımızdakilere
vuruyor
küfrediyorduk
Boğularak ölenlerin kokusu
pislik kokularına karışıyordu
Zayıflar ayak altında ezildiler
Güçlüler
kapının yanında yer kaptılar
aralıktan biraz hava giriyordu çünkü
Bağırdık
kapıya vurduk
ne kadar zorladıksa açılmadı
Kapıdaki delik
arada sırada açılıyordu

görevli gardiyan
bize bakıp
sonra yine kapatıyordu
deliği
Saat 2'de
çoğumuz kendimizi
kaybettik
Sabahleyin
saat 5'de hücreleri açıp
dışarı çıkardılar bizi
koridora yığıldık
Hepimiz çıplaktık
39 kişiden
sadece 19 kişi
sağdı
Bu 19 kişinin de
6'sı hastahaneye kaldırıldı
Kaldırılanlardan
4'ü
sonradan öldü

TANIK 3 : Ben
Ölü Taşıyıcı'lardandım
Hücrelerde
açlıktan ölenleri
kaldırmakla görevliydim
Bazen
kendi etlerini dişleyen
tutuklulara rastlıyorduk
Hücrelerde çok kalanların
bazıları
parmaklarını yiyorlardı bazen
Cesetlerinde
parmak olmuyordu
Jacob'a

Nasıl dayanıyorsun
diye sordum
Tanrı'ya şükürler olsun
çelik gibi yaratmış beni
İçerdekilerin
yemeklerini yiyorum
Ölüm
duvardaki şu taşa
nasıl dukanamazsa
bana da dokunamaz
dedi

Dokuzuncu Kanto : KÖMÜRLÜK

III

TANIK 6 : 3 Eylül 1941'de
Siklon B gazı kullanarak
İlk katliam denemeleri
yapıldı
Kömürlük'te
İlkyardım görevlileriyle
nöbetçiler
850 Sovyet savaş esiriyle
220 hastayı
Onbirinci Blok'a götürdüler
Hücrelere koydular onları
pencereleri
toprakla kapadılar
Sonra hava deliklerinden
gaz verildi
Ertesi gün
birkaç kişinin

hâlâ ölmediği anlaşıldı
Daha büyük dozda
Siklon B verdiler
5 Eylül günü
Kömür Şirketi'nden
20 tutuklu
ve bazı hastabakıcılarla
birlikte
Onbirinci Blok'a
gönderildim
Bize
özel bir görev yapacağımız
söylendi
Orada gördüklerinizi
kimseye anlatmayacaksınız
anlatırsanız cezası ölümdür
dediler
İş bittikten sonra
fazladan yemek vereceklerini
söylediler
Gaz maskeleri taktık
cesetleri
hücrelerden çıkaracaktık
Kapıları açınca
birbirine kenetlenmiş
o kaskatı cesetler
üstümüze düştü
Ölmüşlerdi ama
hâlâ ayaktaydılar
Bir mavilik sarmıştı
yüzlerini
Çoğunun elinde
tutam tutam saç vardı
Gövdeleri birbirinden ayırıp

avluya dizmek
bütün günümüzü aldı
Akşam olunca
subaylarla birlikte
Komutan geldi
Komutanın
Artık içim rahat
dediğini duydum
Bu gaz var ya
ortalığı kana bulamaktan
kurtulduk
diyordu
Kurbanların da
son ana kadar
hiçbir şeyden haberleri olmayacak

Onuncu Kanto
SİKLON B

Onuncu Kanto : SİKLON B

I

TANIK 3 : 1943 yazı ve sonbaharında
çamaşırhanede çalıştım
Kirli çamaşırları
Siklon B gazıyla
dezenfekte ediyorduk
Şefimiz
Dezenfektör Breitwieser'di

YARGIÇ : Sayın Tanık
adını ettiğiniz kişi
burada mahkemede mi

TANIK 3 : Evet
işte Breitwieser

Sanık 17 tanığı dostça selamlar

Eylül'ün 3'ünde
Breitwieser'i
Stark'ın yanında gördüm
Siyasi Şube'den
başkaları da vardı
Gaz maskeleri
ve teneke kutularla
Onbirinci Blok'a gittiler
Dışarı çıkma yasağı kondu
Ertesi sabah
Breitwieser keyifsizdi

işler yolunda gitmemişti çünkü
Tecrit etmeyi başaramadıkları için
yeniden gaz vermek
zorunda kalacaklardı
İki gün sonra
ceset yüklü kamyonlar ayrıldı
avludan

YARGIÇ : 3 Eylül günü
Breitwieser
Onbirinci Blok'a gittiğinde
saat kaçtı

TANIK 3 : Akşamın 9'uydu

SANIK 17 : Olanaksız birşey bu
Bir kere
ben kampa akşamları gitmiyordum
ayrıca
o mevsimde
kimsenin beni görüp tanıması
olanaksızdı
Ortalığı
ırmaktan yayılan sis
kaplıyordu

YARGIÇ : O akşam
Onbirinci Blok'taki
tutukluların
gazla öldürüleceğini
biliyor muydunuz

SANIK 17 : Evet
Öyle birşey duymuştum

YARGIÇ : Tutukluların
Onbirinci Blok'a götürüldüklerini
görmediniz mi

SANIK 17 : Sayın Yargıç
Bizim görevlerimiz
saat 6'da biterdi
O saatten sonra
kampta hiç bulunmazdım

YARGIÇ : Yeni gelenler olursa
saat 6'dan sonra
üniforma dağıtmaz mıydınız

SANIK 17 : Saat 6'dan sonra
gelenler olursa
görevli tutuklular
çamaşırhanenin anahtarını alıp
üniformaları dağıtırlardı

YARGIÇ : Dezenfektör olarak
göreviniz neydi

SANIK 17 : Sadece
talimat vermekti

YARGIÇ : Bu konuda
eğitim görmüş müydünüz

SANIK 17 : 1941 yazında
10 - 15 kişiyle birlikte
haşaratla savaş için
görevlendirildik
Degesch Şirketi'nden
gazı getiren iki kişi

bize
nasıl kullanılacağını öğrettiler
Gaz maskelerini
nasıl kullanacağımızı da
gösterdiler

YARGIÇ : Gaz neyin içindeydi

SANIK 17 : Yarımşar kiloluk
teneke kutulardaydı
Kahve kutularına benziyordu
kutular
Önceleri
kapakları mukavvadandı
Hafif
nemli
gri kutulardı
Sonraları
madeni kapaklar taktılar

YARGIÇ : Kutuların içindeki
nasıl bir maddeydi

SANIK 17 : Nasıl anlatmalı bilmem ki
Ufak taneli
nişasta gibi birşeydi
süt mavisi

YARGIÇ : Neydi bu madde

SANIK 17 : Kristal halde
hidrosiyanik asitti bu
havayla temas eder etmez
siyanid gazı meydana geliyordu

YARGIÇ : Bu gazı nasıl kullandığınızı
anlatır mısınız

SANIK 17 : Tutuklular
Elbiselerini
çamaşırhaneye asıyorlardı
Ben de
bir başka dezenfektörle birlikte
gaz veriyordum
Elbiseleri
24 saat sonra odadan çıkarıp
yerlerine yenilerini asıyorduk
Lojmanları da
dezenfekte ediyorduk
Pencereleri sımsıkı kapattıktan sonra
çekiç ve keski kullanarak
kutuları açıyorduk
Siklon B'nin üstüne
lastik bir örtü koyuyorduk
çünkü
biz ikinci kutuyu açmadan
birinci kutudaki gaz
yayılmaya başlıyordu
Birkaç kutu açıyorduk önceleri
gaz hemen yayılıyordu
çok kuvvetliydi
Hatırlıyorum
bir keresinde Onbaşı Theurer
dezenfekte edilmiş bir eve girdi
Akşamdan
evin zemin katını
havalandırmıştık
Ertesi sabah
Theurer
birinci katın pencerelerini

açmak istedi
Herhalde gazın etkisi
geçmemiş olacak ki
nefes alır almaz bayıldı
sağına düşüp
merdivenlerden yuvarlandı
temiz havaya çıktı
Soluna düşseydi
temiz havaya çıkamayacak
olduğu yerde ölecekti

SAVCI : Siklon B'yle
adam öldürmeye başladıklarında
bu konuda bilginiz olduğu için
size başvurmadılar mı

SANIK 17 : Size sadece doğruyu söylüyorum
Gaza dayanamadım
Ülser oldum
başka bir göreve atanmam için
kaç kere yalvardım

SAVCI : Başka bir göreve atandınız mı

SANIK 17 : Hemen atamadılar

SAVCI : Ne zaman atadılar

SANIK 17 : Şimdi hatırlamıyorum

SAVCI : 1944 Nisan'ında
O zamana kadar da
terfi ettiniz
Önce
Onbaşı yaptılar sizi
sonra da Çavuş oldunuz

AVUKAT : Bu suçlamalara
itiraz ediyoruz
Kamptakilerin terfii
tamamen
tüzüklere uygun olarak yapılmıştır
Kimse suç ortaklığından ötürü
terfi etmedi

Sanıklar aynı fikirde olduklarını belirtirler

Onuncu Kanto : SİKLON B

II

YARGIÇ : Sayın Tanık
Gaz nerede saklanıyordu

TANIK 6 : Eczahanenin bodrumundaki
sandıklarda

YARGIÇ : Sanık Capesius
Eczahanenin başında bulunan
sorumlu olarak
bodrumda
Siklon B bulunduğunu
biliyor muydunuz

SANIK 3 : Tanık
herhalde karıştırıyor
Bodrumdaki o sandıklarda
Ovaltine vardı
İsviçre Kızıl Haçı
göndermişti

TANIK 6 : Ovaltine sandıklarını biliyorum
Siklon B sandıklarını da gördüm
Ayrıca
Dr. Capesius'un
altın dişleri
ve mücevherleri sakladığı
sandıkları da gördüm

SANIK 3 : Hepsi yalan

TANIK 6 : Sanık Capesius
savaştan sonra
bir eczahaneyle
bir güzellik salonu açtı
İlanlarda
Bırakın da Capesius
sizi güzelleştirsin
deniyordu
Bunların paraları nereden geldi

SANIK 3 : Borç aldım

TANIK 6 : Ya bana teklif edilen 50 bin mark
nereden geliyordu
Bana ve öteki tanıklara
para teklif edildi
Mahkemede
Dr. Capesius'un
sadece eczahanenin başında bulunduğunu
ne fenol
ne de Siklon B
konusunda
hiçbir sorumluluk taşımadığını
söyleyelim diye

SANIK 3 : Benim böyle birşeyden
haberim yok

SAVCI : Size bu rüşveti
kim teklif etti

TANIK 6 : Kimliğini belirtmeyen biri

SAVCI : Sizce bu rüşvetin arkasmda
kamptaki eski subayları koruyan
derneklerden biri mi var

TANIK 6 : Bilmiyorum
Ama mahkemeye
aldığım şu mektubu
sunmak isterim
Mektubun başında
Adalet ve Özgürlük Derneği
yazılı
Şöyle deniyor
Yakında senin de sonun gelecek
İşkenceyle öldürüleceksin
Üyelerimiz seni gözlüyor
Hayatı yada ölümü
seçmek senin elinde

YARGIÇ : Mahkeme bu mektubun
nereden geldiğini
araştıracak

AVUKAT : Sayın Tanık
Sandıkların üstünde
ne yazılıydı

TANIK 6 : Tehlikelidir
Zehirli gaz
yazılıydı
altında da
kurukafa işareti vardı

AVUKAT : Sandığın içindekileri
gördünüz mü

TANIK 6 : Bazı sandıklar açıktı
içlerinde teneke kutuları
gördüm

AVUKAT : Kutuların üstünde
ne yazılıydı

TANIK 6 : Zehirli Gaz Siklon B

AVUKAT : Başka birşey yazılı mıydı

TANIK 6 : Dikkat
Yalnız Uzmanlar Tarafından
Açılmalıdır

YARGIÇ : O kutuların
gaz odalarına götürüldüğünü
gördünüz mü

TANIK 6 : Sandıkları
ilkyardım kamyonuna
biz yükledik

YARGIÇ : Kim vardı kamyonda

TANIK 6 : Dr. Frank'la Dr Schatz'ı gördüm
Dr. Capesius da oradaydı
Ellerinde gaz maskeleri vardı
Hatta Dr. Schatz
başına çelik bir miğfer
geçirmişti
İyice hatırlıyorum
çünkü arkadaşlarından biri
Küçük bir mantara benzedin böyle
dedi

AVUKAT : Mahkemeye şunu hatırlatmak isterim
Savaşın bazı dönemlerinde
gaz maskesi takmak mecburiydi
Müvekkillerimizin
ellerinde gaz maskeleri taşımaları
onların
nereye gittiklerini göstermez

YARGIÇ : Sayın Tanık
gaz sevkiyatı için
istek fişlerini gördünüz mü

TANIK 6 : O fişleri idareye
ben getirirdim
Durmadan daha çok istiyorlardı
Sonunda sandıkları
kamp dışındaki
eski tiyatro binasında
depo etmeye başladılar

YARGIÇ : Sandıklar neyle gönderiliyordu

TANIK 6 : Bazen doğrudan doğruya
fabrikadan
kamyonlarla gönderiyorlardı
bazen de
ordunun aracılığıyla
trenle gönderiyorlardı

YARGIÇ : Kaç sandık geldiğini
hatırlıyor musunuz

TANIK 6 : Her keresinde
sandıkların sayısı
14'le 20 arasında
değişiyordu

YARGIÇ : Ne kadar zamanda bir
geliyordu sandıklar

TANIK 6 : En aşağı
haftada bir kere
1944'de daha da sıklaştı
Garajdaki kamyonları bile
kullanmaya başladılar

YARGIÇ : Her sandıkta
kaçar kutu vardı

TANIK 6 : Her sandıkta
yarımşar kiloluk
30 kutu vardı

YARGIÇ : Fiyat etiketlerini
gördünüz mü

TANIK 6 : Her kutu
2,5 Reichmark'tı

YARGIÇ : Her keresinde
kaçar kutu kullanılıyordu

TANIK 6 : Bir odada
2,000 kişiyi öldürmek için
16 kutuya ihtiyaç vardı

YARGIÇ : Kutusu 2,5 marktan
40 mark eder

Onuncu Kanto: SİKLON B

III

YARGIÇ : Sanık Mulka
Komutan Yardımcısı olarak
garajdan siz sorumluydunuz
Bu konuda emir verdiniz mi hiç

SANIK 1 : Böyle bir emir vermedim
Bu konuyla hiç ilgim yoktu

YARGIÇ : Sanık Mulka
Mülteciler için Malzeme
deyiminin altında yatan
anlamı biliyor muydunuz

SANIK 1 : Hayır

YARGIÇ : Sanık Mulka
Mahkemenin elinde
bazı istek fişleri var
Mülteciler için malzeme
ısmarlanmış
Bu belgeleri
siz imzalamışsınız

SANIK 1 : Belki zaman zaman
bazı istek fişlerini
parafe etmek zorunda kalmışımdır

YARGIÇ : Mülteciler için malzemenin
Siklon B olduğunu
anlamadınız mı

SANIK 1 : Daha önce belirttiğim gibi
bu konuda
hiçbir şey bilmiyordum

YARGIÇ : İstenen şeylerin
ne olduğunu
size kim bildiriyordu

SANIK 1 : İstek
teleksle bildiriliyordu
Sonra
Komutan'a
yada Emniyet Subaylığı'na
iletiliyordu
Oradan da
garaja emir veriliyordu

YARGIÇ : Garajın sorumlusu
siz değil miydiniz

SANIK 1 : Sadece disiplin bakımından

YARGIÇ : Garajdaki taşıtların
ne amaçla kullanıldığını bilmeniz
gerekmez miydi

SANIK 1 : Eşya taşımada kullanıldıklarını
biliyordum

YARGIÇ : Tutuklular da
kamyonlarla taşınmıyor muydu

SANIK 1 : Bu konuda birşey bilmiyorum
Benim zamanımda
tutuklular
yaya giderdi

YARGIÇ : Sanık Mulka
Elimizde bir belge var
Şartlarm zorlaması yüzünden
yeni fırınların
bir an önce
tamamlanabilmesi için
tutuklularm
Pazar günleri de
çalışmaları isteniyor
Bu belgeyi siz imzalamışsınız

SANIK 1 : Evet
Belki de ben imzalamışımdır

YARGIÇ : Katliamlar hakkında
hiçbir şey bilmediğiniz konusunda
hâlâ direniyor musunuz

SANIK 1 : Ben gerçeği söylüyorum

YARGIÇ : Kamp garajının tamirhanesinde
ustabaşı olarak çalışan
bir tutukluyu
tanıklık etmek üzere
çağırmış bulunuyoruz
Sayın Tanık
garajda kaç kamyon vardı

TANIK 1 : 10 tane ağır vasıta vardı

YARGIÇ : Emirleri kimden alırdınız

TANIK 1 : Garaj Şefi'nden

YARGIÇ : Emirlerde
kimin imzası bulunurdu

TANIK 1 : Bilmiyorum

YARGIÇ : Kamyonlar
ne amaçla kullanılırdı

TANIK 1 : Eşya ve tutukluları
taşımak için

YARGIÇ : Tutuklular nereye götürülürdü

TANIK 1 : Kesin olarak
birşey söyleyemeyeceğim

YARGIÇ : O seferlerde siz de bulundunuz mu

TANIK 1 : Bazen muavin olarak
ben de giderdim

YARGIÇ : Genellikle
nereye giderdiniz

TANIK 1 : Biri birşey isteyince
kampa giderdik

YARGIÇ : Tutukluları nereye götürürdünüz

TANIK 1 : Kampın sonundaki koruya
Tutuklular orada indirilirdi

YARGIÇ : Nereye giderlerdi

TANIK 1 : Bir eve girerlerdi
Sonrasını bilmiyorum

YARGIÇ : Tutuklulara ne oldu

TANIK 1 : Bilmiyorum
Ben içeriye girmedim

YARGIÇ : Ne olduklarını
sonradan öğrenmediniz mi

TANIK 1 : Kül oldular

Onbirinci Kanto

FIRINLAR

Onbirinci Kanto : FIRINLAR

I

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
Siklon B'yi gaz odalarına
götüren
ilk yardım kamyonlarını
kullananlardan biriydiniz

TANIK 2 : Kampa
traktör kullanmak için gönderilmiştim
Sonradan beni
kamyonlara verdiler

YARGIÇ : Göreviniz neydi

TANIK 2 : İlkyardım görevlileriyle
doktorları götürmek

YARGIÇ : Doktorlar kimlerdi

TANIK 2 : Hatırlamıyorum

YARGIÇ : Doktorlarla
ilk yardım görevlilerini
nereye götürüyordunuz

TANIK 2 : Eski kamptan alıp
rampaya götürüyordum

YARGIÇ : Ne zamanlar

TANIK 2 : Tren geldiği zamanlar

YARGIÇ : Trenin geldiği
nasıl anlaşılıyordu

TANIK 2 : Canavar düdüğünü çalarlardı

YARGIÇ : Rampadan nereye gidiyordunuz

TANIK 2 : Fırınlara

YARGIÇ : Doktorlar da
sizinle geliyorlar mıydı

TANIK 2 : Evet

YARGIÇ : Doktorlar ne yapıyordu orada

TANIK 2 : Doktorlar
ya kamyonlarda oturuyor
yada inip bekliyorlardı
İşleri
ilkyardım görevlileri
idare ediyordu

YARGIÇ : Hangi işleri

TANIK 2 : Gaz vermeyi

YARGIÇ : Siz oraya vardığınızda
tutuklular
gaz odalarına
girmiş oluyorlar mıydı

TANIK 2 : Soyunmakta oluyorlardı

YARGIÇ : Hiç kargaşalık çıktı mı

TANIK 2 : Ben oradayken
herşey
huzur içinde geçti

YARGIÇ : Gaz nasıl veriliyordu

TANIK 2 : Tutuklular
odaya alınınca
ilk yardım görevlileri
deliklerin yanına gidip
gaz maskelerini takıyor
ve kutuları boşaltıyorlardı

YARGIÇ : Delikler neredeydi

TANIK 2 : Yeraltındaki
gaz odasının damında
dört tane delik vardı

YARGIÇ : Kaç kutu boşaltılıyordu

TANIK 2 : Her delikten 3 - 4 kutu

YARGIÇ : Ne kadar sürüyordu boşaltmak

TANIK 2 : Bir dakika kadar

YARGIÇ : Bağıran olmuyor muydu

TANIK 2 : Ne olduğunu
anlayan çıkarsa
bir çığlık duyuyordu insan

SAVCI : Sayın Tanık
Kamyonunuz gaz odasından
ne kadar uzakta duruyordu

TANIK 2 : Yolda duruyordu
20 metre kadar uzakta

SAVCI : Aşağıda
odada olanları
duyabiliyor muydunuz

TANIK 2 : Ben bazen
beklemek için
dışarı çıkıyordum

SAVCI : Ne yapıyordunuz beklerken

TANIK 2 : Hiçbir şey
Sigara içiyordum

SAVCI : Gaz odasının damındaki
deliklerin yanına
gidiyor muydunuz

TANIK 2 : Bacaklarımın uyuşukluğunu
gidermek için
bazen
bir aşağı bir yukarı
dolaşıyordum

SAVCI : Birşey duyuyor muydunuz

TANIK 2 : Deliğin kapağı açıksa
aşağıdan bir uğultu geliyordu
Bir sürü insan
yeraltına kapatılmış gibi

SAVCI : Sonra

TANIK 2 : Kapak yine kapatılıyordu
Biz de
kamyonla dönüyorduk

YARGIÇ : Sayın Tanık
Siz
fırınlarda çalıştırılan
tutuklu doktordunuz
Bu birliklerde
kaç tutuklu vardı

TANIK 7 : 860
Birkaç ayda bir
bütün birliktekiler yok edilip
yerine yeni bir birlik kuruluyordu

YARGIÇ : Kimin emrindeydiniz

TANIK 7 : Dr. Mengele'nin

YARGIÇ : Tutukluların
gaz odalarına nasıl götürüldüklerini
anlatabilir misiniz?

TANIK 7 : Lokomotif
giriş kapısına gelince
düdüğünü öttürerek
işaret verirdi
Bu
bir saat içinde
fırınlar faaliyete geçecek
demekti
Elektrik motorları
çalıştırılmaya başlanırdı
Fırınlardaki ısı
gerekli dereceye getirilirdi

YARGIÇ : Rampadan gelenleri
görebiliyor muydunuz

TANIK 7 : Odanın penceresinden
rampanın yukarı kısmıyla
fırınlara giden yolu
görebiliyordum
Tutuklular
beşer kişilik sıralar halinde
gelirlerdi
Arkadan da hastaları taşıyan kamyonlar
Fırınların bulunduğu bölgenin
çevresine
demir parmaklıklar çekilmişti
Kapıda
tabelalar vardı

Karşılama Birlikleri
kapıda kalır
görevi
Özel Birliğe devrederdi
Sadece doktorlarla
ilk yardım görevlileri
girebilirdi içeriye
bir de Siyasi Şube'dekiler

YARGIÇ : Sanıklardan kimleri
gördünüz orada

TANIK 7 : Stark'la Hofmann'ı
Kaduk'la Baretzi'yi de gördüm

AVUKAT : Müvekkillerimiz
bu olaylara karışmadıklarını
bildirmişlerdi
Buna dikkatinizi çekerim

YARGIÇ : Devam edin

TANIK 7 : Yorgun olurdu hepsi
kapıdan ağır ağır geçerlerdi
Çocuklar
annelerinin eteklerine tutunurdu
İhtiyarlar
kucaklarına alırdı bebekleri
yada
çocuk arabalarını iterlerdi
Siyah küller içindeydi yol
İki yanda
çimenler arasında
musluklar vardı
Muslukların başına üşüşüp
su içerlerdi
Görevliler biraz göz yumardı buna

Sonra yollarına devam ederler
elli metre ötedeki
merdivenden
aşağıya
soyunma odalarına
inerlerdi

YARGIÇ : Fırınlar da
görünüyor muydu

TANIK 7 : Sadece
dört köşeli kocaman bacasıyla
bina görünüyordu
Fırınlara bir geçitle bağlı olan
gaz odaları yerin altındaydı
yanlarında da
soyunma odaları vardı

YARGIÇ : Bina açıklık bir yerde miydi

TANIK 7 : Çevresinde
ağaçlar ve çalılar vardı
Kamptan
yüz metre kadar ilerdeydi
Tam karşısında
tel örgülerle
gözcü kuleleri duruyordu
Ötede tarlalar uzanıyordu

YARGIÇ : Soyunma odasının
büyüklüğü ne kadardı

TANIK 7 : Uzunluğu
40 metre kadardı
13 - 14 basamakla iniliyordu
aşağıya
Yüksekliği de
7 metreydi
Ortada bir sıra sütun vardı

YARGIÇ : Bir kerede
kaç tutuklu indiriliyordu
aşağıya

TANIK 7 : 1000'le 2000 kişi arası

YARGIÇ : Tutuklular
başlarına gelecekleri
biliyorlar mıydı

TANIK 7 : Küçük merdivenin başına
birkaç dilde yazılmış
tabelalar konmuştu
BANYO VE DEZENFEKTE ODASI
diye
Bu tabelalar
okuyanı rahatlatıyordu
Güvensizlik içinde bulunan
tutuklular bile
yatışıyorlardı
Hatta çoğu
keyif içinde iniyordu aşağıya
kadınlar çocuklarıyla şakalaşıyordu

YARGIÇ : O kadar küçük yere
o kadar çok insan girince
kargaşalık olmuyor muydu

TANIK 7 : Herşey hiç aksamadan
çabucak bitiyordu
Soyunmaları için
emir veriliyordu önce
Herkes çevresine bakınırken
Özel Birlik'tekiler
tutukluların
soyunmalarına
yardım ediyorlardı

Duvarlarda
üstü numaralı çiviler vardı
Elbiselerle ayakkabıların bağlanıp
çivilere asılması söyleniyordu
birkaç kere
Numaraları unutmayın
yıkanıp gelince
bir karışıklık olmasın
diyorlardı
O çiğ ışıkta
herkes soyunuyordu
Erkekler kadınlar
ihtiyarlar gençler
çocuklar

YARGIÇ : Kimse
görevlilere saldırmıyor muydu

TANIK 7 : Sadece bir kere
birinin bağırdığını duydum
Bizi öldürecekler
diye bağırdı
Ama bir başkası
hemen cevap verdi
Yok canım
Merak etmeyin
böyle birşey yapamazlar
dedi
Çocuklardan ağlayan olursa
anne - babaları susturuyordu
onlarla şakalaşıyor
oyun oynuyorlardı
Yan odaya geçiyorlardı sonra

YARGIÇ : Yan odaya
nereden giriliyordu

TANIK 7 : Soyunma odasından
Meşeden yapılma
kalın bir kapıdan geçiliyordu
Kapıda tokmak yerine
bir çark vardı
onu çevirerek
kapatılıyordu kapı

YARGIÇ : Soyunmaları ne kadar sürüyordu

TANIK 7 : 10 dakika kadar
Sonra herkes
yan odaya geçiriliyordu

YARGIÇ : Hiç zor kullanıldığı
oldu mu

TANIK 7 : Özel Birlik'teki
görevliler
Hadi çabuk olun
su soğuyor
diye bağırıyorlardı
Bazen
tutuklulardan birkaç kişi
itilip kakılıyor
dövülüyor
bazen de
nöbetçinin biri
ateş ediyordu

YARGIÇ : Gaz odası
duşlara benzetilerek mi
yapılmıştı

TANIK 7 : Hayır
Hiçbir şey yoktu odada

YARGIÇ : Büyüklüğü ne kadardı

TANIK 7 : Soyunma odasından daha küçüktü
30 metre uzunluğunda bir yer

YARGIÇ : Bu kadar küçük bir odaya
1000'den fazla insan tıkılınca
kargaşalık çıkmıyor muydu

TANIK 7 : İş işten geçmiş oluyordu artık
Son tutuklular da aceleyle içeri tıkılıp
kapı kapatılıyordu

YARGIÇ : Sayın Tanık
Sizce bu insanlar
bütün bunlara nasıl boyun eğiyorlardı
Gaz odasını görünce
başlarına gelecekleri
anlamamalarına olanak var mı

TANIK 7 : Kimden öğrenebilirlerdi
Bir tek kişi bile
oradan sağ çıkmamıştı

YARGIÇ : Odaya girenler
ne görüyorlardı

TANIK 7 : Beton duvarlar
birkaç tane de hava deliği
Ortadaki sütunların
iki yanından
delikli demir borular iniyordu
Yerde ızgaralar vardı
Burada da çiğ bir ışık vardı
gözleri kamaştırıyordu

YARGIÇ : Sesleri duyuluyor muydu

TANIK 7 : Bağırarak
kapıya vurmaya başlıyorlardı
ama pek birşey duyamıyordu insan
Fırınlardan gelen vızıltı
çok yüksekti çünkü

YARGIÇ : Kapıdaki aralıklardan
birşey görebiliyor muydunuz

TANIK 7 : Kapıya yükleniyordu hepsi
sütunlara tırmanmaya çalışıyorlardı
Sonra gaz veriliyordu odaya
Boğuluyorlardı

Onbirinci Kanto :
FIRINLAR

II

TANIK 7 : Gaz demir borulara atılıyordu
yukarıdan
Boruların içindeki
yataklarda
yayılıyordu
Rutubetli sıcak havada
çok kolay oluyordu yayılması
deliklerden çıkıyordu

YARGIÇ : Gazın etkisini göstermesi
ne kadar sürüyordu

TANIK 7 : Atılan miktara bağlıydı bu
Bazen iktisat olsun diye
çok atmıyorlardı
O zaman da
ölmeleri
5 dakika kadar sürüyordu

YARGIÇ : Gazın ilk etkileri nelerdi

TANIK 7 : Baş dönmesi ve bulantı yapıyordu
İnsan kusuyor
soluk alamıyordu

YARGIÇ : Gaz ne kadar kalıyordu odada

TANIK 7 : 20 dakika
Sonra havalandırma çalıştırılıyor
odanın havası temizleniyordu
Yarım saat sonra da
kapılar açılıyordu
Bazen
cesetler arasmda
biraz gaz kaldığı için
görevliler
gaz maskesi takıyorlardı

YARGIÇ : Kapılar açıldıktan sonra
odayı hiç gördünüz mü

TANIK 7 : Gördüm
Gövdeler
kapının ve sütunların yanında
birbirine kenetlenmişti
En altta
bebekler
çocuklar
ve hastalar
vardı
onların üstünde
kadınlar
en üstte de
en güçlü erkekler
Bunu şöyle açıklamak mümkün
Başlangıçta
gaz aşağılara yayılıyordu
onun için
erkekler
herkesi ezip
üste tırmanıyorlardı
Herkes birbirine kenetlenmişti
düğüm olmuşlardı sanki

Derileri tırmık içindeydi
Çoğunun ağzı burnu kanamıştı
Yüzleri şişmiş
mosmor olmuştu
Cesetler
kandan
sidikten
ve kusmuktan
vıcık vıcıktı
Görevliler hortumlarla gelip
ölüleri yıkarlar
Sonra hepsini asansöre koyup
fırınlara götürürlerdi

YARGIÇ : Asansörün büyüklüğü
ne kadardı

TANIK 7 : 2 asansör vardı
Her asansöre 25 ceset sığıyordu
Asansörlerden biri dolunca
zil çalınıyordu
Yukarıda
Ölü Taşıyıcılar
hazır bekliyorlardı
Ellerindeki çengelleri
cesetlerin bileklerine geçirip
arabalara yüklüyorlardı
Cesetler
özel olarak yapılmış
rayların üzerinde
fırınlara gönderiliyordu
Bu arada
akar suyla
kanlar yıkanıyordu
Ölüler yakılmadan önce

Özel Birlik'teki
görevliler tarafından
bir kere daha
gözden geçiriliyorlardı
Üstlerinde
gerdanlık
bilezik
yüzük
küpe gibi
mücevherler varsa
alınıyordu
Saçlarını da kesiyorlardı
ölülerin
çuvallara koyup götürüyorlardı
En sonunda da
Dr Mengele'nin seçtiği
birinci sınıf dişçilerden
meydana gelmiş
görevliler çağırılıyordu
Dişçiler
ellerinde kerpeten
ve tornavidalarla gelip
altın dişleri
köprüleri çıkarıyorlardı
Bütün çene kemiğinin
çıktığı da oluyordu
bazen
O etli kemikleri
aside atıp
eritiyorlardı
Fırınların önünde
2 vardiya halinde
100 kişi
durmadan çalışıyordu

YARGIÇ : Binalarda
kaçar fırın vardı

TANIK 7 : II ve III numaralı binalarda
beşer fırın vardı
Her fırının da
3 gözü vardı
Bu binalardan başka
rampanın sonundaki
IV ve V numaralı binalarda da
dörder gözlü
ikişer fırın vardı
Bu binalar
korunun
800 metre kadar ötesindeydiler
Bazen
46 fırının birden
çalıştığı oluyordu

YARGIÇ : Her göz
kaç ceset alıyordu

TANIK 7 : 3'le 5 arasında değişiyordu
Ama bütün fırınların birden çalıştığı
pek olmuyordu
çünkü fazla sıcaktan
bozuluyorlardı
Bu fırınları yapan şirket
Topf ve Oğulları
savaştan sonra
patent alırken
doldurdukları belgede
belirttikleri gibi
daha önceki deneylerden yararlanarak
fırınları geliştirdiler

YARGIÇ : Fırında
ölülerin yakılması
ne kadar sürüyordu

TANIK 7 : Bir saat kadar
Sonra yeni cesetler atılıyordu
fırına
II ve III numaralı binalarda
24 saat içinde
3.000'den fazla insan
yakılıyordu
Eğer ölü sayısı çoksa
cesetleri
dışarıda kazdıkları
çukurlarda yakıyorlardı
Çukurlar
30 metre uzunluğunda
6 metre derinliğindeydi
Bir uçta
içi yağ dolu havuzlar vardı
Yağları tenekelerle alıp
daha iyi yansın diye
cesetlerin üstüne
döküyorlardı
1944 yazmda
o kadar çok insan öldürülüyordu ki
yakılan cesetlerin sayısı
günde
20.000'i buluyordu
Külleri kamyonlara doldurulup
iki kilometre ötedeki
ırmağa götürülüyor
suya dökülüyordu

YARGIÇ : Mücevherlerle
altın dişler ne yapılıyordu

TANIK 1 : Elbiseler toplanınca
parayla mücevherler
kilitli bir sandığa konuyordu
Nöbetçiler
önce kendi ceplerini
dolduruyorlardı
Elbiselerle ayakkabılar
tutukluların özenle
astıkları yerden alınıp
Devlet'e gönderiliyordu
Sonra da yetkililerce
bombardıman edilmiş kimselere
dağıtılıyordu
Altın dişler ise
eritiliyordu
Ben
sulh yargıcı olarak
araştırma yapmak için
çağrıldım
çünkü
gönderilen kilolarca külçe altından
bir kısmı çalınmıştı
Bu altınların
tutukluların ağızlarından sökülüp
eritilen dişlerden
meydana geldiğini
tesbit ettim
Bir altın dişi tarttıktan sonra
şu sonuca vardım
Bir tek külçe elde etmek için
binlerce diş eritmek gerekiyordu

YARGIÇ : Demek o zamanlarda bile
kamptaki olayları incelemek için
dışarıdan yargıç çağırıyorlardı

TANIK 1 : Zaman zaman
adalet temeline dayanan
devlet kavramı
devam ettirilmek isteniyordu
Komutan
kamptaki bozukluklarla
savaşmak istiyordu
Ziyaretimde
emrindeki insanların
çalışmak istemediklerinden
yakmdı
Fırınları gezdirdi bana
bütün ayrıntıları anlattı
Herşey yerli yerindeydi
tertemizdi
pırıl pırıldı
İnsanların yakıldığına dair
hiçbir belirti yoktu ortalıkta
Kontrol odasında nöbetçiler
yarı sarhoş
sıralara oturmuşlardı
Mutfakta da
tutuklular arasından
dikkatle seçilmiş
güzel kızlar vardı
Hizmetçilik ediyorlardı
bir ocağın başında
patatesli omlet yapmaktaydılar
Erkeklerin dolaplarına baktım
değerli eşyalarla doluydu
Yargıç olarak
bazılarını
hırsızlıktan tutuklattım
mahkemeye verdim

YARGIÇ : Duruşmalar nasıl yürütüldü

TANIK 1 : Duruşma
bir gösteriden başka birşey değildi
Yüksek rütbeli olanlar
tutuklanamıyordu
Adam öldürmekten dava açmak da
olanaksızdı

YARGIÇ : Bir yargıç olarak
elde ettiğiniz sonuçları
kamuoyuna açıklamak için
başka bir olanak
görmüyor muydunuz

TANIK 1 : Sayısız ölüler
ve en yüksek makamlarca
çalınmış
değerli eşyalar için
hangi mahkemede
dava açabilirdim
Hükümet başkanını da
yargıç önüne çıkaramazdım ki

YARGIÇ : Başka bir yol
bulamaz mıydınız

TANIK 1 : Bana kimsenin
inanmayacağını biliyordum
Ölüme mahkum ederlerdi beni
yada en iyi ihtimalle
akıl hastası diye
bir yere kapatırlardı
Başka bir ülkeye kaçmayı düşündüm
ama gittiğim yerde de
bana inanacaklarını
pek sanmıyordum
İnansalar bile ne olacaktı

Kendi yurttaşlarıma karşı
tanıklık etmek zorunda kalsam
ne olacaktı
Bu kere de
yapılanlar için
kendi yurttaşlarımı
yokedeceklerdi
Bu yüzden kaldım

Onbirinci Kanto : FIRINLAR

III

YARGIÇ : Fırınlardaki
Özel Birlik'in
ayaklandığına dair
raporlar var
Sayın Tanık
Ne zaman oldu bu

TANIK 3 : 6 Ekim 1944'de
Özel Birlik'teki görevliler
o gün
nöbetçiler tarafından
öldürüleceklerdi

YARGIÇ : Birlikte bulunanlar
biliyorlar mıydı bunu

TANIK 3 : Günün birinde
nasıl olsa öldürüleceklerini
biliyorlardı
Haftalarca önce
cephane fabrikasında çalışan
tutuklulardan
kutularla patlayıcı madde

almışlardı
Planları
nöbetçilerin silahlarını
ellerinden alıp
fırınları havaya uçurmak
sonra da kaçmaktı
Ama
patlayıcı maddelerin
saklandığı fırın
zamanından önce patladı
adamların çoğu da
fırınla birlikte gitti
Bunun üzerine
kamptan yüzlerce kişiyi alıp
koruya götürdüler
yüzükoyun yatırdılar onları
Siyasi Şube'dekiler de
kafalarına kurşun sıktılar

YARGIÇ : Sanıklardan kim vardı orada

TANIK 3 : Başlarında Boger bulunuyordu

YARGIÇ : Havaya uçan fırın
bir daha kullanıldı mı

TANIK 3 : 4 fıçı barut
bütün binayı yerle bir etti

YARGIÇ : Öteki fırınlar

TANIK 3 : Cephede gerilemenin başlamasıyla
o fırınları da
kamp personeli havaya uçurdu

SAVCI : Sizce
fırınlardaki olayların
Komutan Yardımcısı tarafından
bilinmemesine
olanak var mıydı

TANIK 3 : Olanaksız birşeydi bu
O olayları
kampta bulunan
6.000 personelin 6.000'i de
biliyordu
Herkes
mekanizmanın işlemesi için
kendi görevini yapıyordu
Tutukluların
kampa götürülmesine yardımcı olan
her tren makinisti
her makasçı
her demiryolu işçisi
kampta neler olduğunu
biliyordu
Tutukluların sevk emirlerini yayan
her telsizci kız
her steno
biliyordu bunu
Yüz binlerce memurun
hepsi biliyordu
Neye alet olduklarını
pekala biliyorlardı

AVUKAT : Bu suçlamaları
protesto ediyoruz
Tanığa
duyduğu kin söyletiyor bunları
Böyle bir soruşturmada
ölçü olarak
kinin yeri yoktur

TANIK 3 : Kinden ve nefretten
arınmış olarak
konuşuyorum

Kimseye karşı
bir öç duygusu
beslemiyorum
Sanıklara
birey olarak
bir diyeceğim yok
Şunu söylemek istiyorum sadece
Milyonlarca kişinin
desteği olmasaydı
onlar
bu cinayetleri
işleyemezlerdi

AVUKAT : Biz burada
müvekkillerimizle ilgili
delilleri değerlendirmeye
çalışıyoruz
Bu çeşit genel bir suçlamanın
hiçbir değeri yoktur
Üstelik bu suçlama
çetin savaşlar veren
bütün bir ulusa
yöneltiliyor

TANIK 3 : İzin verirseniz
dikkatinizi çekmek isterim
Biz
evlerimizden alınıp
hayvan katarlarına yüklenmek üzere
götürülürken
sokaklar
seyircilerle doluydu
Meselenin temeline indiğimizde
buradaki sanıkların
sadece

birer küçük memur olduklarını
görüyoruz
Onlardan çok daha önemli
kişiler çıkarıldı
mahkemelerin önüne
Hiçbiri sorumluluk duymuyordu
Burada
tanık olarak dinlenen
kişilerden bazıları
utanç duymadan yaşıyorlar
Yüksek yerlerdeler
Servetlerini çoğaltıyorlar
Bir zamanlar
tutukluların çalıştırıldığı
şirketler
fabrikalar
kapanmadı
işlerine devam ediyorlar

SAVCI : Sayın Tanık
Kamplarda öldürülenlerin sayısı
sizce nedir

TANIK 3 : 9 Milyon 600 bin kişiden
6 milyon ortadan kayboldu
Bunların çoğu
istenerek öldürüldü
Kurşuna dizilmeyenler
işkenceden ölmeyenler
gazla öldürülmeyenler
gece gündüz çalışmaktan öldüler
açlıktan
hastalıktan
yoksulluktan öldüler
Sadece bu kampta

TANIK 3 : 3 milyon kişi
katledildi
Ama bu alçakça savaşta
öldürülenlerin sayısını
hesaplarken
kurşuna dizilen açlıktan can veren
3 milyon
Sovyet savaş esiriyle
işgal edilmiş ülkelerde
ölen
10 milyon sivili de
hesaba katmalıyız

AVUKAT : Bu kurbanlara
hepimiz acısak bile
bizim burada
başka bir görevimiz var
Belirli bir kaynağın
direktiflerine uyularak
çamur atılıyor burada
abartılı rakamlar söyleniyor
Bu kampta ölenlerin sayısının
2 milyona bile ulaştığı
kesin olarak belli değil
Sadece
birkaç yüz bin kişinin
öldürüldüğü isbat edilebiliyor
Sözü edilen tutukluların çoğu
doğuya göçtü
Çeteci olarak yakalanıp
öldürülenleri
ve düşman ordusuna katılan
kaçakları
kurbanlar arasında
sayamayız

Bu duruşmada
tanıkların
hangi ideolojiye
alet edildikleri
apaçık anlaşılmıştır

Sanıklar gülerek avukatın sözlerine katıldıklarını gösterirler

SAVCI : Bu
kampta ölenlere
ve nasılsa sağ kalıp
karşımıza tanık olarak çıkanlara
bilerek yapılmış
bir saygısızlık
ve hakarettir
Avukat ve sanıkların bu davranışı
kendilerine yöneltilen
suçları işledikleri günden
bugüne kadar
dünya görüşlerinin
hiç değişmediğini gösteriyor
Bunu açıkça
ve üstüne basarak
belirtmek istiyoruz

AVUKAT : Karşımıza
değişik cübbesiyle çıkan
bu savcı kim oluyor
Önü kapalı bir cübbeyle
yargıç önüne
ancak Orta Avrupalılar çıkar*

* Frankfurt'taki Auschwitz duruşmalarına Doğu Almanya'dan bir savcı gönderilmişti.

YARGIÇ : Sakin olun
Sanık Mulka
Kamptaki katliamlar konusunda
bildiklerinizi
ve oynadığınız rolü
söyler misiniz şimdi

SANIK 1 : Benim
hiçbir rolüm olmadı

YARGIÇ : Olanlardan
haberiniz de yok muydu

SANIK 1 : Görevimin sonlarına doğru
haberim oldu ancak
İçimi bir nefret kapladı

YARGIÇ : Nefret kapladıysa
görev almayı
niye reddetmediniz

SANIK 1 : Ben askerim
Askeri Ceza Yasasını da biliyordum

SAVCI : Asker değildiniz

SANIK 1 : Askerdim

SAVCI : Asker değildiniz
Üniformalı
bir katiller birliğinin
üyesiydiniz

SANIK 1 : Burada
şerefim söz konusu ediliyor

YARGIÇ : Sanık Mulka
Biz burada
cinayetleri söz konusu ediyoruz

SANIK 1 : Bu emirlere uymakla
gizli bir askeri amaca ulaşılacağına
inandırmışlardı bizi
Sayın Yargıç
Üzüntüden o kadar hastalandım ki
beni bir hastahaneye yatırdılar
Tekrar ediyorum
Ben sadece
olanları dışarıdan izledim
hiçbir şeye karışmadım
Sayın Yargıç
olanlara karşıydım ben
Bu düzenin kurbanlarından
biriydim

YARGIÇ : Sonra

SANIK 1 : Sonra
fikirlerim yıkıcı görüldüğü için
tutuklandım
3 ay cezaevinde kaldım
Serbest bırakıldıktan sonra
düşmanların
bombaladığı yerlerde bulundum
Eski bir asker olarak
birçok can kurtarabilirdim
Bombardıman edilen yerlerin
temizlenmesine yardım ettim
Bu arada oğlum öldü
Sayın Yargıç
Bu duruşmada
vatanları için can veren
milyonları da
unutmamalıyız
savaştan sonra olanları

bize karşı yapılmakta olan
kışkırtmaları da
unutmamalıyız
Hepimiz
tekrar edeyim
hepimiz
görevlerimizi yaptık sadece
bizim için zor olsa bile
yapmak istemesek bile
yaptık
Bugün
yıpratıcı bir savaştan sonra
ulusumuz yine yükseldi
önemli bir duruma geldi yine
Bu suçlamaları bırakıp
başka şeylerle uğraşmalıyız
Bütün bunların
çoktan
zaman aşımına uğraması
gerekirdi

Sanıklar yüksek sesle Sanık 1'i desteklerler

İÇİNDEKİLER

Birinci Kanto RAMPA 7
İkinci Kanto KAMP 39
Üçüncü Kanto SALINCAK 71
Dördüncü Kanto YAŞAMA İMKANI 97
Beşinci Kanto LİLİ TOFLER'İN ÖLÜMÜ 125
Altıncı Kanto ONBAŞI STARK 147
Yedinci Kanto KARA DUVAR 173
Sekizinci Kanto FENOL 203
Dokuzuncu Kanto KÖMÜRLÜK 239
Onuncu Kanto SİKLON B 253
Onbirinci Kanto FIRINLAR 271

1941 - 1945 yılları arasında Auschwitz toplama kampında dört milyon kişi öldürüldü. Bunun sorumlusu olarak 1964 - 1965'te Frankfurt'ta yargıç önüne yirmibir sanık çıkarıldı. Günümüzün en ünlü oyun yazarlarından biri olan Peter Weiss, duruşmaların tutanaklarını tarayarak, SORUŞTURMA'yı ortaya çıkardı.

SORUŞTURMA, 19 Ekim 1965 günü Doğu ve Batı Almanya'nın onüç tiyatrosunda birden oynamaya başladı. Aynı gün, Londra'da Aldwych tiyatrosunda Peter Brook'un yönetiminde seyirci önüne çıkarıldı. O tarihten sonra dünyanın birçok ülkesinde oynadı, radyolarda yayınlandı.

SORUŞTURMA, hayal gücüne dayanılarak yazılmış bir eser değildir. Her kelimesi tutanaklardan alınmış bir belgedir.

ISBN 975-7530-31-X

